

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה ס"ח/תש"ל של הממשלה
כ"ב בתמוז תש"ל - 26.7.70

נכחו השרים: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, י. אלוץ (מאמצע סעיף 780), י. אלמוגי (עד אמצע סעיף 780), מ. בגין (עד אמצע סעיף 780), י. בורג, ח. גבתי, י. גלילי (מאמצע סעיף 780), א.ל. דולצ'ין, מ. דיין (עד אמצע סעיף 780), ש. הלל (עד אמצע סעיף 780), ע. ויצמן (עד אמצע סעיף 780), ז. ורהפטיג, ח. לנדאו, י. ספיר, פ. ספיר, ש. פרס, מ. קול, א. רימלט, ו. שם-טוב, י.ש. שפירא.

נעדר השר: ז. שרף

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
ר/א ח. בר-לב - ראש המטה הכללי של צה"ל
י. הרצוג - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
תא"ל י. ליאור - מזכיר צבאי לראש הממשלה (מאמצע סעיף 780)
רשמו - י. מימון (עמ' 2-46) (90 - סוף)
- ר. שבתאי (עמ' 46-90)

סדר היום:

- 780. יוזמת ארצות-הברית
- 781. שינויים בהרכב הממשלה
- 782. ברכה לשר ח. לנדאו

780. יוזמת ארצות הבריתשר החוץ א. אבן:

אצמצם את סקירתי ככל האפשר לתיאור עובדתי של ההתרחשויות שחלו בארבעת הימים האחרונים. ביום ב' מסרו המצרים לארצות הברית הודעה בעל פה, שאת תכנה מסרו בכתב במכתב משר החוץ המצרי למזכיר המדינה. בדברים שבעל פה כתוב לאמור:

"THE GOVERNMENT OF THE UAR ACCEPTS THE PROPOSAL OF MR. ROGERS CONTAINED IN HIS MESSAGE OF JUNE 19. WE ARE READY TO SUBSCRIBE TO THE STATEMENT AS IT IS WRITTEN IN THIS MESSAGE THAT IS IN THE FORM OF A REPORT FROM AMBASSADOR JARRING TO THE SECRETARY GENERAL OF THE UNITED NATIONS."

והם מסרו בעל פה פירוש הדבר של UNCONDITIONAL ACCEPTANCE של הצעת רוג'רס מ-19 ביוני. אני חושב שרצוי כי אזכיר לממשלה מהי ההצעה של רוג'רס, שעליה השיבו המצרים כפי שהשיבו ושעליה מבקשת עכשיו ממשלת ארצות הברית את תגובתנו. קבלת יוזמת רוג'רס פירושה מתן רשות ליארינג לכתוב את הדברים האלה למזכיר הכללי של או"ם:

"THE UAR (JORDAN) AND ISRAEL ADVISE ME THAT THEY AGREE:

(A) THAT HAVING ACCEPTED AND INDICATED THEIR WILLINGNESS TO CARRY OUT RESOLUTION 242 IN ALL ITS PARTS, THEY WILL DESIGNATE REPRESENTATIVES TO AT SUCH DISCUSSIONS TO BE HELD UNDER MY AUSPICES, ACCORDING TO SUCH PROCEDURE AND PLACES AND TIMES AS I MAY RECOMMEND, TAKING INTO ACCOUNT AS APPROPRIATE EACH SIDE'S PREFERENCE AS TO METHOD OF PROCEDURE AND PREVIOUS EXPERIENCE BETWEEN THE PARTIES.

(B) THAT THE PURPOSE OF THE AFOREMENTIONED DISCUSSIONS TO REACH AGREEMENT ON THE ESTABLISHMENT OF A JUST AND LASTING PEACE BETWEEN THEM BASED ON (1) MUTUAL ACKNOWLEDGMENT BY THE UAR(JORDAN) AND ISRAEL OF EACH OTHER'S SOVEREIGNTY, TERRITORIAL INTEGRITY AND POLITICAL INDEPENDANCE, AND (2) ISRAELI WITHDRAWAL FROM TERRITORIES OCCUPIED IN THE 1967 CONFLICT, BOTH IN ACCORDANCE WITH RESOLUTION 242.

(C) THAT, TO FACILITATE MY TASK OF PROMOTING AGREEMENT AS SET FORTH IN RESOLUTION 242, THE PARTIES WILL STRICTLY OBSERVE, EFFECTIVE JULY 1 AT LEAST UNTIL OCTOBER 1, THE CEASEFIRE RESOLUTIONS OF THE SECURITY COUNCIL."

מי שמתיר ליארינג לכתוב את הדברים הללו, נחשב כמי שקיבל את היוזמה. ישנה תוספת של הגדרה לגבי הפסקת האש, לאמור:

"H. THE CEASEFIRE TO BE EFFECTIVE WOULD HAVE TO INCLUDE AN UNDERSTANDING THAT (1) BOTH SIDES WOULD STOP ALL INCURSIONS AND ALL FIRING, ON THE GROUND AND IN THE AIR, ACROSS THE CEASEFIRE LINES, (2) THE UAR AND THE USSR WOULD REFRAIN FROM CHANGING THE MILITARY STATUS QUO (BY EMPLACING SAMs OR OTHER NEW INSTALLATIONS IN AN AGREED ZONE WEST OF THE SUEZ CANAL CEASEFIRE LINE), AND (3) ISRAEL WOULD OBSERVE A SIMILAR STANSTILL ON NEW INSTALLATION IN A SIMILAR ZONE EAST OF THE CANAL."

על ההצעה הזאת הגיבה מצרים בחיוב, אבל היא הוסיפה את כל הפירושים שלה במכתב רשמי נוסף, שהיא בעד נסיגה טוטאלית של הישראלים, שהיא בעד מתן זכות לכל הפליטים לחזור. גם לדעת האמריקאים, העמדות המצריות מנוסחות במכתב הלוואי בצורה נוקשה ביותר. חלק ממכתב זה הוקרא על ידי נאצר בנאומו ב-23 בחודש.

למחרת הופיע דוברינין במחלקת המדינה, ובשיחה עם רוג'רס אמר שברית המועצות מזדהה עם התשובה המצרית. וכאשר רוג'רס שאל, "האם ברור לברית המועצות שיש לה תפקיד בנושא זה בכל הנוגע להפסקת האש, האם ברור לכם שלא תוכלו להזיז טילים ושיהיה STANDSTILL, דוברינין התחייב לאמר שכן, שהם מסכימים לזה, לא לקרב טילים בתוך האזור שממדי יוגדרו. נודע לנו הבוקר שמדובר על 50 קילומטר מקו התעלה.

לגבי התגובה הציבורית בעולם ידוע לממשלה המצב. אופייני להפרזה שבתגובה הוא, שהמניות בכל הבורסות עלו. העתונות האמריקאית היתה בכל זאת מפוכחת, היא אמרה שיש בזה היענות, אבל ברור שמצרים לא נטשה אף אחת מעמדותיה. כנראה שגם מחלקת המדינה אחרי תגובה ראשונה מתדרכת את עצמה ואחרים ברוח מפוכחת יותר, שיש בזה תזוזה, אבל העמדות המהותיות לא נשתנו.

היה ברור שמיד לקבלת התשובה המצרית תבוא אלינו פנייה מארצות הברית, שהרי אמרו לנו ב-19 ביוני, ש"אנחנו איננו מבקשים את תגובתכם עכשיו, אבל אם המדינות הערביות יקבלו את היוזמה הזאת, אז נציע שישראל תביע גם כן היענות דומה."

אף על פי כן אני מזכיר לממשלה נמסרו תגובות ישראל בכמה מעמדים. בעצם השיחה ההיא ב-19 ביוני אחרי ישיבת הממשלה, לאמר שהיא סמכה את ידה על התגובות שנמסרו ב-19 ביוני, וכן בשיחות רבות שהתקיימו בוואשינגטון, גם במחלקת המדינה וגם בבית הלבן.

ביום ה' נתקבלה מוואשינגטון בקשה שאנחנו לא נקבע עמדה בפומבי עד שתגיע הודעה מן הנשיא לראש הממשלה. בקשו אותנו TO HOLD UP FIRE בכל הנוגע להתבטאויות פומביות על הנושא הזה.

בנאומו של נאצר באותו ערב הוא אמר כמה פעמים "אנחנו מקבלים את היוזמה", אבל הוא סילף את תוכן היוזמה. הוא הקריא את הנוסח של רוג'רס והשמיט, למשל, כל התייחסות למושג של APPOINTING REPRESENTATIVES TO WITHDRAWAL FROM THE TERRITORIES, ENIER INTO NEGOTIATIONS, אך כאשר כתוב בתכנית רוג'רס WITHDRAWAL FROM THE TERRITORIES והנה הוא אמר פעם WITHDRAWAL FROM THE TERRITORIES ופעם: WITHDRAWAL FROM ALL THE TERRITORIES, וזה נקרא כאילו הוא "מצטט" מהמיסמך. או למשל בדברי רוג'רס נאמר: THERE WILL HAVE TO BE MEETINGS OF THE PARTIES, והוא אומר: THERE MAY HAVE TO BE MEETINGS OF THE PARTIES. אחרי כן הוא ממשיך את הזיוף ואומר: קבלנו את זה, כי אין פה שינוי מהחלטת מועצת הבטחון, זה רק דיקלום של החלטת מועצת הבטחון. קבלנו את החלטת מועצת הבטחון, לכן למה לא נקבל את התכנית הזאת? אבל עמדותינו ופרושינו הובהרו לשר החוץ של ארצות הברית. הוא הקריא את רוב הדברים הכלולים במכתבו של רוג'רס בשינוי מוחלט של כל הדברים. הוא גם ציטט את ריאד גיאוגרפית "סיני, הגדה המערבית, אל קודס, רמת הגולן - הכל צריך להיות מפונה, והחזרת כל הזכויות של העם הפלשטינאי."

המכתב של הנשיא לראש הממשלה מורכב מבקשה שנמשלת ישראל תעיין מחדש: TO REVIEW ITS POSITION, ומהגדרות של עמדות אמריקאיות ב-5-6 נושאים. כמה מההגדרות הן חדשות. הנשיא כותב כדלהלן:

"DEAR MADAM PRIME MINISTER,

"I AM WRITING TO INFORM YOU THAT WE HAVE RECIVED THE FOLLOWING ORAL MESSAGE FROM THE FOREIGN MINISTER OF UAR:

'THE GOVERNMENT OF THE UAR ACCEPTS THE PROPOSAL OF MR. ROGERS CONTAINED IN HIS MESSAGE OF JUNE 19. WE ARE READY TO SUBSCRIBE TO THE STATEMENT AS IT IS WRITTEN IN THIS MESSAGE THAT IS IN THE FORM OF A REPORT FROM AMBASSADOR JARRING TO THE SECRETARY GENERAL OF THE UNITED NATIONS.'

"IN OUR PRIOR CONFIDENTIAL DISCUSSIONS REGARDING THIS PROPOSAL, WE ASKED THAT THE GOVERNMENT OF ISRAEL REFRAIN FROM TAKING A PUBLIC POSITION PENDING RECEIPT OF THE EGYPTIAN REPLY. AS YOU KNOW, WE MADE THIS SUGGESTION IN THE BELIEF THAT IT WOULD NOT HAVE SERVED OUR MUTUAL INTERESTS FOR ISRAEL TO HAVE ASSUMED THE RESPONSIBILITY FOR REJECTING A PROPOSAL WHOSE AIM IS TO STOP THE FIGHTING AND TO BEGIN NEGOTIATIONS UNDER THE AUSPICES OF AMBASSADOR JARRING.

"I AM FULLY AWARE, MADAM PRIME MINISTER, OF YOUR GOVERNMENT'S STRONG I ASK YOU OBJECTIONS REGARDING THIS PROPOSAL. IN LIGHT OF THE EGYPTIAN ACCEPTANCE, AFFIRMATIVE REPLY AND YOUR GOVERNMENT TO REVIEW THIS MATTER IN HOPES THAT A PROMPT OF HOSTILITIES AND TO FROM THE GOVERNMENT OF ISRAEL WILL LEAD TO AN EARLY STOP SERIOUS TALKS BETWEEN THE PARTIES CONDUCTED BY 22,1967. AMBASSADOR JARRING WITHIN THE FRAMEWORK OF THE UN SECURITY COUNCIL RESOLUTION OF NOVEMBER

"THE EGYPTIANS HAVE INFORMED US THEIR ACCEPTANCE IN UNCONDITIONAL. ON THE THAT IN BASIS OF ADDITIONAL VIEWS CONVEYED TO US IN WRITING BY THE UAR, WE EXPECT OBJECTIVES: TOTAL THE NEGOTIATIONS IT WILL CONTINUE TO PRESS TWO PRINCIPALS 1967 CONFLICT TO THE PRE- ISRAELI WITHDRAWAL FROM THE TERRITORIES OCCUPIED IN THE EXCLUSIVELY ON THE STRICT JUNE 5 LINES; AND A REFUGEE SOLUTION BASED ASSEMBLY RESOLUTION 194 (III). I WANT APPLICATION OF PARAGRAPH 11 OF UN GENERAL ISRAEL TO ACCEPT THE AFOREMENTIONED POSITIONS TO ASSURE YOU THAT WE WILL NOT PRESS WITHDRAWAL IS THAT THE FINAL BORDERS MUST BE AGREED OF THE UAR. OUR POSITION ON MEANS OF NEGOTIATIONS UNDER THE AEGIS OF AMBASSADOR JARRING. BETWEEN THE PARTIES BY WILL NOT PRESS ISRAEL TO ACCEPT A REFUGEE SOLUTION WHICH WOULD MOREOVER, WE FUNDAMENTALLY THE JEWISH CHARACTER OF THE STATE OF ISRAEL OR JEOPARDIZE ALTER YOUR SECURITY. WE WILL ALSO ADHERE STRICTLY AND FIRMLY TO THE FUNDAMENTAL

PARTIES PRINCIPLE THAT THERE MUST BE A PEACE AGREEMENT IN WHICH EACH OF THE
 UNDERTAKES RECIPROCAL OBLIGATIONS TO THE OTHER AND THAT NO ISRAELI
 SOLDIER SHOULD BE WITHDRAWN FROM THE OCCUPIED TERRITORIES UNTIL A BINDING
 CONTRACTUAL PEACE AGREEMENT SATISFACTORY TO YOU HAS BEEN ACHIEVED.

"FINALLY, AND MOST IMPORTANT OF ALL, I AM SURE THAT YOU NOTED MY RECENT
 MADE PUBLIC COMMENTS AND NATIONALLY TELEVISED CONFERENCE OF JULY 1 IN WHICH I
 STATE OF , CLEAR STRONG AND UNQUTVOCAL SUPPORT OF THE UNITED STATES FOR THE
 AS I HAVE ISRAEL AND ITS SECURITY. FURTHERMORE, I WANT AGAIN TO ASSURE YOU
 PREVIOUSLY DONE IN OUR PERSONAL TALKS, OF MY INTENTION TO
 CONTINUE TO PROVIDE ISRAEL WITH THE NECESSARY ASSISTANCE TO ASSURE THAT
 THE BALANCE OF POWER WILL NOT BE ALTERED TO THE DETRIMENT OF ISRAEL.

SPIRIT OF "I HOPE, MADAME PRIME MINISTER, THAT YOU WILL RECIVE MY VIEWS IN THE
 RELATIONS BETWEEN MUTUAL FRIENDSHIP AND INTEREST THAT HAS CHARACTERIZED THE CLOSE
 APPRECIATE THE WEIGHT OF OUR TWO COUNTRIES. I AM CERTAIN, TOO, YOU WILL
 RESPONSIBILITY WICH I BEAR TO EXHAUST EVERY EFFOT
 TO ACHIEVE A STABLE AND DURABLE PEACE IN THE MIDDLE EAST. I AM CONFIDENT
 THAT TOGETHER WE CAN MOVE TOWARDS THAT GOAL.

"SINCERELY,

RICHARD NIXON."

ארשה לעצמי רק להעיר על כמה מההגדרות הללו
 לעומת הגדרות קודמות. למשל ההגדרה:

"OUR POSITION ON WITHDRAWAL IS THAT THE FINAL BORDERS MUST BE AGREED BETWEEN THE PARTIES BY MEANS OF NEGOTIATIONS UNDER THE AEGIS OF AMBASSADOR JARRING.

הגדרה זו לא הופיעה ברמה זו של נשיא ארצות
הברית עד כה, אם כי היו התבטאויות כאלה על ידי נציגים באו"ם, כגון גולדברג,
ובמיוחד על ידי סיסקו בראיון הטלוויזיאלי שלו לפני כשבוע ורבע. בקריטריון
לפליטים יש משום הסתלקות מסעיף 11 של החלטת או"ם והם אומרים שהדבקות בסעיף 11
זוהי עמדה מצרית : THIS IS AN EGYPTIAN POSITION.

THE AMERICAN POSITION IS: "WE WILL NOT PRESS ISRAEL TO ACCEPT A REFUGEE
SOLUTION WHICH WOULD FUNDAMENTALLY ALTER THE JEWISH CHARACTER OF
THE STATE OF ISRAEL, OR JEOPARDIZE YOUR SECURITY."

וכן ישנה הגדרה:

"WE WILL ALSO ADHERE STRICTLY AND FIRMLY TO THE FUNDAMENTAL PRINCIPLE THAT
THERE MUST BE A PEACE AGREEMENT IN WHICH EACH OF THE PARTIES UNDERTAKES
RECIPROCAL OBLIGATIONS TO THE OTHER."

זוהי התייחסות לעובדה שההצעה הסובייטית אינה
מבקשת שום התחייבות חוזית או ישירה או הדדית כי אם הפקדת הצהרות חד-צדדיות.
וכן ההודעה:

"THAT NO ISRAELI SOLDIER SHOULD BE WITHDRAWN
FROM THE OCCUPIED TERRITORIES UNTIL A BINDING CONTRACTUAL PEACE AGREEMENT
SATISFACTORY TO YOU HAS BEEN ACHIEVED."

זוהי ההגדרה הנמרצת ביותר שנתנו אי-פעם לעקרון המקובל "לא לזוז לפני שלום". התוספת היא "לא לזוז לפני שלום ושאתם תהיו שבעי רצון ממנו, והוא, שהם חתמו על קונטרקט שאתם סבורים שהוא משביע רצון."

התפתחה שיחה עם ברבר, כאשר ראש הממשלה חקרה אותו ביסודיות רבה לגבי המשמעות היסודית של ההודעה החמישית. מה זאת אומרת "I WILL CONTINUE TO PROVIDE ISRAEL WITH THE NECESSARY ASSISTANCE"?

הרי נצאר אמר שכל המגמה שלו היא דווקא להקפיד את העזרה הצבאית הזורמת מארצות הברית לישראל? ופה הדברים הם כלליים. מה יהיה? האם בתקופת הפסקת האש או המשא ומתן הכל יזרום כפי שהוא זורם עכשיו או האם תהיה הקפאה? והרי ידוע שאצל המצרים לא תהיה הקפאה, ונאצר אמר שיש לו התחייבות שמה שלא יהיה המצב המדיני והבטחוני בכל רגע נתון, "אנחנו נהיה בכל יום אוספים כוח מיד ידידנו הגדול". ברבר נשאל איפוא על ידינו: מה יהיה? אם המצרים יקבלו את הזרם הזה, האם המצב של משא ומתן או הפסקת האש לא יקפיד את המהלכים, שאנחנו מאוד הערכנו אותם לאחרונה של אספקת נשק ומכשירים והחשת המשלוחים? על זה אמר שהוא בטוח שזה לא כן, שהכל יימשך. זוהי לדעתו משמעות המכתב. הוא משוכנע שזה העניין. אבל הוא אמר: אני בכל זאת שגריר, ואני רואה שאתם רוצים הבהרות, ועל כן אני אשיג לכם הבהרה מחייבת עד מחר.

אתמול הוא הביא את ההבהרה בכתב לאמור:

מיופה הכוח אמר שהוא מוסיף שני דברים בעל פה:

"THE STATEMENT IS, OF COURSE, IN THE CONTEXT OF THE CURRENT POSTURE OF NOT DISCUSSING MILITARY ASSISTANCE PUBLICLY AND SHOULD BE CLOSELY HELD."

רוג'רס אמר שמדברים באופן כללי, אבל אין מדברים

על פנטומים, על פריטים.

NO DISCUSSION IN PUBLIC. THE STATEMENT
SHOULD NOT BE TAKEN AS PRECLUDING WHATEVER REMOTE POSSIBILITY MAY EXIST (AND WE BELIEVE IT IS VERY REMOTE) THAT AT SOME POINT THE USSR MAY BE INTERESTED IN AN ARMS LIMITATION.

ממשרד החוץ שאלו: האם הדבר הזה מעשי? הוא אמר:
זה כל כך רחוק שלפי שעה יש לנו ידיעה ברורה שברית המועצות החליטה להגביר את משלוח הנשק למצרים וברית המועצות מסרבת להגביל הגבלה כלשהי את המשלוחים שלה.

בהביאו את המכתב של הנשיא, הוסיף ברבר בעל פה
מספר פרטים, רובם חזרה על הנקודות שנכללו במכתבו של הנשיא. הדברים שיש בהם חידוש כל שהוא מסתכמים כדלהלן:

"A. WE CANNOT STRESS TOO STRONGLY THE CRITICAL NATURE OF THE PRESENT MOMENT FOR THE FUTURE COURSE OF EVENTS IN THE MIDDLE EAST. THIS MAY BE THE LAST OPPORTUNITY FOR SOME TIME TO REVERSE THE TREND TOWARD HEIGHTENED MILITARY CONFRONTATION AND TO GET A GENUINE NEGOTIATING PROCESS STARTED. WE URGE A VERY PROMPT AFFIRMATIVE ISRAELI REPLY.

ISRAEL B. WE RECOGNIZE HOW PAINFUL AND DIFFICULT A DECISION THE GOVERNMENT OF EGYPT THE UAR FACES. WE BELIEVE, HOWEVER, ISRAEL WILL GRASP THIS OPPORTUNITY TO SO LONG SOUGHT, ENGAGED IN THE NEGOTIATIONS WHICH THE GOVERNMENT OF ISRAEL HAS DESPITE THE FACT THAT NEGOTIATIONS WOULD NOT BEGIN ON TERMS BECOME . ISRAEL IDEALLY WOULD PREFER BUT WHICH IN OUR CONSIDERED JUDGEMENT HAVE INCREASINGLY UNATTAINABLE

C. IN THE CONTEXT OF THE PRESENT ARAB POLITICAL CLIMATE, THE UAR RESPONSE IS FRANKLY SURPRISING AND SHOULD BE PUT TO TEST. AS THE PRESIDENT'S LETTER ADMANT NOTES, WE FULLY EXPECT THAT THE UAR PUBLIC AND NEGOTIATING POSTURE WILL BE SIGNIFICANT ON THE QUESTIONS OF WITHDRAWAL AND PALESTINIAN RIGHTS. THE THING, HOWEVER, IS THAT THE UAR HAS STATED UNAMBIGUOUSLY TO US THAT ITS ACCEPTANCE OF THE PROPOSAL FOR CEASEFIRE AND NEGOTIATIONS IS NOT CONDITIONAL ON PRIOR ISRAELI ACCEPTANCE OF THOSE POSITIONS.

D. THE UAR RESPONSE PROVIDES AN OPPORTUNITY TO PURSUE A POLITICAL STRATEGY CALCULATED TO COUNTER THE POLITICAL STRATEGY WHICH THE SOVIETS HAVE BEEN MILITARY PURSUING. WE BELIEVE OUR DEMONSTRATED DETERMINATION TO PRESERVE ISREL'S RESOLUTION, HAVE STRENGTH, BACKED BY RECENT CLEAR INDICATIONS OF OUR OWN CONTRIBUTED TO THIS OPPORTUNITY. THE GOVERNMENT OF ISRAEL CAN BE ASSURED THAT WE HAVE NO INTENTION OF RELAXING OUR VIGILANCE WITH RESPECT TO THE MILITARY ASPECT OF THE SITUATION."

אלה דבריו של בארבור שבהם ליווה את דבריו של הנשיא.

E. AS FOR THE NEXT STEPS, FOLLOWING AN EQUALLY POSITIVE ISRAELI RESPONSE TO OUR PROPOSAL, WE BELIEVE THE PROPOSAL SHOULD BE CHANELED THROUGH THE AND NOT . FOUR POWER MECHANISM TO JARRING IN ORDER TO PRESERVE THE PRESENT MOMENTIUM PERMIT TIME FOR COUNTER PRESSURES TO BUILD UP

היינו, לומר לארבע, שהצדדים והסובייטים והערבים קבלו את הנוסח הזה, ולכן יש להעביר את זה ליארינג.

IT WILL CLEARLY BE OF UIMOST URGENCY IN THAT PROCESS TO FOCUS AT AN EARLY STAGE ON WORKING OUT WITH THE PARTIES THE MODALITIES OF A CEASEFIRE DESINGED INIER ALIA TO ASSURE THAT THE CEASEFIRE IS NOT USED AS COVER FOR

MILITARY BUILD-UP IN CEASEFIRE AREA.

F. WHILE WE ARE COMMITTED TO CONTINUING THE MAJOR POWER DIALOGUE, THE GOVERNMENT OF ISRAEL CAN BE ASSURED THAT OUR PURPOSE IS TO KEEP THE FOCUS AUSPICES. OF ACTIVITY ON NEGOTIATIONS BETWEEN PARTIES THEMSELVES UNDER JARRING'S

G. IF THE PRIME MINISTER WISHES, WE ARE PREPARED TO SEND ASSISTANT SECRETARY SISCO IMMEDIATELY TO ISRAEL TO CLARIFY FURTHER OUR THOUGHTS AND ANSWER ANY QUESTIONS THE GOVERNMENT OF ISRAEL MAY HAVE."

הגישו שני ניירות הנוגעים להפסקת האש, אחד
הנוגע להפסקת האש מבחינה מבצעית ואחד הנוגע להפסקת האש מבחינה משפטית. לגבי
הצד המבצעי הם כותבים:

"WE ENVISAGE UNISO CHIEFF OF STAFF TO WORK OUT WITH THE PARTIES DETAILED MILITARY MODALITIES, INCLUDING VERIFICATION PROCEDURE, FOR THE CEASEFIRE AND STANDSTILL ARRANGEMENTS. IN HIS MEETING WITH THE SECURITY JULY 23, DOBYNIN STATED CATEGORICALLY THAT USSR ACCEPTS A STANDSTILL AS PART OF THE CEASEFIRE."

לגבי עמדתם המשפטית לעניין הפסקת האש הם מגישים
תזכיר המגלה רגישות לטענה שטענו, כאילו אמריקה נותנת גושפנקה לחידוש הקרבות
כעבור תשעים יום. על זה הם מסבירים את עמדתם כדלהלן:

"THE CEASEFIRE IN THE MIDDLE EAST WAS ESTABLISHED BY SECURITY COUNCIL ON BOTH RESOLUTIONS WHICH REMAIN TODAY IN FULL FORCE EFFECT. THE PARTIES CONCERNED UNITED STATES SIDES, HOWEVER, HAVE BEEN VIOLATING THE CEASEFIRE RESOLUTIONS. THE PROPOSAL THAT THE PARTIES RESPECT THE CEASEFIRE FOR A

SIMPLY A MINIMUM 90 DAY PERIOD IN ORDER THAT NEGOTIATIONS MIGHT GET UNDERWAY IS SECURITY COUNCIL . PROPOSAL THAT THE PARTIES COMPLY WITH THEIR OBLIGATIONS UNDER THE EVEN AFTER THAT 90-DAY RESOLUTIONS TO ESTABLISH A CESSATION OF HOSTILITIES EXPECTED TO CONTINUE TO PERIOD EXPIRES, THE PARTIES ON BOTH SIDES WOULD BE SECURITY COUNCIL RESOLUTIONS. THE MAINTAIN THE CEASEFIRE IN ACCORDANCE WITH THE THE SECURITY COUNCIL RESOLUTIONS IS A OBLIGATION TO MAINTAIN A CEASEFIRE UNDER CONTINUING ONE, AND THE UNITED STATES PROPOSAL IS ONLY A FIRST STEP TOWARD BRINGING THE PARTIES BACK TO FULL COMPLIANCE WITH THESE RESOLUTIONS."

זוהי המשמעות של המיסמך הזה, רק יורידית לאמור:
 אם אחרי תשעים יום מישאו פותח באש, ארצות הברית לא תאמר שיש לו זכות לפתוח באש, כיוון שהיה הסכם מוגבל לתשעים יום; ארצות הברית, תגיד שהיו צריכים להמשיך בהפסקת האש גם אחרי התקופה של תשעים יום.

שר המשטרה ש. הלל:

האם זה ייאמר בפומבי?

שר החוץ א. אבן:

אני מוכן לאסוף שאלות. מה מכל הדברים הללו הם יפרטו בפומבי, אין לנו שום אפשרות לדעת לפי שעה.

היתה אתמול שיחה במחלקת המדינה בין רבין וסיסקו, שבה נדונו המיסמכים הללו, כאשר סיוסקו הוסיף מספר הודעות בתשובה על שאלותיו של השגריר. לא אביא את כל השקלא וטריא, רק את הדברים הנוספים שסיסקו הוסיף. הערבים ירצו בקיום המגעים בניו-יורק. זה מאשר את הנחה שהבעתי בממשלה שהם אינם מתכוונים לומר לעמים שלהם שיש איזה שהוא משא ומתן. לדעתי הם ממתינים

עד לעצרת ויאמרו: בלאו הכי כל הנציגים והשרים מסתובבים שם ויארינג שם. אני בטוח שזוהי הכוונה, כי בנאומי של נאצר הוא לא דיבר על הרעיון של מינוי נציגים לקיים מעמד מיוחד של משא ומתן בין ישראל למצרים.

לשאלות שהציג לו השגריר ענה סיסקו כלהלן: האם ארצות הברית תהיה מוכנה להתחייב מראש, ובכתב להפעיל את זכות הויטו שלה במועצת הבטחון כדי למנוע נסיגה כוללת - השיב בחיוב.

האם ארצות הברית תהיה מוכנה לתת התחייבות בכתב, להפעיל את זכות הויטו שלה הן בעניין אי הכנסת מספר פליטים המשנה את אופיה היהודי של ישראל או הפוגעת בבטחונה - השיב בחיוב.

האם יהיו מוכנים לומר מראש, במקרה של שינוי בהערכות בזמן הפסקת האש, נוכל להפעיל את כוחותינו עם הברכה שלהם ותוך תמיכה באמצעים מצדם בפעולותינו - השיב בחיוב.

שאלתי (אמר השגריר) האם ארצות הברית מוכנה להתעלם מהצעות רוג'רס מה-28 באוקטובר וה-18 בדצמבר - השיב שיהיה להם קשה לעשות זאת, והוא איננו יכול להבטיח זאת. כאן איני מבין בדיוק את השאלה. איני זוכר כרגע מה הן ההצעות.

לגבי ה- STANDSTILL הוא הבהיר שהרצון שלהם לגבי הגיזרה, שבתוכה אסור יהיה להציב מיתקנים חדשים, מדובר ב-50 קילומטר משני הצדדים, ששם BUILD-UP של מתקנים צריך להיות מוקפא. הכוונה לסוללות טילי אס.אי.2 ו-אס.אי.3 או דברים דומים אם אנחנו התכוונו להקימם. לדעתי זה אינו חל עלינו כל כך. לא שמעתי שיש לנו תכניות שהיו צריכות להיות מוקפאות עקב STANDSTILL כזה.

שר הבטחון מ. דיין:

תכניות יש לנו, אבל כסף אין לנו.

שר החוץ א. אבן:

בעניין אספקת נשק בזמן הפסקת האש, אם תקום, ספר שהנשיא השיב לראש הממשלה תשובה חיובית, שאספקת הנשק שהובטחה לא תופרע, שהנשק יסופק בהתאם ללוח הזמנים הקיימים היום עד סוף 1970. למעשה הם קבעו לנו כמויות רק עד סוף 1970 ואמרו שעל 1971 נצטרך לדבר בדצמבר. הוא הוסיף שלא העלו שום הגבלה על אספקת הנשק לצד השני, ולכן אינן חלות גם על האמריקאים שום הגבלות כאלה.

אמנם אלה הם דברי סיסקו ולא מכתב של הנשיא והשגריר מציע שנהיה קצת מסוייגים לגבי תשובותיו. אולם לפי נסיוני, כאשר סגן מזכיר המדינה מוסר לשגריר דברים כאלה, הרי את הדברים הללו בכלל אינם עושים בלי גיבוי. השגריר שלנו שאל: האם תהיו מוכנים למסור בכתב התחייבויות על ה"הויטו"אים" האלה - התשובה היתה חיובית.

עד כאן כל המיסמכים והמברקים שבידי. מהשגריר יש מברק נוסף שנשלח לפני קבלת המכתב של ניכסון, לא כל שכן לפני ההודעות הללו של סיסקו, ושם ישנה הערכת השגרירות לרגל האווירה השוררת שם לגבי התוצאות הכרוכות בסוגים שונים של תשובה. אני מביא את ההערכה הזאת למה שתהיה תוצאה של החלטה ממשלתית שלנו שכולה שלילית. הוא מבהיר - ואני מסכים - כי אין שינוי בין הדחייה בעבר לבין אפשרות של הדחייה עתה, היינו לו דחינו את היוזמה לפני תזוזת הסובייטים לאזור, לתעלה, אין ספק שמצבנו הציבורי היה גרוע יותר מאשר עכשיו. עיכוב פירסום ההחלטה עד כה איננו מונע מאתנו להודיע בפומבי על ההחלטה השלילית עתה. אבל בין שהיינו מודיעים על כך בעבר ובין שנודיע עתה, נעמוד בפני עימות עם ארצות הברית בהקשר ליוזמה מדינית, שאינני מנסה להקטין בחומרתה לגבינו, אך

אינני מציע שנשלה עצמנו שכל שדובר עליו בתחום הצבאי הכלכלי והמדיני ישאר שריר וקיים. הכל יהיה פתוח להפעלת לחצים כבדים עלינו. אינני רוצה להעריך משקלם, אך אני משוכנע שאכן יופעלו. והשגריר מוסיף לדברים האלה, שהוא חושב שזה ייצור את המצב הקשה ביותר שהיה לנו ביחסים עם ארצות הברית מאז קום המדינה...

הוא אומר: לקבל את היוזמה האמריקאית במתכונתה הנוכחית, בלי שום תוספת וסייג, אסור לדעתו שכן במתכונתה הנוכחית היא מסכנת את בטחוננו ואת עמדותינו.

הוא מעלה הצעה שלישית: להציג בפני ארצות הברית כבסיס לתכנית מוסכמת בינינו לבינם, כתנאים לקבלת היוזמה את הסכימה הבאה. אני מדגיש כי הדברים הללו נכתבו לפני המכתב של ניקסון ולפני השיחה עם סיסקו. "ישראל תשגר איגרת בעל פה (כמו המצרים) שאנו מקבלים היוזמה האמריקאית, אך עמדתנו ומחשבותינו ועקרונותינו לא השתנו, ולקראת פגישתנו הראשונה עם יארינג ננהג: עמידה על משא ומתן לפי נוסח רודוס, המטרה הסכם שלום בין הצדדים, קביעת גבולות מוכרים, בטוחים ומוסכמים במשא ומתן פנים אל פנים עם המצרים והירדנים, פתרון בעיית הפליטים לפי המתכונת שתקבע בישראל וכו', לפי עמדת ממשלת ישראל היום, ושאנו נתבע שארצות הברית תתחייב בכתב לראש ממשלת ישראל: א) שארצות הברית לא תסכים לנסיגה טוטאלית לגבולות של 4 ביוני 1967 בשיחות הארבע ובמועצת הבטחון. אם הדיון בנושא זה יגיע למועצת הבטחון, תטיל ארצות הברית את הויטו שלה למניעת החלטה על נסיגה טוטאלית. ב) שארצות הברית תאפשר לישראל תימרון חפשי במשא ומתן תחת חסות יארינג ותכניות רוג'רס מ-28 באוקטובר ו-18 בדצמבר אינן מחייבות בקונטקסט שיחות אלה. ג) שארצות הברית תתחייב שלא תסכים לכל פתרון בעיית הפליטים המעמיס על ישראל קליטת פליטים יותר ממספר שאנו נקבע אותו, או לפי עקרון שאנו נקבע. גם על כך צריכה ארצות הברית להתחייב להפעיל את זכות הויטו במידה והנושא יעלה לדיון במועצת הבטחון. ד) שארצות הברית תתחייב להמשיך אספקת הנשק המוסכם עד כה. לאור הנסיון שישראל נוטלת על עצמה בקבלת הפסקת אש מוגבלת, תסופק כמות נשק נוספת בהתאם לרשימה שתוגש על ידינו בתאריכים שנקבעו. ה) שארצות הברית תסכים לסיוע כלכלי מוגדר מראש והסדר בעית קרדיטים מתאימים

לנשק. ו. שהפסקת האש תהיה לשישה חודשים, אם יש לנו רצון להאריכה ותקבע שיטת פיקוח הדדית (כוונתי לסיורי אוויר הדדיים אם נסכים). במידה ותהיה חריגה מההערכות ביום הקבוע לתחילת הפסקת האש, אנו חופשים להפעיל את חיל האוויר. כמו כן, במקרה של פתיחה באש על ידי הצד השני, מתבטלת הפסקת האש ללא צורך שמשקיפי או"ם יקבעו זאת."

השגריר מציע אפשרות כזאת. יחד עם זה הוא מוסיף:
"אני מסופק מאוד אם ארצות הברית תקבל מרבית תנאים אלה."

כפי שחשים הממשלה לב, יש על רובם למעשה התחייבויות חדשות לפני שפתחנו אתם באיזה שיח ושיג, וישנן ההבהרות הללו לגבי שימוש בויטו בשני עניינים ושמבחינת ארצות הברית נהיה בני חורין להשיב אש, אם יהיה שינוי בהערכות של הצד השני, מבלי לקבל איזה אישור, כלומר אם מובאים טילים בתוך הגיזרה המוסכמת שלא יהיה שם שינוי. הוא ממליץ על הגישה הזאת מתוך ראייה, שכל אחד מאתנו חייב לראותה, של התוצאות של עימות עם ארצות הברית על הרקע הזה.

הואיל ואני מזדהה עם הגישה הזאת, אם כי אני רוצה להכנס לניסוחים, אני רוצה להסביר מהי המשמעות ומהי ההגדרה. אם תהיה תגובה חיובית מצדנו, היינו תגובה שאמריקה תראה אותה כמעניקה לנו היתר לכתוב ליארינג את המיסמך הזה - תשובה חיובית היא תשובה שאמריקה חושבת אותה כמספיקה כדי להפעיל את יארינג לפי הנוסח שלו; אני חושב שהאפשרויות של שינויים בנוסח הן אפסיות, מאחר שישנה כבר הסכמה סובייטית ומצרית לנוסח הזה, בלי שבקשו שינויים, אם כי גם בלי שקיבלו את הנוסח למעשה בתום לב.

השר מ. בגין:

אתה מתכוון להסמכת יארינג למסור את הודעתו

למועצת הבטחון?

שר החוץ א. אבן :

כן.

תשובה חיובית, שפירושה או תוצאתה תהיה שיארינג ימסור למועצת הבטחון את הדברים הללו. ואם זה קיים, אם אנחנו הולכים לזה, לדעתי יהיה צורך במיסמך רשמי אחר, לתת את הפירושים שלנו לגבי מספר מושגים. לגבי הפירוש שלנו למעשה "CARRY OUT" OR "IMPLEMENT" נצטרך לתת את ההגדרה שלנו מה-29 במאי שאמרנו, וגם הודענו על כך בכנסת וגם מסרנו בעצרת האו"ם ב-28 באוקטובר:

"THE RESOLUTION CAN BE IMPLEMENTED THROUGH NEGOTIATION, AGREEMENT AND THE SIGNATURE AND APPLICATION OF TREATY ENGAGEMENT TO BE WORKED OUT BETWEEN THE PARTIES...

IMPLEMENTING THE SECURITY COUNCIL RESOLUTION...OF TREATY ENGAGEMENT TO BE WORKED OUT BETWEEN THE PARTIES."

אני מציע שזאת תהיה העמדה שלנו לגבי משמעות

המלים CARRY OUT.

לגבי WITHDRAWAL יש לנו הרבה הגדרות. ההגדרה האחרונה היתה בנובמבר ליארינג וכן באפריל, לאמור:

"IN ANSWER TO YOUR QUESTION ON WITHDRAWAL OUR POSITIN IS THAT THE RECOGNIZED BOUNDARIES MUST BE DETERMINED IN NEGOTIATIONS AND AGREEMENT, AND WHEN THEY ARE DETERMINED, THEY WILL BE..."

השר מ. בגין :

.IN PEACE TREATIES

שר החוץ א. אבן :

על כל פנים כפי שאמרנו. אין כרגע הנוסח לנגד

עיני.

השר מ. בגין :

"DISPOSITION OF FORCES WILL BE...."

שר החוץ א. אבן :

ישנה הודעה של ראש הממשלה שאחרי השלום לא נקיים את כוחותינו מעבר לקווים שהוסכם עליהם במשא ומתן, כלומר למעשה אלה הם שני המושגים הטיעונים הבהרה לגבי עמדותינו. אני אציע שכל ההבהרות האלה, גם הבהרת עמדותינו בעניין הפליטים - תהיינה פומביות.

ראש הממשלה ג. מאיר :

האם סיימת?

שר החוץ א. אבן :

אבקש עוד להשתתף בוויכוח. אבל סיכמתי את הבאת

העובדות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא גמרנו עדיין את כל הקשר שלנו עם ארצות הברית. אנחנו עומדים עכשיו בקשר עם ארצות הברית על דברים, אשר לפי "השכל הפרימיטיבי" שלי אני חושבת שהם דברים די רציניים ודי חמורים. לא גמרנו עדיין לבקש מהם כל מיני הבהרות וכל מיני שדרים.

שר החוץ א. אבן:

אני רוצה להוסיף שזה היה חמש שעות אחרי הפגישה שמרגלית הודיע לדובר שידוע כי נתקבל שדר. אני מעלה גם את השאלה מה קורה למברקים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

השדר של הנשיא לא עבר כל מברק. זה בא מבארבר אלי. אולי ההדלפה היא מהשגרירות. תמיד קל לומר שזה מפענוח הצופן, מהמזכירה, כאן לא היה כל קשר עם אלה.

שר הבטחון מ. דיין:

אומר מיד מה אני רוצה להציע שתהיה עמדתנו, אף על פי שהניסוחים שאציע כאן היום אינם ניסוחים מנוסחים סופית, זה רק כדי להביע את דעתי גם בכמה ניסוחים. אבל אני מבקש שלא יאחזו באיזו מילה של ניסוח.

אני מציע שאנחנו לא ניענה להצעת רוג'רס ושכן ניענה לפניית הנשיא. אני יודע שהיענותנו לפניית הנשיא יכולה - ואני מניח שכן יהיה - להיות מתורגמת על ידי הנשיא כתשובה חיובית ליוזמה האמריקאית בכללותה ושהוא יעשה טרנספורמציה בטרנספורמטור שלו ויאמר: הישראלים השיבו לנו בחיוב; ושעל יסוד זה יאמר, הם השיבו בחיוב להצעה האופרטיבית שלו בעניין יארינג כפי שהיא.

אני מביא בחשבון שתהיה פרשנות אמריקאית. לא חשוב או כן חשוב מה נאמר להם, הם רק יאמרו אחרי כן, זוהי היענות להצעה אופרטיבית להפעלת יארינג על יסוד נוסח זה וזה, כפי שאנחנו מכירים אותה, ואחרי כן תהיה הפעולה הזאת.

בנוסף לכך אני מציע שאנחנו ניענה להפסקת אש מוגבלת לשלושה חדשים.

אני רוצה להסביר, לכל מי שירצה להסביר לי, שבזה אנחנו נאמר את ההיפך מכמה דברים שאמרנו קודם לכן. אני אומר זאת מראש, ואנסה לנמק את דברי.

אני מציע שנאמר שאנחנו מסרבים להיענות להצעת רוג'רס. אני מציע שאנחנו נאמר שאנחנו נענים לפניית הנשיא. אני מציע שבאותה ההיענות לפניית הנשיא אנחנו נביא לא רק ציון העובדה, שאנחנו דבקים בעמדותינו העקרוניות כבעבר, אלא גם נביא דוגמה אחת או שתיים לדבר הזה.

וקודם כל עלינו לדעת בדיוק מהו מצבנו הפנימי והפרלמנטרי. אנחנו לא פחות מממשלה, אבל גם לא יותר מממשלה. כי ראש הממשלה אמר בכנסת ב-29 ביוני - היינו לפני פחות מחודש: "ממשלת ארצות-הברית הביאה לאחרונה לידיעתנו תכנית של יוזמה מדינית אשר מטרתה הוגדרה בפומבי על ידי שר החוץ האמריקני, מר רוג'רס, כמיועדת לעורר את הצדדים להתקדם לקראת שלום צודק ובר-קיימא וכו'. מאחר שממשלת ארצות הברית לא נתנה פומבי לעיקרי תכניתה ופרטיה, אין בדעתי בשלב זה לדון בנושא במליאת הכנסת וכו'. הכנסת יכולה להיות סמוכה ובטוחה כי ממשלת ישראל תקפיד על נהגיה וחובותיה של הדימוקרטיה הישראלית והנושא יובא לדיון במליאה בעיתו כאשר הנסיבות תאפשרנה ותחייבנה דיון כזה."

אני מניח שבשלב די מוקדם, כאשר העניין יהיה בחוץ, ואם נקבל החלטה שאנחנו הולכים למשא ומתן כזה, ולאחר שנאצר הודיע מה הוא רואה במשא ומתן כזה, הכנסת תשאל את הממשלה: תגידו, לאן אתם הולכים? בפעם הקודמת, כאשר סרבנו, לא היינו חייבים לומר זאת. אבל אם אנחנו הולכים למשא ומתן כזה, תאמר לנו הכנסת: תגידו לאן אתם הולכים? ראש הממשלה אמר לכנסת כי בבוא העת תבוא הממשלה לכנסת בעניין זה. אין עניין זה דבר של מה בכך.

גם בעניין הפסקת-אש זמנית התבטאנו בצורה די חריפה על השלילה שבדבר. אני צריך למרוט את עצמינו ולומר מה כל אחד אמר. אני מביא רק שתי פסקאות מאותו נאום של ראש הממשלה בכנסת, שהוא כמובן הקובע ביותר, בהיותו נאמר על ידי ראש הממשלה ובאמרה זאת בכנסת: "אם תתקבל הצעתו של נאצר להפוגה לתקופה קצובה, הרי חידוש האש בתום התקופה הזאת יזכה בעינינו לגיטימציה. התוקפן יוכל לטעון כי הוא נקי מהתחייבויותיו והוא רשאי לחדש המלחמה."

אבל אני חושב כי בנושא זה הפיסקה הקובעת ביותר והרלבנטית ביותר בדברי ראש הממשלה בשם הממשלה בכנסת, פחות מלפני חודש, היתה כאשר אמרה: "ממשלת ישראל דבקה בעיקרי מדיניותה כפי שהתבטאו בקווי היסוד של הממשלה ובהודעותיה המוסמכות, ואינה רואה סיבה לשנותן." את זאת אמרנו לפני

חודש. ואם אנחנו נבוא עכשיו לכנסת עם שינויים מהדברים האלה, לא רק של קווי היסוד כי אם את ההודעות השונות על משא ומתן ישיר - כולנו מכירים את השולחן ערוך הזה, אם גם לא בעל פה - הריני מציע לחברי הממשלה, שלא להקל בדבר הזה, שאנחנו אמרנו לפני חודש על ההצעה הזאת של רוג'רס, לא אמרנו בכנסת שאנחנו דוחים אותה, אבל היה זה סוד גלוי יותר מאשר השדר של הנשיא שבא אתמול, שדחינו פה אחד את ההודעה של רוג'רס, ובכנסת אמרנו שאנחנו דברים, גם לאחר ההודעה של רוג'רס, בהודעות השונות שלנו ביחס לפרוצידורה ולתוכן של עמדותינו וביחס לשלום וכל מה שאתם רוצים ודבקים בכל עמדותינו כמקודם. אני אומר זאת כדי לא להקל עלינו.

אני רוצה לומר מדוע לפי דעתי, בשום פנים ואופן, אסור לנו להענות למה שהנשיא מבקש בתחילת מכתבו, שממשלת ישראל תשקול שנית ותקבל החלטה שהיא נענית להצעת רוג'רס. אין הצעת רוג'רס חדשה אלא היא מונחת לפנינו מקודם. איני מתעלם שזה לא קל להענות לפנייתו של הנשיא ולא לפיסקה זו שבה הוא מבקש כי ממשלת ישראל תדון ותקבל מה שקודם דחתה. ישנה לפני הצעת רוג'רס, שיש בה גם אותו הסעיף האופראטיבי שאיני מקל בחומרתו, של הפעלת יארינג. אבל יש בה גם תורה רוג'רסית בפני עצמה, שהיא חלק מהנושא עצמו:

"WE RECOGNIZE THAT THIS WILL REQUIRE A SERIOUS AND DIFFICULT POLITICAL DECISION BY THE GOVERNMENT OF ISRAEL. WE HAVE NEVER CONCEALED FROM THE GOVERNMENT OF ISRAEL, HOWEVER, THAT WE DO NOT AGREE WITH ITS FORMULA OF "DIRECT NEGOTIATIONS WITHOUT PRECONDITIONS." WE HAVE CONSISTENTLY HELD TO THE VIEW, WHICH WE UNDERSTOOD WAS ALSO ISRAEL'S POSITIONS IN JUNE, 1967, THAT WHEN ISRAEL WON THE WAR WHICH WAS THRUST UPON IT IN 1967, ITS OVERRIDING GOAL SHOULD BE PEACE SUBSTANTIALLY WITHIN ITS 1949-67 BORDERS.

תוכנית רוג'רס אומרת תנו את הפרשנות האמריקאית ל-WITHDRAWAL בלי THE, היינו WITHDRAWAL FROM TERRITORIES ולא FROM WITHDRAWAL THE TERRITORIES והוא מוסיף, הואיל ואיננו מסתירים מכם ואנחנו אומרים שזו היתה גם הודעתכם "SUBSTANTIALLY WITHIN ITS 1949-67 BORDERS".

רוג'רס טרח לנו לומר באותו מיסמך בצורה חברית ביותר, שאנחנו אומרים לכם להפעיל אותה פיסקה, שישראל מוכנה "TO WITHDRAW FROM TERRITORIES".

ושהפרשנות האמריקאית היא זו וזו.

ואם אנחנו מקבלים את תכנית רוג'רס, ואפילו אומרים שאנחנו מסתייגים מהפרשנות האמריקאית, אנחנו מקבלים תכנית שהוצעה לנו על ידי האמריקאים, ושבתוכה יש נספח אמריקאי האומר מהי הפרשנות האמריקאית. אנחנו אומרים על ידי זה שזהו מהלך למשא ומתן של שלום: WILL PUT INTO GEAR.

המיסמך עוסק עוד בכמה דברים. דבר אחד הוא עניין אספקת הנשק. כבר העיר שר החוץ שראש הממשלה שאלה בעניין זה וענו לה שתוך תקופת המשא ומתן הזה אספקת הנשק תימשך כתיקנה. אבל אם אנחנו מקבלים את המיסמך של רוג'רס, הרי במיסמך של רוג'רס בשעתו היה כתוב "בתנאי שזה לא יפריע ל-UNGOING NEGOTIATIONS".

כיום יש לנו תודה לאל מכתב סימפטי יותר, אולי גם בגלל האלקטרוניקה הרוסית. אבל עובדה היא ועברו חמישה שבועות, ובמקום התחייבות כזאת שעלולים להפסיק את אספקת הנשק, יש לנו התחייבות שהיא לא תיפסק. האם אנחנו צריכים להיות דבקים בפיסקאות אלה שבתכנית רוג'רס? בשעתו לא אהבתי זאת, וגם עכשיו איני מציע שישראל באיזה שהוא אופן תקבל מיסמך שבו נאמר: "WE RAIDE . EXPECT THAT ISRAEL WILL CONTINUE TO REFRAIN FROM RESUMING DEEP PENETRATION OVER EGYPT WHETHER OR NOT A CEASEFIRE IS ACHIEVED"

היינו זאת הם מבקשים מאתנו בין אם תהיה הפסקת אש ובין אם לא תהיה. הוא מדבר על הפעלת יארינג. הפעלת יארינג צריכה הפסקת האש. בהזדמנות זו הוא אומר לנו: אפילו לא תהיה הפסקת האש, נא לחתום על כך שלא תעשו

חדירה לעומק.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

על זה חתמת עוד לפני זה.

שר הבטחון מ. דיין:

לא חתמתי, אלא ההיפך הגמור הוא המדויק.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

תקרא בפרוטוקול.

שר הבטחון מ. דיין:

אם אתה מדבר על מה שאני חתמתי, תן לי הזכות להביא "רפרנס".

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

תן לי הזכות להיות קורא אינטליגנטי. אני ערערת על זה.

שר הבטחון מ. דיין:

השאלה עלתה כבר כאן לפני מספר שבועות, אולי בהעדרו של יגאל אלון, ואני אמרתי: אני מציע לכל החברים לקרוא את הדין וחשבון שבו מסרתי על השיחות עם סיסקו, שבהן אמרתי מדוע אנחנו חייבים לעשות חדירות

עמוקות. ואף פעם לא הצעתי שניתן הבטחה ככלל שלא נעשה חדירות לעומק. אני דברתי על הימנעות מהתנגשות עם הרוסים, והתנגשות עם הרוסים יכולה, לדעתי, להיות גם מהצד המזרחי של התעלה. עד כמה שאני יודע, לא היתה בממשלה הצעה לעשות חדירות עמוקות על יעדים רוסיים, על מטרות רוסיות. על מה שחתמתי - חתמתי.

אני מציע לכן שלא ניענה לבקשה המפורשת שישנה באגרת של הנשיא האומרת בערך "תדונו מחדש, ועל מה שאמרתם "לאו", תאמרו "הן" ותקבלו את תכנית רוג'רס".

מה כן לעשות? אני מציע שבאיזה שהוא ניסוח, פחות או יותר - עוד אנסח זאת - לומר לנשיא שאנחנו נענים לכך, שממשלת ישראל החליטה להענות לפנייתך (וכאן לצטט):

"TO STOP THE FIGHTING...WILL LEAD TO AN EARLY STOP OF HOSTILITIES AND BLOODSHED ON BOTH SIDES AND TO SERIOUS TALKS BETWEEN THE PARTIES CONDUCTED BY AMBASSADOR JARRING WITHIN THE FRAMEWORK OF THE UN SECURITY COUNCIL RESOLUTION OF NOVEMBER 22, 1967.

אני מניח שאין זה מקרה שהנשיא מתחיל את איגרתו

במילים אלה:

"I AM FULLY AWARE, MADAME PRIME MINISTER, OF YOUR GOVERNMENT'S STRONG OBJECTIONS REGARDING THIS PROPOSAL..."

אני מניח - יתכן שאני טועה - שלא במקרה כתב אגרת המשדלת את ממשלת ישראל לחזור ולדון בעניין תכנית רוג'רס, אלא הביא במכתבו גם ניסוחים חיוביים, בחלקם שונים, בחלקם נוספים, בחלקם חדשים. וכך למשל ניסוחים נוספים בעניין חוזה השלום.

אני על כל פנים בתנאים הנוכחיים בעד זה שישראל

תיענה לפניית הנשיא האומרת:

"...STOP OF HOSTILITIES AND BLOODSHED ON BOTH SIDES AND TO SERIOUS TALKS BETWEEN THE PARTIES CONDUCTED BY AMBASSADOR JARRING WITHIN THE FRAMEWORK OF THE UN SECURITY COUNCIL RESOLUTION OF NOVEMBER 22, 1967."

זוהי נוסחה: "WITHIN THE FRAMEWORK OF THE RESOLUTION".

אני מניח שכתוצאה ממכתב כזה שלנו, יאמרו האמריקאים שישראל קבלה את פנייתם, וה יוציאו אותו הקומוניקט ביחס ליארינג, כפי שהוא כתוב בהצעה האורגינאלית שלהם, שישנה בסעיף שמאוד מאוד איני אוהב אותו האומר, שאנחנו מדברים על "נסיגה" וכו'. וגם ייאמר שאין אני משלה את עצמי ABOUT ISRAELI WITHDRAWAL FROM TERRITORIES OCCUPIED IN THE 1967 CONFLICT.

ואני מציע שנוסף להיענות לפסקה הזאת באותו המכתב ובאותו הקשר ובאותו המשך, באותה נשימה ייאמר, שאנחנו עושים את זאת מתוך דבקות בעמדותינו העקרוניות הידועות לכם האומרות שאין לנו חוזרים לגבולות של ה-4 ביוני 1967. אין אפילו צורך לחזור לדוגמאות בנושאים אחרים, כי ביחס לנושאים אחרים, למשל בעניין הפליטים, נותן הנשיא דוגמאות כאלה שהן טובות.

אבל למשל ביחס לנושא כמו הגבול המצרי-ישראלי, יש לומר: שר החוץ שלנו מסר לכם בתאריך זה וזה את עמדתה של ישראל בשגה היא, שהיא רואה בגבול זה את הגבולות המובטחים והמוסכמים. זוהי עמדה שנתקבלה כאן בממשלה. לא צריך אפילו לפרט אלא לומר, שהעמדה העקרונית שלנו היא שאיננו חוזרים לגבולות הקודמים. היינו שבמקרה הנדון ביחס לגבול בינינו ובין מצרים אתם יודעים את גישת ממשלת ישראל ביחס לגבול לגבול בטוח ומסוכן, שעל אודותיה מסר

לכם שר החוץ שלנו. אמרנו שאנחנו מוכנים למשא ומתן ללא תנאים מוקדמים. אבל אין להצניע את המרצע בשק.

ואז אחת משתיים: או שהאמריקנים יאמרו, כי את העמדה הישראלית הזאת אפשר להכניס תחת המטריה של העדר המלה THE, של העדר ה"א הידיעה, שאת התפיסה הישראלית ניתן בדיוק ליישב שהיא נענית: WITHIN THE FRAMEWORK OF THE UN SECURITY COUNCIL RESOLUTION. ובהחלטה לא נאמר "לסגרת מכל השטחים", לישראלים ישנה תפיסה כזאת וכזאת, האמריקאים מקבלים, לא את הפרשנות הזאת כפרשנות אמריקאית, אלא הם מקבלים את הפרשנות הישראלית כלגיטימית במידה מספקת שיאמרו כי על זה אפשר "להסיע את עגלתו של יארינג".

או שהאמריקאים יאמרו לנו: מה שאנחנו רוצים מכם הוא שאתם תתנו הצהרה, שאתם מוכנים לחזור פחות או יותר לגבולות של 1967. אם יאמרו לנו את זאת, אציע לא לקבל את זה, עם כל הקושי שנגיע לקרע עם האמריקאים.

לפי הגישה הראשונה אני יוצא מהנחה, שהם יעבירו את הפיל בקוף של המחט ויאמרו: זוהי הפרשנות שלכם, אתם ודאי אינכם מבקשים שאנחנו האמריקאים נקבל את הפרשנות שלכם, אלא שאתם נענים לפנייתו של הנשיא ויחד עם זה אתם דבקים בעמדותיכם, ויתחיל יארינג לנסוע.

איני מקל בעובדה, שגם אם כל זה יילך כך, גם אם ממשלת ישראל תסכים לכך וגם אם האמריקאים יסכימו לכך, יש בכל הדבר הזה שינוי מעמדותינו בעבר, למרות מה שלפני חודש ימים אמרה ראש הממשלה בכנסת מה שאמרה, הן בשאלת קבלת ההצעה על הפסקת אש זמנית, ועכשיו יהיה מדובר על קבלת הדבר הזה ולא דחייתו, והן באי-הוודאות על משא ומתן ישיר שבדבר הזה, שעל כל פנים בתחילתו אין פה וודאות שהדבר הזה מבוסס על משא ומתן ישיר, והן בכך שפה בפעם הראשונה בא במפורש הגלגול האמריקאי השני, שאמנם לא אנחנו נאמר, אבל הם יאמרו שאנחנו הסכמנו לזאת, ואנחנו לא נכחיש זאת, שיש נסיגה משטחים, דבר שלא אמרנו בעבר אף פעם. אבל אי ההכחשה הזאת, שכמוה בהודאה, באה על יסוד קבלת האמריקאים את

הפירוש שלנו מה אפשר להכניס תחת המלה.

זוהי הצעת. אני רוצה להוסיף מספר מילים מדוע אני חושב שצריך לעשות זאת וגם אומר מה לא צריך לעשות. איני רוצה להשתמש בביטוי "אין מנוס". מה לא צריך לעשות? לא רק לא לקבל את הצעת רוג'רס, שאם האמריקאים באיזה אופן שהוא יאמרו, תדעו כי הפרשנות הזאת שלכם ודבקותכם בעמדות היסודיות, שאיננו יודעים אם זה כולל את ירושלים ורמת הגולן, ומזה אתם צריכים לזוז - אני מעדיף קרע עם האמריקאים מאשר לזוז. תהיינה שיחות. אין האמריקאים מתחייבים לקבל את עמדתנו. אף פעם לא התחייבו, אבל תהיינה שיחות. אם תדרש מאתנו שאנחנו צריכים לקבל לא רק את הודעת נאצר אלא גם את תכנית רוג'רס, אני אציע ומציע לומר "לא". אבל עם כל החומרה שבדבר, אם לא יידרש מאתנו להזדהות עם הנוסחה של רוג'רס, והיא כוללת מה שקראתי קודם לכן, הרי למרות מה שיש פה מספר לא קטן של "צפרדעים מאוד לא נעימות", עלינו לקבל את פניית הנשיא.

מדוע אני חושב שאנחנו צריכים לעשות זאת? משום שהדברים התגלגלו כך שאנחנו עומדים היום בפני מלחמה, שבצידה השני מעורבת עמוק ברית המועצות.

אולי לא כל חברי הממשלה יודעים שאתמול "בשעה טובה ומוצלחת" טייס סובייטי ירה טיל במטוס שלנו ועשה שני חורים במטוס שלנו. זה היה דווקא בצד המזרחי של התעלה. יכול להיות שכוונתו היתה בצד המערבי.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

הוא עשה זאת בצד המערבי, בצד שלהם, אבל ב"שוונג" הזה עבר 2-3 מיל לצד שלנו. יש כאן (מצביע) שרטוט שאיננו מפרט הרבה. כאן העיר סואץ. המטוסים שלנו תקפו מטרות קרובות מאוד לגדה המערבית של התעלה. תקפו מצדנו שלושה זוגות של סקיהוקים. כשהזוג האחרון תקף, הופיע זוג מיגים עם טייסים רוסיים בשיטה זו שאנחנו קוראים לה "יירוט משיכה", כלומר נמוך, הם משכו

וגילו את המטוסים שלנו; אבל המכ"ם שלנו גילה פתאום את שני המיגים ואמר למטוסים שלנו "לשבור", לפנות תפניות חדות. אחד הרוסים ירה טיל, כאשר המטוסים שלנו היו עדיין בצד המערבי; מאחר שהמשיכה הזאת היא במהירות גבוהה והמטרה, כלומר המטוס שלנו היה קרוב לתעלה, הרי אחרי שיגור הטיל עברו שני המטוסים הרוסים 2-3 מיל לצד שלנו ופנו חזרה. זה היה בגובה. המטוסים התוקפים שלנו היו סקיהוקים. אין אלה מטוסי-יירוט, אין להם תותחים ושום דבר נוסף.

כך שאם ביום החמישי היו הערכות שונות על כך מהי מטרת הרוסים לשם מה הם באים לכאן, הרי הפעם זה הוכח ואין לנו בזה שום ספק. ועוד הפעם אני מזכיר, כי בשיטה זו אפשר לקוות להפלת מטוס, אבל לא הייתי אומר שזוהי השיטה הקלאסית לקרב אוויר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אינך מתחייב שתמיד ימשיכו בשיטה זו?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

איני מדבר על העתיד. אבל שר הבטחון אמר שזה היה בצד המזרחי של התעלה, ולכן העירותי מה שהעירותי. הטייס בכלל לא הרגיש שמטוסו נפגע. אחרי כן הסתבר ששני רסיסים פגעו במטוס אחד במערכי הדלק. אבל המטוס נחת ברפידים בשלום.

השר מ. בגין:

באיזה מרחק זה היה ממערב התעלה?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

קילומטרים ספורים. המטרה שהמטוסים שלנו תקפו היתה במרחק של 5 קילומטר ממערב לתעלה.

שר הבטחון מ. דיין:

אני חוזר לדברי. המלחמה התגלגלה כך שהתחלנו או הם התחילו אתנו, והיום הרוסים הם בעסק, והסיכוי שלנו - להשיג את מה שאנחנו רוצים להשיג במלחמה הזאת, הוא כמעט מותנה בכך שאנחנו לא נשבור את הכלים עם ארצות הברית.

אני רואה בעתון שמפקד חיל האוויר מודיע שהוא יכול במחיר-יד לחסל את כל מערך הטילים. על זה אפשר להעיר: באותו מחיר לפי הערכתו ישאיר את חצי חיל האוויר שם. הוא יכול - אני בטוח שהוא יכול לעשות זאת. אבל למה הדבר דומה? כאילו אני אומר: אני יכול לקפוץ מהקומה השתים-עשרה. אני אומר רק מה שיקרה אחרי כן. כשאומרים לקפוץ מקומה כזו, אפשר לומר לאדם: השתגעת? אתה יכול שבור את הידיים ואת הרגליים!

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

רק את הידיים ואת הרגליים?

שר הבטחון מ. דיין:

על דבר כזה נוח לדבר בחיוך. אבל אנחנו צריכים לדעת מה הם האמצעים הדרושים לכך. כשאומרים למרדכי הוד, הבה ונעשה תכנית לחסל את מערך התכנית החדשה בקוטמיה, הוא אומר: בלי אבידות כבדות ובלי ציוד אמריקאי נוסף ובלי REPLACEMENT למטוסים שנאבד, קשה לעשות זאת. אני מדבר על הטייסים

שנאבד. בלי כל אלה הוא מתנגד בכל תוקף לפעולה כזו. והא ראייה, שאיננו תוקפים. אנחנו מחכים לציוד שיבוא. זוהי רק דוגמה אחת.

ואם ביום רביעי צריכות להתקבל החלטות בוואשינגטון, אל נעשה מה שיכול לעכב את ההחלטות האלה ועל נעשה מה שיעכב בינתיים בינתיים גם ציוד שצריך להיות בדרך מארצות הברית. אל יוצר מצב שכל אלה יתעכבו. אני מעריך שבגלל שותפות הרוסים עם המצרים במצרים ובסודאן ובלוב ובסוריה, ואיני יודע איפה היא תהיה מחר - הרי אם אנחנו נגיע לקרע יסודי עם ארצות הברית, לא נוכל במלחמה זו לשמור על ההישגים שאנחנו רוצים לשמור עליהם.

לעומת זה יש משהו בעמדתו של ניכסון. אני חושב שאין הוא רוצה לאבד פרסטיג' לרוסים, ולא מפני שהוא דווקא אוהב ישראל, אלא שלעניין וייטנאם יש פנים לכאן ולכאן. נכון שבגלל עניין וייטנאם אין רוצים להכניס חייל אמריקאי לחזית נוספת. אבל בגלל וייטנאם אינם מוכנים גם לאבד יוקרה אמריקאית בחזית אחרת. נדמה לי שיש נכונות מצד האמריקאים ללכת צעד קדימה אתנו, ללכת כברת דרך אתנו, כדי שלא לתת לרוסים להשיג הישגים כאלה של יוקרה, שמבחינה אמריקאית הם שליליים ושיכולים להביא לידי תוצאות בלבנון, בירדן ובסעודיה.

האם אני אוהב את העניין הזה של הפסקת האש לשלושה חדשים? איני אוהב את זאת, ולא רק מפני שמה שהרוסים יעשו באותו זמן, אלא גם מפני שאנו משנים את דעתנו תוך חודש ימים. אבל לומר שכל המגרעות האלה שקולות, נאמר, כנגד אותו הציוד שאנחנו צריכים לקבל כעת מהאמריקאים לצורך המלחמה, איני יכול לומר. אומרים שהם יתקדמו באותו זמן בטילים. נכון שהם יתקדמו בטילים. אמנם ישנה הבטחה שיהיה STANDSTILL במרחק של 50 קילומטר באותה תקופה. אבל אם כדי לסרב לדבר זה, נצטרך כעת לעמוד במצב של הפסקת קבלת ציוד אמריקאי, או של דחיית קבלת הציוד, הרי הרוסים יתקדמו בטילים בתעלה בתקופה הזאת, גם לא תהיה הפסקת האש. כאשר נאצר אומר שאין הוא מתכוון להחזיר את הטייסים השבויים, הוא יעמוד בהבטחתו. אין שום חוק באמנת ג'נבה המחייב החזרת שבויים בתוך המלחמה, אפילו לא מיד אחרי המלחמה; אפשר להחזיר אותם שנים אחדות

אחרי המלחמה.

אני חושש מאוד לקרע כזה עם ארצות הברית שיביא אותנו לתוצאות של אותם הדברים שאיננו רוצים בהם. בדלת השניה תיכנסנה אותן התוצאות ואף גרועות מהן. כמובן לכל זה צריך להסכים עד גבול מסויים, לא צריך לשפוך את הילד עם האמבטיה. כמובן, לא לוותר על דבר שלשמו אנחנו נלחמים. אבל לפי הדברים שהבאתי, הפסקת אש לשלושה חודשים והאופי שבו יתנהל המשא ומתן עם יארינג, ואם יחד עם זה יבוא הציוד הדרוש, הרי יש לנסות זאת. בדברי הנשיא יש כמה וכמה הגדרות חיוביות. בפעם הראשונה, כפי שאני יכול לשפוט, יש נכונות לאמץ את ידנו פיזית בציוד צבאי, כדי שנוכל לעמוד בהתקפה הריאלית המתרחשת עכשיו יום יום בגבול המצרי, ויכול להיות שמחר גם בגבולות האחרים, גם בגבול הסורי.

זוהי הסיבה, שבגללה, אני חושב, אנחנו צריכים

לעשות את ההיענות הזאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה להעיר משהו לסדר השיחה. אני אומרת "סדר השיחה", כי על דעתי בכל אופן אינו עולה שהיום נסכם. צריך להיות דיון, וחברים צריכים לחשוב. והשבוע צריכה להיות עוד ישיבה. יכול להיות שכמסקנה ממה שהחברים יגידו נצטרך לפנות לארצות הברית ולבקש עוד איזה הבהרות בטרם שנהיה מוכנים לסכם. זאת אומרת שהישיבה של היום אינה ישיבה לסיכום. אני אומרת את זאת כדי שלא ניכנס לוויכוח על דיוק של ניסוחים. להעלות מחשבות והצעות - אדרכא, אבל שנדע שתהיה לנו השבוע עוד ישיבה. אולי לישיבה הקרובה תהיינה לנו עוד הבהרות. אם נסכם לדרוש אותן. וזה יהיה בכל אופן לאחר שלחברים תהיה הזדמנות לחשוב, ולא יצטרכו במקום לענות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הצעה לסדר. אולי אפשר לפצל את הישיבה הזאת לשתיים, כדי לתת את האפשרות לאותם השרים, שלא ראו את החומר שבכתב ואין להם היתרון של ידיעת המסמכים, שעליהם צריך לדון ולהחליט - שיוכלו לעיין בהם כדי שיוכלו לדון מתוך ידיעת הדברים. כי אחרת אנו יכולים להמצא במצב שבשבילנו זה בא כהפתעה מבלי אפשרות להתכונן אפילו כדי להביע דעה. אין זה מספיק מה שתופסים במהירות מתוך שמיצה. צריכים לקבוע עמידה בעניין כל כך חיוני. זה צריך לבוא איפוא אחרי קריאת המיסמכים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

היות והיום לא נקבל החלטות, אני מציעה שאחרי הישיבה יוכלו החברים בבית הזה לקרוא את החומר.

השר מ. בגין:

אתחיל בהערה הנוגעת לתהליך של קבלת החלטות על ידי הממשלה. אנחנו עומדים בפני בעיה רצינית. אבל אני איני מקבל את ההגדרות המבהילות שהופיעו ביומיים האחרונים, לפיהן נדחקנו לפינה. אבל ללא שום ספק ההתפתחות האחרונה תובעת מאיתנו שיקול דעת מעמיק ויסודי.

הממשלה עומדת להתכנס ביום ראשון, אבל במשך עשרים וארבע שעות עד אותו תאריך, "חוגים מדיניים" ו"קול ישראל", והעיתונות כבר מודיעים בעצם מה צריכה להיות או מה יש לשער שתהיה החלטת הממשלה. כתוצאה מההודעות הללו של "החוגים המדיניים" הבלתי מזהים, הודיעה נ.ב.ס. שממשלת ישראל עומדת לומר "הן" ליוזמה של רוג'רס, והבי.בי.סי. הודיעה הבוקר שהתשובה תהיה חיובית מסוייגת, ועתון "דבר" קבע כבר מלכתחילה בכותרת ראשית מה תהיה החלטת הממשלה.

בכל זאת אפשר לשאול: האם בימים כאלה זה יהיה הנוהג אצלנו? חוגים מדיניים גם מצאו לנכון לציין - שמעתי במו אזני ב"קול ישראל" - שההתפתחות האחרונה הוכיחה שעמיתנו שר החוץ צדק בדבריו שהשמיע אותם לפני ימים מספר. האם זוהי עכשיו הבעיה אם צדק בדבריו או לא?

אני רוצה להתריע באזניך ובאזני החברים במחאה עמוקה על הגישה הזאת. אנחנו צריכים לאמץ את שכלנו איך להחליץ מן המצב, שהוא כלל אינו מפתיע בשביל האנשים היושבים סביב השולחן הזה. עשרים וארבע שעות לפני שהממשלה מתכנסת במצב מיוחד כדי לדון על המצב, כבר נאמרו למעשה דברים בשמה. האם אנחנו שבוים בידי החוגים המדיניים המסורתיים?

שנית: אני מקבל ברצון את הצעתה של ראש הממשלה שהיום לא נקבל החלטה ושיתכנס ישיבה מיוחדת של הממשלה, כדי לדון דיון נוסף. אם נוכל, קבל את ההחלטה באותה ישיבה. ואם לאו, גם כאן לא דרוש שום חפזון. איש אינו צריך לעמוד על צווארנו כדי לתת תשובה מהירה. במסגרת סבירה של הזמן רשאית הממשלה הזאת לקבל החלטה בעניינים אלה והיא זכאית לשמור לעצמה את המסגרת הזאת של הזמן. אבל היום, בייחוד לאור הפתיחה של שר החוץ ושר הבטחון, אי אפשר שלא להחליף דעות.

אני רוצה להודיע, גברתי ראש הממשלה, שחברי הממשלה הנמנים על גח"ל יקיימו ביניהם התייעצות על עמדתם בסוגיה זו. לא הייתי מכריז על כך אילמלא נתפרסמה ידיעה, שלפיה היתה התייעצות בעניין זה של השרים הנמנים על המערך. איני משיג על הזכות לקיים התייעצות כזו, אבל זכות זו ניתנת גם לשרים הנמנים על כל הסיעות.

אני רוצה לומר כי הדברים שאני משמיע אותם עכשיו הן הערות ראשונות. העמדה שנביע אותה בישיבה הבאה תהיה כתוצאה מן ההתייעצות שנקיים אותה ביום המחרת. אני מעיר זאת גם למען הסדר הטוב וגם למען החברות

הטובה, וגם למען שנדע שלפני יום שלישי לא נוכל להשתתף בדיון כתוצאה מן ההתייעצות שלנו. נבקש איפוא את הממשלה לתת לנו את יום המחרת להתייעצות בינינו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ההתייעצות, שהיתה במערך, היתה אכסקלוסיבית לשרי המערך. לא הבאנו את זה לשום פורום ציבורי אחר.

השר מ. בגין:

אמרתי זאת. איני אומר אף פעם לא "שרי המערך" ולא "שרי גח"ל", כולנו שרי הממשלה, אלא "שרים הנמנים על המערך" ו"שרים הנמנים על גח"ל".

אין במצב משום הפתעה. חברים ודאי זוכרים, שבישיבות הממשלה, לאחר שהתכנית הקרויה "תכנית רוג'רס מספר ב'" הוגשה, הובעה דעה שישנה אפשרות כי נאצר יקבל אותה. ראש הממשלה ספרה לנו, כי כאשר ברבר הביא לנו את התוכנית הזאת ב-18 ביוני, אמרה לו: נאצר צריך להיות כסיל שלא לקבל אותה. אמר לה ברבר: הוא באמת כסיל. עכשיו מתברר שנאצר סרב לקבל את תואר-הכתר שבו ברבר הכתיר אותו.

שר התיירות מ. קול:

ברוסיה החכים.

השר מ. בגין:

אין הפתעה. ומדוע יכול היה נאצר לומר מה שאמר?
 כי היוזמה האמריקאית אינה יוזמה פרוצדוראלית, ודאי לא יוזמה נוהלית גרידא. יש
 בה תוכן. את התוכן הזה מסרו האמריקאים לנאצר ולאחרים. הוא קרא את התוכן. מה
 הוא קיבל מן ההודעה האמריקאית על התוכן? הוא קיבל שהאמריקאים נותנים לו כמעט
 כל מה שהוא תובע. מה הוא עשה? הוא הוסיף את ה"כמעט" מצדו. זה הכל מה שעשה.

כאשר האמריקאים כותבים:

1967, "SUBSTANTIALLY WITHIN ITS 1948-67 BORDERS, SUBSTANTIALLY THE LINES OF PRE

ברור לכל מהי משמעות ההודעה הזאת מבחינה
 טריטוריאלית. זה נכון שהאמריקאים מדגישים תמיד "לא נסיגה טוטאלית עד לקווי ה-4
 ביוני 1967". זהו ה"כמעט". אז הוא מצדו אומר: ואני מוסיף לי את ה"כמעט". שום
 הפתעה אין בדבר. לכן הטענות בעתונות, שלפיהן ממשלת ישראל עומדת בפני הפתעה,
 ומי יודע מה היא יכולה לעשות כדי להחליץ מן המלכודת - הידיעות הללו הן
 חסרות-שחר. לאור העובדה הזאת, שבשביל הממשלה או לפחות חלק ממנה ההודעה של
 נאצר כלל אינה מבחינת הפתעה, אם כי הכל - מותר לי לומר - בוועדת השרים לענייני
 בטחון ייחלו לכך שהוא יהיה FOOL.

אני חושב שקודם כל עלינו לומר לעצמנו בכנות:
 לתת את חתימתה של ממשלת ישראל על המיסמך בתוך המיסמך האמריקאי, כלומר על כתב
 הסמכות ליארינג להודיע את הכתוב במיסמך האמריקאי הזה לאו-טאנט, המזכיר הכללי
 של או"ם, אם ממשלת ישראל רוצה לחתום על מיסמך זה - היא צריכה לקבל לפני החתימה
 החלטות הנוגדות את קווי היסוד של הממשלה. היא יכולה לעשות זאת. היא יכולה לבקש
 אחרי כן את אמון הכנסת לשינוי סודי מאוד של קווי היסוד ושל החלטותיה שלה.
 בהחלט היא יכולה לעשות זאת, אבל צריך לומר זאת.

שר התיירות מ. קול:

במה היא נוגדת?

השר מ. בגין:

אסביר.

אני רחוק מאוד מלהיות מבוהל. אני מעריך את המצב כרציני מאוד. אמרתי, שאני מפחד שמא נאצר יגיד "הן". אלא מה? אדם אומר שהוא מפחד שיירד גשם. זוהי שיגא דלישנא. אבל כאשר הגשם מתחיל לרדת, אין טעם לפחד, צריך לדאוג למטריה. אני חוזר ואומר: הממשלה צריכה לקבל החלטות חדשות.

גם בנוכחותו של השגריר רבין ובניגוד לדבריו - אחרי כן לא הסתייג מזה, אולי לא היה לו זמן לכך - טענתי, ואני חושב שגם הוכחתי שבכתב הסמכות אין שום זכר למשא ומתן ישיר בין הצדדים. במיסמך הזה כמו שכתוב אין אפילו משא ומתן לפי נוסח רודוס. זכר אין למשא ומתן ישיר. ובקווי היסוד של הממשלה מדובר על משא ומתן ישיר. מה כתוב באותו מיסמך? אנחנו, היינו מצרים וירדן, מסמיכים את ד"ר יארינג להודיע ש"אני, ד"ר יארינג, אקבע את הפרוצדורה, את המקום ואת הזמן, שלפיהם תתנהלנה השיחות".

השר ו. שם-טוב:

מתוך ידיעת עמדת הצדדים.

השר מ. בגין:

לא נאמרה שם שום מילה ממה שאמרת.

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

TAKING INTO ACCOUNT AS APPROPRIATE EACH
SIDE'S PREFERENCE.

השר מ. בגין:

PREFERENCE. ודאי. זוהי אותה הסתייגות המתבטלת
מניה וביה על ידי הסיפא. הטכניקה הזאת ידועה לנו. TAKING INTO ACCOUNT AS
APPROPRIATE EACH SIDE'S PREFERENCE. כל אחד יש לו PREFERENCE. זה מעדיף שלא יהיה
שום משא ומתן ישיר, וזה מעדיף שיהיה משא ומתן ישיר. TAKING INTO
CONSIDERATION. אבל אני על דעת הצדדים, אני אקבע את הפרוצדורה, את המקום ואת
הזמן. אני טוען, שההגדרה הזאת מרחיקה לכת מן הסמכות שניתנה ברודוס לראלף
באנטש. הוא היה MEDIATOR. פה יארינג הופך להיות, בהסכמתנו, שליט מוחלט לכל
צורה שהוא יחליט עליה. אולי הוא אדם טוב. איני חוקר כליות. אני רק אומר
שאנחנו מוסרים את עצמנו על ידי כתב-הסמכות בידי אדם אחד שהוא יקבע. ודאי לכל
הדעות שאין זה משא ומתן ישיר.

השר י. גלילי:

מה הוא יקבע?

השר מ. בגין:

כל מה שקשור בנוהל, בזמן ובמקום.

שר החוץ א. אבן:

לשם הבהרה היסטורית: לבאנטש היתה סמכות מלאה

לקבוע את הנוהל.

השר מ. בגין:

אני מוכן לוותר על ההשוואה בין יארינג לבין

באנטש.

אולם מה שאני טוען, שאין אלה דברים בטלים. יש כאן הצעת התחייבות לוותר על כל המושג של "משא ומתן ישיר". והרי המושג הזה כתוב בקווי-היסוד. הממשלה רשאית לשנות, אם רוב מכריע של חברי הכנסת יתייצב מאחורי השינוי הזה. אבל זה איננו בקווי היסוד. כאן נדרשת התחייבות מפורשת למה שנקרא בלי ספק WITHDRAWAL FROM TERRITORIES OCCUPIED IN THE RECENT CONFLICT. אנחנו נדרשים לחתום על זה. זאת תהיה החלטה חדשה של הממשלה.

שר התיירות מ. קול:

זה ישנו בהחלטת מועצת הבטחון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינך יכול לנאום נאום על ידי קריאות ביניים.

השר מ. בגין:

גילית לי זאת, השר קול, כאילו לא היית שר

התיירות.

הממשלה במפורש החליטה שלא להשתמש במילה "נסיגה". שלוש פעמים הוצע לממשלה להשתמש במונח זה והיא דחתה את ההצעה. אחרי כן הוצע לממשלה לכתוב: NEW DISPOSITION OF FORCES, הממשלה החליטה לא לכתוב NEW, אחרי כן הוצע לכתוב DEPLOYMENT OF FORCES. אחרי כן נאמר לא לומר DEPLOYMENT. אני עפר לאנגלית של שר החוץ. הסברתי לו מתוך בורותי בשפתו של שקספיר, DEPLOYMENT דווקא קשורה בלחימה, ומאחר ומדובר פה בשלום, הצעתי לכתוב POSITION. הוא אמר DISPOSITION. זוהי ההצעה על DISPOSITION OF FORCES. אבל הממשלה דחתה הלוך ודחה את ההצעה להשתמש במילה WITHDRAWAL, והראיה החזקה לכך: כאשר יארינג ביקש מאתנו ברשימת תשע השאלות:

"IS ISRAEL PERPARED TO WITHDRAW ITS FORCES FROM THE TERRITORIES OCCUPIED IN THE RECENT CONFLICT ETC."

אמרנו את התשובה הבאה (אולי אטעה במילה אחת, אבל לא יותר, כי השתתפתי באותו דיון):

"THE PERMANENT AND SECURE BOUNDARIES WILL BE DETERMINED IN PEACE TREATIES, AND THE DISPOSITION OF FORCES WILL BE IN FULL ACCORDANCE WITH THOSE BOUNDARIES ETC."

כאשר הוא שאל ב"רחל בתך הקטנה":

"IS ISRAEL PERPARED TO WITHDRAW ITS FORCES FROM THE TERRITORIES OCCUPIED IN THE RECENT CONFLICT ETC."

נתנו את התשובה הזאת ולא תשובה אחרת. עכשיו אנחנו נדרשים לומר שישראל מתחייבת TO WITHDRAW ITS FORCES FROM THE TERRITORIES OCCUPIED IN THE RECENT CONFLICT על כך. אין היא יכולה לעשות זאת מניה וביה. קודם צריך להחליט על הרביזיה של החלטות הממשלה, ואם הממשלה תחליט ברוב דעות ותקבל על כך את הסכמת הממשלה, תוכל כמובן הממשלה TO SUBSCRIBE לנוסח זה, שנאצר מוכן TO SUBSCRIBE עליו.

ועוד: שם כתוב במפורש TO CARRY OUT THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL RESOLUTION 242.

על כך היה דיון ממושך בממשלה. אני רוצה עכשיו להאריך את הדיבור על נושא זה. בשעתה החליטה הממשלה שלא תהיה ACCEPTANCE של החלטת מועצת הבטחון 242. שר החוץ מציין במפורש וביושר לבב, שהודעת תקוע נמסרה במועצת הבטחון על דעת ראש הממשלה ז"ל ועל דעתו של שר החוץ יבדל לחיים ושהממשלה בתור שכזו לא קיבלה לפני כן החלטה זו. היא הועמדה בפני עובדה. על פי התנאים הדימוקרטיים והפרלמנטריים, עם כל הכבוד, אין ראש הממשלה ושר החוץ יכולים לבוא במקום הממשלה. ההודעה הזאת נמסרה, ונכון הוא שלא הוחלט על הסתייגות, אלא הממשלה בדיעבד לקחה לתשומת לב את ההודעה הזאת של תקוע. אני חושב שבאמת לא היתה ברירה אחרת.

אבל כאשר המדובר היה בהגשמה, ב-CARRYING OUT וב-IMPLEMENTATION דחתה הממשלה כולה את הנוסח הזה גם לגבי הודעתו של תקוע. והא ראה כי באחד הימים נמסר ליארינג מיסמך, שבו מופיע כמעט אותו נוסח שמופיע באותו המיסמך שבתוך המיסמך האמריקאי: AND . INFORMED ME THEY ARE READY TO ACCEPT . CARRY OUT, IMPLEMENT ETC בדיוק אותן המלים. והמיסמך נמסר ליארינג. הוא הביא אותו לקאהיר. זה נתפרסם איך שהוא בעולם. הממשלה נתכנסה והחליטה להודיע, שמה שנמסר בקאהיר אינו מחייב את ממשלת ישראל. פירוש הדבר שהממשלה ביטלה את ההודעה שניתנה TO CARRY OUT, TO IMPLEMENT.

שר החוץ א. אבן :

אושר שיבוא שימוש בה בהקשר אחר. ציינתי זאת

בכנסת ב-29 במאי.

הזר מ. בג"ץ:

זכרתי. אתה ודאי תסכים אתי, כי כאשר יש הודעות מסויימות בכנסת, כבודן במקומן מונח. לא אזלזל בהן, אם הכנסת מאשרת הודעה בהקשר מסויים. אבל ראינו זאת בקשר לנאומה של ראש הממשלה לפני מספר שבועות בכנסת, כאשר הזכירה את ההודעה של תקוע, וההודעה של תקוע היא עובדה. אבל מעניין שכל העולם כולו קיבל את הדברים האלה של ראש הממשלה כאילו ממשלת ישראל קיבלה את החלטת מועצת הבטחון - וההודעה של תקוע לא היתה כזו. ההודעה של תקוע אמרה, שגמשת ישראל PEACE, אולי טעיתי במלה אחת.

כאשר אשכול ז"ל היה אצל ג'ונסון, הם הוציאו

ISRAEL ACCEPTS THE CALL OF THE UNITED NATIONS : קומוניקט משותף ושם נאמר :
SECURITY COUNCIL FOR THE ESTABLISHMENT OF A JUST AND LASTING PEACE.

על זה היה דיון בוועדה מיוחדת שהממשלה מינתה

לפני שנה כדי לענות לשאלות. שם נאמר "ברוח", "IN THE SPIRIT", אבל גם המילה "CALL" נאמרה בהקשר מסויים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

בפברואר.

השר י. גלילי:

אצל ג'ונסון נאמר "IN THE SPIRIT".

השר מ. בגין:

באותה ועדה הצעתי שיהיה "CALL". הוועדה לא קיבלה. לא קיבלתי את הנוסח של הסעיף הראשון בתשובות ליארינג. הצבעתי נגד. אבל זו היתה החלטת הממשלה, ואני אחראי להחלטות הממשלה.

אני רוצה לציין שזאת לא היתה ACCEPTANCE עם נקודה. יש הבדל בדבר. אף על פי כן ההודעה הזאת נתפרשה כפי שנתפרשה. אחרת היו אומרים, שכבר מסובבים את העניין חזרה (מען דרייט שוין צוריק). מזה אתה לומד שיש הבדל בהקשרים שבהם נמסרות הודעות.

היום אנחנו נדרשים לומר במפורש TO CARRY OUT THE RESOLUTION OF THE UN. מעולם לא אמרנו זאת, גם לא בהודעה של תקוע לא נאמר: TO CARRY OUT THE RESOLUTION OF THE UN. בתשובות ליארינג אמרנו: AGREEMENTS WILL BE IMPLIMENTED. זה נוסח אחר לגמרי. נכון שהיתה הצעה מקורית לומר: "THE PROVISIONS OF THE RESOLUTION", אבל הוועדה בסמכות הממשלה לא קיבלה זאת אלא אמרה: "THE AGREEMENT WILL BE IMPLIMENTED". בהבדל זה יש עולם ומלואו. בהחלטת מועצת הבטחון יש התחייבות לסגת.

אם רוצים לשנות את החלטות הממשלה, דרושה החלטה חדשה. לפי דעתי אין ממש להעלות על הדעת, שעם קיומן של ההחלטות וההודעות כפי שהיו עד כה בממשלה ובכנסת, לפי ההחלטות ולפי קווי היסוד, תוכל ממשלת ישראל TO SUBSCRIBE לתוכנית הזאת. ודאי יכולה היא לשנות, אבל אז צריכה היא לקבל החלטה חדשה. אבל כל עוד ישנן, אם אפשר לומר כך CANIBUS SIC STANTIBUS (צחוק), אין היא יכולה לחתום על המסמך הזה.

ועוד דבר: אני מבקש משגרירנו הטוב, שיניח לעניין של התחייבות בעל פה ובכתב של ארצות הברית, שהיא תטיל ויטו, במידה שנידרש במועצת הבטחון לבצע נסיגה טוטאלית. מדוע אני מציע שנאמר לו להניח זאת? להצעה יש צליל טוב, אבל התוכן איננו טוב. אנחנו יודעים את התוכן של ההצעות האמריקאיות, שרק לפני שלושה שבועות דחינו אותן פה אחד. בהחלטת הממשלה מאז לא נאמר רק שהממשלה סומכת את ידיה על הדברים שנאמרו בשיחה עם ברבר, אלא גם שהממשלה דוחה את ההצעות האמריקאיות. כך נאמר בגוף הסיכום של הדיון בממשלה. מדוע עשינו זאת? משום שהם אינם יכולים להניח שאנחנו נניח שהם כל כך תמימים ושנאנחנו מתממים ולכן הם אומרים לנו זאת. אני מתכוון למה שאמרו לנו בתכנית רוג'רס המקורית.

ובמברק הזה של רבין, עד כמה שהספקתי לשמוע, שר החוץ, כאשר השגריר רבין שאל האם יכולה הממשלה האמריקאית להתעלם מהצעותיו הקודמות של רוג'רס, סיסקו לא אמר שיהיה קשה להתעלם מזה, אלא אמר "יהיה קשה ביותר להתעלם מזה". יש הבדל בין DIFFICULT ובין MOST DIFFICULT או VERY DIFFICULT. על ההבדל הזה אפשר לנגן לפחות על כנור, אם לא על פסנתר. זוהי תשובה שלילית. אני רוצה להזכיר לממשלה שרוג'רס אמר שהם אינם מוותרים על זה. למשל ביחס לגבול בינינו ובין ירדן אין הם מוותרים על המילים הבאות:

"THE SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES OF ISRAEL AND JORDAN WILL APPROXIMATELY BE THE 1949 ARMISTICE DEMARCATION LINES ETC."

הם אמרו זאת "ברחל בתך הקטנה". מעניין איך אפשר לעשות אקרובטיקה כזאת. לדעתי גם מי שאיננו גנרל, גם מי שלא למד בבית הספר הצבאי בסנהארסט או בווסטפוינט, אלא הוא סמל פשוט לא יאמר: "THE 1949 ARMISTICE DEMARCATION LINES APPROXIMATELY SECURE BOUNDARIES". הם כמו אני פונה אליך, אלוף במילואים אלוף.

שר הסעד י. בורג:

אלופי ומיודעי.

שר החוץ א. אבן:

גם אי אפשר לו לקרוא RECOGNIZED BOUNDARIES.

השר מ. בגין:

RECOGNITION זה עניין סובייקטיבי. זה לא היה RECOGNIZED בעבר בגלל ההסתייגות של הערבים. כל אחד משאיר לעצמו את הזכות לקבוע את ההתייחסות לשאלת "פלשתיין", ארץ ישראל. RECOGNIZED אפשר עוד לתת RECOGNITION בדיעבד. אבל שזה SECURE, ריבוננו של עולם, מי יכול לחשוב כך? והנה מה עושים ידידים? הם פותרים את הבעיה של SECURE BOUNDARIES על THE SUBSTANTIALLY 1949/67 ARMISTICE LINES. היו סיכומים שגבול הבטחון יעמוד על הירדן. זה רחוק מאוד מעמדת גבול הבטחון על הירדן. מכל מקום ידוע שהם מדברים על SUBSTANTIALLY THE 1949/67 ARMISTICE DEMARCATION LINES. אם אנחנו יודעים את זאת, והם יודעים שאנו יודעים זאת, אין אנו יכולים לבקש מהם שיניחו שאנחנו תמימים ונחתום על הסעיף הזה: RECENT "WITHDRAWAL OF FORCES OCCUPIED AT THE CONFLICT", ואף על פי כן זה יהיה בהתאם לסיכומים של המערך? אם אנחנו נבקש מהם לומר, רק לא TOTAL WITHDRAWAL, הם ברצון יקבלו זאת, אבל הם יאמרו: WITHDRAWAL TOTAL . . . APPROXIMATELY.

(המשך הדברים רשמה ר.ש.)

(לפני כן רשם י.מ. מכאן ר.ש.)

השר ו. שם-טוב:

נדמה לי שאתה מתעלם לגמרי מפסוק אחד בשדר של הנשיא ניקסון, בו נאמר שאף חייל לא יוחזר - אלא אחרי שלום מוסכם על ידינו.

השר מ. בגין:

אגיע לזה, ידידי.

אפילו השגריר רבין הניח לזה, כי יש מה שנקרא "משמע" ויש מה שנקרא "מכללא". אם זוהי ההתחייבות היחידה שאנו מבקשים מאמריקה, ובטוח אני שאמריקה חושבת על הגבולות הבטוחים והמוכרים - מכל מקום הם יכולים כך לפרש שאפילו אנו מוכנים, וזה לא טוב. למה לתת פירוש כזה? זה לא מעלה ולא מוריד היום ואני מציע להניח לזה.

עכשיו אני באמת רוצה להגיע לשדר של ניקסון. אני פונה לחברי הטוב, שר הבטחון - אינני חושב שאפשר כך להחליט - לרוג'רס לא לומר הן, אבל לומר לניקסון הן, ולהבדיל בין ה"סטייט דפרטמנט" ובין "הבית הלבן". אנו מנסים לעשות הבדלה כזאת, ולפעמים באמת "הבית הלבן" משנה את הצעדים של ה"סטייט דפרטמנט", אבל במסמך רשמי של הממשלה לומר לניקסון הן, אבל לא לומר הן ל"סטייט דפרטמנט" - זה לא תופס. אני בטוח ששר הבטחון לא ייעלב אם אומר את הגדרתי להצעתו, כי הדברים נאמרו על ידי מנהיג ציוני גדול והן לגבי מנהיג ציוני גדול; מה שהוא הציע זה "כפור-חם".

השאלה המרכזית היא, אם אנו ניתן את חתימתנו למסמך בתוך המסמך. אם אתה מעלה על דעתך את החתימה - וכך הבינתי את דבריך - אם אתה ממליץ בפני הממשלה לחתום על המסמך ההוא - הרי כבר כל התפניות למי נתן תשובה זו או אחרת - לא מועילות. זהו המפתח ואנו צריכים לקבל החלטות מאוד

שקולות; כי זה נכון שאנו זקוקים לעזרת ארה"ב, נכון שהרוסים ישנם פה, ומי שאינו מתחשב עם המצב הזה או מוכן שלא להתחשב בו, פשוט אינו יודע מה הוא שח. הכל נכון. אני חושב שיש לנו אפשרות להחליץ ממצב זה. אני עכשיו לא אציע את הצעותי, כי אני התחייבתי להתייעץ עם חברי; יש לי הצעות מסוימות, אבל הן עוד לא מגובשות ואני חייב להביאן קודם בפני חברי. אבל אני רוצה לומר דבר אחד -

המלים הנאות והחשובות מאוד בשדר של הנשיא ניכסון, שאמריקה תעמוד על כך שיהיה BINDING CONTRACTUAL PEACE AGREEMENT ואף חייל לא יוצא UNTIL SAFE AGREEMENT SATISFACTORIAL TO YOU הן באמת חשובות. אבל הבה נשאל את עצמנו למה הוא אומר זאת בנשימה אחת - האם כדי להרגיע אותנו? לא; המשפט הזה אומר שממשלת ארה"ב אינה מצפה להסכם בינינו לבין מצרים. היא יודעת ש- UNTILL SAFE AGREEMENT SATISFACTORIAL TO YOU זה רחוק היום מנאצר כמו שאנו רחוקים היום ממאו. אבל למה הם בכל זאת רוצים כך? כי הם רוצים שאנו נעמוד במקומות בהם אנו עומדים בדרום ובמערב (תעלת סואץ) לתקופה בלתי מוגבלת. מדוע כך? כבר כולם אמרו בשבועות האחרונים - זהו האינטרס שלהם.

אני רוצה עוד פעם לחזק את הדעה הזאת בעיקר על הדוגמה הבריטית. דאגלאס יום אינו פוסק להפיץ את התורה בפרלמנט שלו בקשר עם נמל עדן, ובהגנה על כף התקווה הטובה כדרך בים לאספקת נפט וכד'; זוהי אותה בריטניה, ובצדק, משום שאם התעלה נפתחת - עדן היא במשטר פרו-סובייטי, עוברת מיד לצי הסובייטי; וישנה בעיה של סומאלי, ישנה בעיה של אריתריאה וישנה בעיה של חבש.

כך שלא צריך להתבייש בקביעה הזאת - אנו לא שומרים על אינטרסים אמריקניים, אלא על חיינו שלנו. אבל אם נוצרת שותפות אינטרסים - תבורך, כשאנו עומדים מול הרשעים האלה מן הטרויקה, עם כל מה שיש להם.

אלא מאי? הם באותו זמן הולכים לפי קו מקביל - וזה על חשבוננו - למצוא חן בעיני ה- DECENT PEOPLE ולכן הם אומרים APPROXIMATE. זהו מאבק מאוד מסוכן בשבילנו, כי שם מעוניינים להעביר את העניין הזה עם יארינג ועם הסכמתנו שלנו לארבע המעצמות. מה פתאום לארבע המעצמות? הכוונה היא, כמו שאמר נאצר גם בנאום ההפיכה, שארבע המעצמות צריכות לתת הנחיות ליארינג והיום בהחלט יכול להיות שיתקבל קונצנזוס לגבי ההנחיות, על יסוד ההתחייבות שלנו בדוקומנט הזה. אז אנו באמת יכולים לעמוד בפני ארבע מעצמות "מינכניות", והלחץ כבר יהיה משותף.

אבל בינתיים דבר אחד הוכח לנו - אני לא מוכן לומר שזו גרנטייה גם לעתיד - אנו אמרנו לאו מוחלט לתכנית רוג'רס האחרונה והדגשנו שההחלטה היא פה אחד - לא פומבית, אבל אמרנו לאו, אחרי הלאו בכל זאת קיבלנו כל מה שקיבלנו.

אני טועה שהמדיניות האמריקנית בימים אלה הולכת בשני קווים מקבילים. היות ויש להם אינטרס מסויים בגיזרה של המזרח התיכון, ואנו היחידים העומדים במקום בו אנו עומדים, ועומדים בהצלחה - אז צריך את הגורם הזה לחזק - מאינטרס שלהם ולא מרחמים. מצד שני, היות ויש להם המדיניות בקשר ל- DECENT PEOPLE לתת הנחיות כאלה.

איך "לצאת יבשים" מהמשחק הכפול הזה של האמריקנים זוהי שאלה גדולה, אבל החיזוק שלנו תלוי בעיקרו בקו הראשון, וזו אינה תיאוריה. אנו חרדנו מאוד לפני שלושה שבועות; אנו דברנו על CONDITIONING. אנו בוודאי אמרנו לאו; היו חברים שביקשו לא לחזור על הלאו בשדר לניכסון, שגא זה יקלקל לנו. מי לנו כרבין היושב במקום - הוא כתב שאם נאמר לאו לניכסון בשדר של ראש הממשלה - זה עלול להתנקם בנו בעתיד מבחינת האספקה. כך הוא כתב, אבל לא כך היה. אנו אמרנו את הלאו המודגש, ואחרי הלאו הזה קיבלנו מה שקיבלנו.

כך שהיום לא צריך לקבוע שאם אנו נאמר את אשר לדעתי אנו צריכים לומר - ואני עכשיו רוצה להשאיר לי עוד זמן לחשוב - אנו צריכים להחליץ, זה נכון; ואנו יכולים להחליץ; אבל היום צריך לומר. אם יטענו - אם אנו לא ניתן חתימה למסמך הזה - האמריקנים יכולים לנטוש אותנו ולא לתת לנו מאומה - אין שום הוכחה לכך; לעת עתה יש לנו הוכחה הפוכה לגבי הלאו שאמרנו קודם.

גברתי ראש הממשלה, אני מסכם ואומר: צריך לדון בעניין זה ברצינות. טוב שתהיינה התייעצויות נוספות. אל נמהר במשך ימים ספורים לתת תשובה כלשהי. כל העולם יבין אותנו אם נשב על המדוכה הזאת ונחליף דברים בינינו. אני מביע תקווה שמבלי לחתום על המסמך הזה - דעתי היא כי חלילה לנו לחתום - אנו יכולים להחליץ ולכך יש להפעיל את מחשבתנו הקיבוצית.

שר הסעד י. בורג:

אני חושב שעכשיו מצטמצמות השאלות לשנים-שלושה

דברים:

(א) עד כמה רוג'רס-2 כולל בתוכו את רוג'רס-1 - אם זה היינו-הך או יכולים להבדיל בין שנים אלה. כמובן שיש גם פעמים במדיניות שהצד הפורמלי כולל בתוכו גם צד מטריאלי, ולכן מי שמתנגד לרוג'רס-1, קל לו יותר להיות נגד רוג'רס-2, כלומר, נגד היוזמה.

אבל מאידך, אני חושב שאיננו יכולים להרשות לעצמנו שני דברים בבת-אחת, ששניהם קשורים - להוסיף לתדמית השלילית שלנו בעולם ולגרום לארוזיה ביחסים עם ארה"ב.

נאמנים עלי דברי שר הבטחון היום בפירושם, ומה שאני למדתי מדברי הרמטכ"ל ביום חמישי מכללא - גם אז כבר היתה לי התרשמות שלמרות שלכאורה הדבר נגד השכל הישר - היה מעדיף את הסיכון של ה"שטיח המתקדם", תמורת השכר שבינתיים מצטיידים יותר בכלים חדישים יותר ויעילים. כך אני הבינתי את הדברים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מתי אמר כך הרמטכ"ל?

ראש הממשלה ג. מאיר:

השר בורג אומר שכך הוא מתרשם מדברי הרמטכ"ל. הוא לא אמר שהרמטכ"ל אמר כך, אלא שהוא התרשם כך.

שר הסעד י. בורג:

הרי כאן הדבר שאנו חששנו ממנו כל הזמן. היום נשק בא "חבילה עם מכתב". אין היום אספקת נשק בלי מכתב לוואי, ואז גוראים צריכים להחליט בצורה זו או אחרת, והמדינאים צריכים להתחשב בזה אם אנו אומרים שהבטחון ראשית כל קובע יותר - אז מה שיכולים עוד להחליץ - כל מה שיומצא, יבורך. אבל לשאלה גופה - ברור שלא יכולים על שדר כזה לתת תשובה שלילית. זוהי דעתי האישי. לא הספקתי לדבר עם עמיתי השר ורהפטיג ואנו נצטרך להתייעץ עם עוד מספר חברים בנושא.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מבינה שלשר קול יהיה הכי קל בעניין זה של

התייעצויות.

שר התיירות מ. קול:

ברצוני להזכיר לגברתי ראש הממשלה כי בשעתו הוחלט בממשלה לתת לי רשות להיוועץ בשני אנשים - אחד מהם בחו"ל ואיני יכול להיוועץ בו, אבל עם השני אצטרך לעשות זאת.

שר הסעד י. בורג:

אני חשבתי על הבעיה הזאת רבות, ויתכן שהדבר יכול להדחות מצידנו עד שיתגבשו הדברים; או כפי שהיו כמה תקדימים - תלוי גם מה יגידו לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת. אני מוכן במקום מה שאמרתי קודם, עכשיו לנסח זאת כך - באיזו מידה ועדת החוץ והבטחון של הכנסת תהיה בתוך התמונה, או לא, וגם החברים שם בכל אופן יידרשו להביע דעה. אני אומר זאת לא מפני שאני צריך באופן אישי הוראה מגבוה, אלא מפני שאני חושב כי או מהפינה של הארגומנטציה של שר הבטחון, או מהפינה של הארגומנטציה של השר בגין, גם שאלה זו של גיבוי או הסכמה או שינוי מגוף פרלמנטרי מסויים תוכל לצוף. אינני חוזה שזה יהיה השבוע, אבל יכול להיות שמیشهו יתחיל לטפל בעניינים האלה.

על כן אני מנסח מה הדרכים בחלק הפנימי שלנו, איך הפרוצדורה בעניינים האלה.

שתי שאלות לאינפורמציה - האם בנוגע לפיקוח - מחוץ ל"דיברת הכבוד" של דוברינין - צורת הפיקוח, הגוף המפקח והצדדים המפקחים - האם יש לנו אילו מחשבות בכך, או שיש לנו ידיעות מה אחרים חושבים? אני לא צריך לפרט, אבל לשאלה זו יש בכל זאת משמעות מסויימת.

שאלה שניה: לפני שבועיים-שלושה ראו קרן-אור בכך שהרוסים נקטו בניסוח "שלא יבואו מסתננים או מחבלים מהשטחים שמעבר לגבול". היום ישנו ביטוי דומה, אבל הוא נראה לי די חלש. ואז - אם מדברים על מערב ודרום (כלומר סואץ), הרי משם שאלת המחבלים בתור שכזו אינה עומדת כרגע; יכול להיות מיקוש או דברים כאלה, אבל מבחינת ירדן, אם השלטון שם רוצה, ויתכן אפילו אם אינו רוצה - השאלה הזאת עומדת ואז יוצא דבר סכיזופרני - יכול להיות שבאופן רשמי הממשלה אומרת הכל והמחבלים מנגנים להם אופירה משלהם.

לכן, דווקא משום שפעם היה ניסוח רוסי אשר כלל דווקא מעין התחייבות שלא יבוא INELIMINATION, אני רוצה לדעת - כי לא שמעתי היטב איך זה משתלב, אם זה משתלב במסמך שלפנינו.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מבין שבשלב זה של הדיונים אנו פטורים מלעשות דקדוקי ניסוח; אבל איננו פטורים, לדעתי, מהבעת דעות עקרוניות.

צדקו קודמי - גם שר הבטחון, גם השר בגין וגם שר הסעד - כאשר אמרו, כל אחד בהדגש שלו, שלפנינו נושא שאם נחליט לקבלו - הוא עומד בסתירה, או לפחות יש בו שינוי גדול - מהחלטותינו עד כה - הן במסגרת הממשלה והן במסגרת הכנסת, כמליאה וועדת החוץ והבטחון ככנסת זוטא לנושאים מיוחדים בעלי אופי סודי מיוחד.

אבל המוסד שאסר רשאי להתיר, וכן להיפך - עם שינוי הנסיבות המדיניות; וההבדל בין מדינאות לבין פסקי הלכה תיאולוגיים, הוא בכך שמדינאות חייבת למצות את האפשרויות הריאליות; אם להשתמש בביטוי הקלאסי - זו אמנות האפשרי. ואינני רואה כל פסול, אם למרות מסכת החלטות של הממשלה - בסיטואציה חדשה היא בודקת אותן ודנה בהן לגופן. היא חייבת לזכור שהיו לה החלטות כאלה, היא חייבת לבחון אם הנסיבות החדשות מצדיקות חזרה עליהן או שינוי

חלק מהן, או כולן - באם זה בא לשרת אינטרס ישראלי בנסיבות נתונות.

אני מקווה שלא נגיע למצב בו עמדה ישראל בעקבות מערכת "קדש", כאשר הממשלה, במרוצת 48 שעות, נאלצה מהכרזה על סיפוח של עזה ומיצרי טיראן ויוטבת, לבוא אל אותה כנסת ולבקש שינוי שפירושו היה נסיגה טוטאלית, עם הסכמים מדיניים מאוד רופפים שלא הוכיחו את עצמם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מדוע 48 שעות? זה היה אחרי ארבעה וחצי חודשים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מדבר על ההחלטה - על ההודעה בכנסת.

אני מקווה שלא נעמוד במצב כזה, אבל אני רק מביא זאת כדוגמה קיצונית איך אותה ממשלה יכולה היתה לקבל החלטה כזאת, ותוך יממה אחת לשנות דעתה במה שנראה לה שינוי הנסיבות; ואותה כנסת שאישרה בחגיגות את ההחלטה הראשונה - אישרה בדיכאון את ההחלטה השנייה.

אנו חיים בדמוקרטיה ייצוגית, שיש לה יתרון יחסי על פני כל מבנה דמוקרטי אחר - הן על דמוקרטיה גוליסטית המושתתת על משאלי-עם, והן על דמוקרטיה נשיאותית שיש בה הפרדות כאלה בין המוסדות השונים, עד כדי פגיעה באפשרות פעולה תקינה של מדינה. יש לנו משטר קבינטי; יש לנו כנסת שעל פי התקנון שלה ועל פי חוקי היסוד של פעולתנו היא פועלת בשם הריבון, בשם העם, דנה לגוף הדברים, בוחנת בעיות ומוסמכת להחליט גם בניגוד להחלטות קודמות שלה.

לכן איני מעלה על דעתי שבמידה ונקבל החלטה שיש בה סטייה מהחלטות קודמות - שלא ננקוט בכל ההליכים הפרלמנטריים הדרושים. מוסכם עלי - ואני בטוח שמוסכם על השולחן הזה כולו, וכיוון שנאמרו עוד דברים - ראיתי לנכון להוסיף את קולי בנדון.

איני מאושר מהמצב שנקלענו לתוכו, אם כי אני מסכים עם ההערה שלא הגענו למצב נואש. כל הזמן חיינו במצבים מסובכים, והם הסתבכו והלכו, ואין לי ספק שמבחינה מדינית הדיון היום קשה יותר מאשר, נאמר, לפני שלוש שנים - קל יותר מאשר לפני ארבעה-ששה שבועות. ואסביר את דברי:

קודם כל, מדוע רע? המצב מבחינה מדינית נעשה רע ברגע שפורסמו שני מסמכים, ומסמכים מדיניים בינלאומיים יש להם משקל בזירה המדינית: (א) אני מתכוון להחלטת מועצת הבטחון מ-22 בנובמבר 1967, שיש בה גם אלמנטים טובים, אבל בסך הכל, אילו יכולנו להתקיים בלעדיה, או אילו יכולנו לנסח אותה אחרת - היינו מאושרים יותר.

(ב) 5 הנקודות של ג'ונסון. אנו שכחנו אותן, לא מזכירים אותן; לא פעם נאחזנו בג'ונסון וכוונותיו הטובות, אבל אני מזכיר לכם שחמש הנקודות של ג'ונסון לא עלו בקנה-אחד עם החלטות ממשלת ישראל, והשאירו לו את כל הדלתות פתוחות למדיניות דומה לזו הנקוטה היום בידי הנשיא ניקסון.

שני המסמכים האלה - האחד על ידי המוסד הבינלאומי והשני על ידי נשיא המעצמה הידידותית היחידה - לא היו מסמכים שהשאירו לנו בסיס משפטי-מדיני לצפות לאפשרות מדינית של רווחי שטחים גדולים בשם הזכויות ההיסטוריות שלנו, שאין לערער עליהן, ובשם השאיפה הישראלית להרחבת גבולין - פרט לנקודה אחת, שהיא חשובה בעיני - וזה ההיבט הבטחוני של התפיסה הטריטוריאלית של מפת העתיד. ואלה היו מבחינת "חרב דמוקלס" התלויה ועומדת עלינו, שבבוא היום תונחת בצורה זו או אחרת.

על אלה יש להוסיף את הודעת רוג'רס א', שהיתה חמורה בעיקר משום שניסתה, בין השאר, לשרטט מפה; הודעת רוג'רס ב' - ואת שתיהן דחינו.

אבל חמור מכל, יש להוסיף גורם חדש שעליו דיבר שר הבטחון וממנו כמעט, לדעתי, התעלם השר בגין - המעורבות הסובייטית המוגברת.

מדינות גדולות מאתנו נזהרות ונוקטות באמצעים שיש לאל ידן - במידה שישנם - מלהקלע למצב של בדידות. מדינה קטנה כשלנו - על אחת כמה וכמה. לא כל דעותיו של בן-גוריון מקובלות עלי או היו מקובלות עלי, וודאי שאנו עד היום משלמים מחיר של כמה משגים בהערכות העבר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא היו רק משגים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לא, חלילה - עצם הדבר שאנו יושבים כאן ליד שולחן זה, הוא אחד מהישגיו.

אני רוצה להזכיר דבר שאני שמעתי אישית ממנו פעמים רבות - איני יודע אם אמר זאת בפומבי, אבל שמעתי גם אישית וגם בפורומים פנימיים - שישראל צריכה להזהר מלהסתבך במלחמה עם מעצמה ולהנתק ממעצמות.

שר הסעד י. בורג:

אפשר למצוא דברים אלה גם בפרוטוקול משיבת ממשלה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מניח כך. כלומר, היה בזה איזה לקח היסטורי קדום.

השר לקליטת העלייה ש. פרס:

הוא לא כל כך טעה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

חלילה, להיפך - אני רוצה לתמוך בדעתו זו. אני חושב שהוא טבע בזה נוסחת-מפתח שטעונה, כמובן, יישום לנסיבות שונות - מפתח נכון מבחינה דיפלומטית, מבחינה איסטרטגית; ואנו נמצאים היום בחלק של עימות - עוד לא עימות מלא - עם ברית המועצות, ונמצאים במערכת יחסים מורכבת עם ארה"ב של אמריקה, שלפי שעה היא הגורם המדיני היחיד בעל המשקל שיכול לעזור לנו - גם באספקת נשק, גם בהוצאתנו מבדידותנו במערכות בינלאומיות, והיא עשתה זאת לא פעם באו"ם, וגם בהרתעת ברית-המועצות.

אני מסכים עם השר בגין שיש לנו משקל - וארה"ב של אמריקה תומכת בנו לא רק משום שיש משקל לידידי ישראל בארה"ב ומשום שהם מרוצים מאוד מהמשטר הדמוקרטי שלנו - בכל זאת הם מכנים בתור DECENT PEOPLE במזרח התיכון גם עמים החיים תחת משטר דיקטטורי או מלוכני - אלא משום שיש אינטרס איסטרטגי גדול לעצמתה של ישראל, ואנו לא משוללים נשק בוויכוח עם ארה"ב של אמריקה.

אני לא מציע להרים את הידיים בפני כל גערה אמריקנית ולקבל כל תכתיב אמריקני. יש לבחון כל דבר לגופו ולהחליט על מה מותר להאבק, ממה יש להמנע מלהאבק ומה כדאיות המאבק. בזה אין נוסחאות מדויקות, וכמובן גם אנו יכולים לטעות; על כן צריך לבחון את דעתנו לאור הנסיבות החדשות.

מה השתנה בחודש האחרון? אינני זוכר אם זה חודש או שישה שבועות - מאז שדחינו פה אחד את הצעות רוג'רס ב'.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ב-20 ביוני.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

מה השתנה מאז?

א) ראש ממשלתנו קבלה אגרת מנשיא ארה"ב (זו שנקראה באזונינו הבוקר). באגרת הזאת ישנן כמה התחייבויות אמריקניות שכמותן אני אינני זוכר, אלא אם זכרונני לקוי; אבל אני אינני זוכר מאז טרומאן ועד ימינו, התחייבויות מפורשות כאלה, נוסף להתחייבויות קודמות שקיבלנו מהנשיא ניקסון.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

למשל?

ראש הממשלה ג. מאיר:

"OUR POSITION ON WITHDRAWAL IS THAT THE FINAL BORDERS MUST BE AGREED BETWEEN THE PARTIES BY MEANS OF NEGOTIATIONS UNDER THE AEGIS OF AMBASSADOR JARRING. MOREOVER, WE WILL NOT PRESS ISRAEL TO ACCEPT A REFUGEE SOLUTION ISRAEL OF WHICH WOULD FUNDAMENTALLY ALTER THE JEWISH CHARACTER OF THE STATE OF FIRMLY TO THE JEOPARDIZE YOUR SECURITY. WE WILL ALSO ADHERE STRICTLY AND IN WHICH EACH OF THE FUNDAMENTAL PRINCIPLE THAT THERE MUST BE A PEACE AGREEMENT OTHER, AND THAT NO ISRAELI PARTIES UNDERTAKES RECIPROCAL OBLIGATIONS TO THE SOLDIER SHOULD BE WITHDRAWN FROM THE OCCUPIED TERRITORIES UNTIL A BINDING CONTRACTUAL PEACE AGREEMENT SATISFACTORY TO YOU HAS BEEN ACHIEVED."

איני "מטומטמת" עד כדי כך שאחשוב כי בכל פעם שאנו נגיד: זה לא SATISFACTORY - הוא ירים ידיים. אבל הלוואי ונגיע כבר לעת כזאת, בינתיים זה עוד נראה רחוק. על כל פנים, אלה הדברים שהוא אמר, ויש בהם בכל זאת משהו. הוא גם מדבר על התחייבות להמשך הספקת הנשק.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

בתנאי שנקבל את הפסקת האש ונתייחס בחיוב לתכנית רוג'רס. זאת אמר בארבור בצורה די ברורה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הנשיא אינו אומר זאת פה; הא אומר בדיוק ההיפך. הוא לא כותב - בתנאי. אנו שאלנו שאלה: מה היה בהפסקת האש? מצד שני תהיה הפסקת האש והנשק ימשיך לזרום; והיות ולא שכחתי מה היה בתכנית רוג'רס, שבזמן המו"מ ייפסק משלוח הנשק (הוא לא אמר זאת כך, אבל זה היה מובן), ואפילו בשדר של הנשיא נכסון נאמר - יכול להיות ששנינו נסכים שלא כדאי לתת לכם נשק בזמן המו"מ, כי זה יכול להפריע לסיכויי השלום - לכן שאלנו את בארבור מה יהיה - הפסקת אש בעת

ובעונה אחת עם הפסקת אספקת הנשק? על זה קיבלנו תשובה - על זה שאלנו ועל זה קיבלנו תשובה, ולא כתוב שם "בתנאי". כתוב - אם תקבלו את הפסקת האש - זה לא ישפיע על עניין האספקה. אי אפשר להפוך את הדברים.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

אבל זה בכל זאת קשור האחד עם השני.

השר מ. בגין:

כן; אבל הם אמרו DESPITE הפסקת האש - תקבלו

נשק.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כי את זאת שאלנו - האם הפסקת האש פירושה גם הפסקת אספקת נשק, והוא אמר בפירוש - לא; כך שאי אפשר להגיד שהוא אמר - אספק לכם נשק בתנאי שתקבלו את הפסקת האש. לא שאלנו כך. אנו שאלנו וקיבלנו תשובה ישירה לשאלתנו, והשאלה היתה קשורה עם הצעת רוג'רס של 19 ביוני.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מודה לראש הממשלה שהיא שיבצה בדברי את הציטוט המדויק מאיגרתו של נשיא ארה"ב, כי הדברים הכלולים בה הם חשובים ביותר.

אני חוזר ואומר - הם אינם מספקים עדיין סופית, אבל כמותם לא שמענו עד היום הזה.

על זה הייתי רוצה להוסיף כתנאי דמסייע שלוש הופעות אמריקניות חשובות בשבועות האחרונים. אני מזכיר לכם את הרעיון הטלוויזיוני של נשיא ארה"ב בקליפורניה, בו הוא השתמש בביטויים בהירים, חד-משמעיים בכל הנוגע להתחייבויות ארה"ב לעזור לישראל - אספקת נשק וכיוצא בכך; הגדרת המגמות התוקפניות של מדינות ערב כלפי ישראל, וביחס לגבולות - אם זכרוני אינו מטעני - הוא השתמש בביטוי שלא השתמשו בו עד היום במסמכים בינלאומיים. הוא אמר: DEFENCABLE BOUNDRIES. כלומר, גבולות ברי הגנה. אני חושב שזה חידוש מעניין וחשוב; ואגב, נשיא ארה"ב באגרתו אל ראש ממשלת ישראל, מאזכר את הופעתו זו בטלוויזיה, כמסמך.

על זה אני מוסיף את התדרוך שנתן הנרי קיסינג'ר לעיתונאים, בו אפילו הרשה לעצמו לגלוש יותר ממה שמותר לדיפלומט.

על זה יש עוד להוסיף את הופעת סיוסקו בתכנית הטלוויזיה "פגוש את העתונות". כפני שנאמר לנו, תשובותיו ניתנו בהשראת "הבית הלבן", בהן נאמרו דברים חשובים על המו"מ ועל הגבולות, הרבה מעבר למה שנאמר אי-פעם אפילו בשיחות בארבע עיניים אתו.

אני אינני רוצה לומר שמסמכים אלה הם כבר בגדר של ערובה. יכול להיות שיבוא היום ועוד יהיו לנו תביעות גם מארה"ב לגבי העתיד הרחוק יותר, אבל מוקדם לדבר על כך היום. אני רק צירפתי את התופעות האלה, כי אני חושב שהן מעידות על קו ואני מאמין שהקו הזה מושחת על אינטרס אמריקני גלובאלי. לכן איננו חסרי קלפים במשחק הזה, אם כי לאמריקנים ישנם קלפים יותר חזקים.

העובדה הנוספת שהתרחשה במשך השבועות האחרונים היתה תשובת נשיא מצרים - בברכת ברית המועצות - ליוזמה האמריקנית. אני בכוונה קורא לזה "היוזמה האמריקנית" - חבל ששר הבטחון איננו כאן - כי אני דווקא נוטה לקבל את ה"כפור-החם" שלו (אני אומר זאת במרכאות כדי לצטט את השר בגין), אם

ניתן להענות ליוזמה האמריקנית כיוזמת האדמינסטרציה האמריקנית, ולא דווקא להתייחס לשמו של רוג'רס - ניחא; גם לי ניחא. אבל מאידך, צודק השר בגין שכללות הכל הנושא IS BOILING DOWN למסמך שמציע יארינג לצדדים, שהוא המסמך המבצעי שיש בו שוני ניכר ממה שאמרנו לשגריר יארינג עד היום הזה. זוהי האמת.

בעולם קיבלו את הסכמת נאצר כהסכמה ללא תנאי, אבל זה אינו נכון - יש בה כמה תנאים. היו כמה עיתונאים ופרשנים שראו כי יש בזה הן מותנה - הן, אבל... אבל בדיעבד יש בה גם אלמנט של קבלת המהלך האופרטיבי של השגריר יארינג. זה ישנו בתשובת נאצר. אלא מה עשה נאצר? הוא דיבר בכמה קולות. קודם כל, בשני קולות לאמריקנים עצמם: מצד אחד התשובה הפורמלית של שר החוץ המצרי, בה נאמר שמקבלים את יוזמת רוג'רס ללא תנאים; אבל מצד שני צירפו פירושים בעל-פה, שנמסרו בכתב - בהם קובעים המצרים איך הם רואים את העניין.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש עוד מה שריאד אמר לברגוס, שמה שהם כתבו -

אין אלה תנאים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

זה לא זכרתי - זה הוא אמר בקהיר. כלומר, היו שלושה קולות שהופנו לאמריקנים. חוץ מזה היו כמה קולות שהופנו אל העולם הערבי ואל העם המצרי, על מוסדותיו ועל מפלגתו וכו'. זה הנאום האחרון של נאצר - אם נתעלם מנאומים קודמים, בנוסף לתשובות לשאלות שנתן נאצר בצורה כל כך אלגנטית - חלקן סודיות וחלקן לא סודיות (כאילו ישנם סודות בהופעה בפני המון רב).

מכאן שנאצר מנסה בגלל מצבו - בין אם הדבר נעשה בגלל מצוקה פנימית ובין אם בגלל יחס סובייטי, או בגלל שני הגורמים גם יחד, והוא - בעיני דעת הקהל בעולם, ואני מדבר רק על דעת הקהל שאינה חייבת להיות

עויינת לישראל - נקט בצעד שמתפרש כתזוזה מהקפאון. כך אני מגדיר זאת, והצעד הזה מחייב תשובה שלנו אשר לא תיפול - מבחינת האמינות שלה לרצוננו בשלום - מהצעד שהוא נקט בו.

שמעתי מהשר גלילי חכמה טובה, ואני מביא בספרי אותה "גאולה לעולם". השר גלילי טוען שבכלל השיטה הזאת לקבל משהו תוך פירושים שלך - זו שיטה ישראלית. והראייה - כאשר השגריר תקוע אישר - לגבי העולם בשם מדינת ישראל ואח"כ זה קיבל אישור רטרואקטיבי של הממשלה - הוא קבל את זה יחד עם הפירוש שהוסיף לזה, ואני חושב שהפירוש של תקוע הוא פירוש נוח להחלטת מועצת הבטחון. ובכן, גם הם קיבלו והוסיפו פירושים בצורות שונות.

אני מבקש את חברי הממשלה לשים היטב לב לסעיף האחרון במכתבו של הנשיא ניכסון אל ראש ממשלת ישראל. זהו ה-APPEAL, הפנייה, הקריאה של נשיא מעצמת-על ידידותית, עם כל הסייגים, אל ראש הממשלה שלנו, בה הוא מבקש שהיא תבין את כובד האחריות הרובצת עליו בחובתו לגשש אחרי כל סיכוי לשלום.

לדעתי, זוהי פנייה דרמטית מאוד, שראש ממשלה של מדינה מתגוננת, ודי מבודדת, נאלצת מזמן לזמן לפנות בפניות דרמטיות אל אותו נשיא - אינה יכולה להתעלם ממנה כאילו לא היתה. בעיני היא הרבה יותר חשובה מאשר פנייה אולטימטיבית - גם זה עלול לקרות פעם, חלילה, ובעבר זה קרה, ולא הייתי רוצה שנתעלם מזה כאשר אנו מביאים בחשבון את השיקול הפוליטי והדיפלומטי, ואני מרשה לעצמי לומר במהלך מסויים, גם הבטחוני.

אישיות בטחונית - ואני לא אנקוט בשמה, כי זה לא חל על הרמטכ"ל - אמרה שלפי הערכתה המהלכים האמריקניים והסובייטים מוליכים לקראת סיום המלחמה, כמובן עם איזו שהיא כפיה של גבולות. אינני יודע, אם אני פחות פסימי או פחות אופטימי באומרי שלדעתי איננו עומדים עדיין ערב סיום המלחמה. אנו עומדים בסיטואציה ששר החוץ נוהג להגדירה כסיטואציה טקטית - אני הייתי מגדיר אותה כסיטואציה אסטרטגית, כי אני חושב שהיא בסדר גודל הרבה יותר

גדול מטקטיקה. הסיטואציה הזאת מחייבת מהלך איסטרטגי גדול; זה לא מהלך טאקטי. אבל אני מבין שזוהי רק סמנטיקה, ואני משער ששנינו מתכוונים לאותו דבר. איננו יכולים בסיטואציה זו לצטט את החלטתנו מאז שלוש שנים. אני לא מאמין שזו תהיה תשובה שתתקבל כתשובה מדינית - לא בחוץ ולא בבית. בבית לא כולם, כי יש בבית דעות שונות. אנו חייבים לנסח תשובה שתהלום את הסיטואציה החדשה.

אתם יודעים שאני לא הייתי מן הפסימיסטים ביותר בעניין אפשרות המעורבות הסובייטית, והייתי בין האופטימיסטים לגבי סיכוי התגובה האמריקנית. אני מוכרח לומר שהנסיון מלמד כי הסובייטים הרוויחו לעצמם, בגלל התמוטטות האמינות האמריקנית לתקופה מסוימת, מרחב פעולה טאקטי יותר מאשר אני צפיתי - הן לגבי קידום מערכת הטילים, ביניהם כאלה המאויישים בצוותות סובייטים, והן בהפעלה טאקטית של יחידות חיל אוויר. רבותי, אני לא מציע שיאחז אותנו פיק-ברכיים בגלל התופעה הזאת, אבל למען ה', אני מציע לא להקל ראש בהתפתחות הזאת, כי לכל התפתחות יש גם הגיון משלה; ואם כי אני הייתי בין האופטימיסטים לגבי האינטרס האמריקני בישראל, וארה"ב אינה יכולה לוותר על המזרח התיכון, והיא לא תסתפק בירח כתחליף לפלנטה הזאת - בכל זאת אני לא מאמין שעל כל תיגרה זו או אחרת, האמריקנים יחשבו להתערב במישרין.

בגלל ההתפתחויות והקשיים הפנימיים באמריקה וההתפתחויות בדרום-מזרח אסיה, אני חושב שהאמריקנים יהיו יותר זהירים ממה שמותר להם לגבי ההתפתחויות במזרח התיכון. על כן אני מבקש שלא נקל ראש באפשרות של יצירת סיטואציה שבה תחול הסלמה סובייטית על ידי הרגלתנו אנו, הרגלת העולם והרגלת ארה"ב שמותר להם להתערב עד גבול ידוע, והגבול בכל פעם יזוז.

יכול להיות שצעדים אלה ננקטים מצידם כדי לרכך אותנו במאבק המדיני - כשם שאנו משוכנעים שהאמריקנים מנצלים את דאגתנו כדי להשיג מאיתנו יותר נוחות להם, כשם שהם ניסו לנצל את מצבה של מצרים בטרם המעורבות הסובייטית הגלויה; אבל זה שייך לכללי המשחק. לכן אני אומר - לא פיק ברכיים ולא קלות דעת, אבל לא עצימת עיניים.

אינני מקבל את הגירסה ששמעתי במקום אחר, שאם נגזר כך - נלחם, ואם הסובייטים יהיו יותר חזקים - ניכנע. אני לא חושב שאנו צריכים לנהוג במדיניות פטאליסטית ואנו צריכים להיזהר מלהגיע לרגע של כניעה - לא למזרח ולא למערב. אנו חייבים לשקול את דרכנו בהתאם לנסיבות המשתנות, ככל שהן משתנות, ולעשות מהלכים ולא לקפוא על השמרים כאילו לא קרה דבר.

מה אני מציע? אני מציע שהממשלה תחליט על הענות מותנית, בשלב זה בכל אופן - ליוזמה האמריקנית. אני בכוונה משתמש במילים היוזמה האמריקנית; אולם בטרם תקבל את החלטתה הסופית ואת תשובתה לממשלת ארה"ב - עלינו לבקש כמה הבהרות נוספות על מה שהובהר לנו באגרת הנשיא אל ראש הממשלה:

(א) אנו צריכים הבהרה יותר מוסמכת ממה שנאמר על ידי סיסקו לשגריר רבין בדבר הפעלת הווטו האמריקני נגד נסיונות של מועצת הבטחון לכפות עלינו החלטות העומדות בסתירה למה שמוסכם בינינו ובין האמריקנים. אני מחשיב זאת מאוד. שמחתי לראות בדיווחו של השגריר שסיסקו כך אמר. אבל עם כל הכבוד לסיסקו ולשגריר - אני מעדיף שזה יהיה בצורה יותר מוסמכת - אם אפשר מהנשיא אל ראש הממשלה.

(ב) אנו צריכים לדרוש מארה"ב התחייבות מפורשת יותר לגבי המעורבות הסובייטית - הן בדבר צעדים מדיניים להוצאת הסובייטים ממצרים - לפחות כגורם צבאי ישיר, והן מבחינת הושטת עזרה לישראל, אם תחול הסלמה במעורבות הסובייטית. אני חושב שזוהי נקודה מרכזית, ועלינו לדרוש מארה"ב התחייבויות מפורשות יותר, ולו גם סודיות בשלב זה, מאשר ניתנו עד היום; אם כי עד היום ניתן יותר מאשר ניתן על ידי כל נשיא שקדם לו - גם בנושא הסובייטי.

שר הסעד י. בורג:

האם אין סכנה שאתה משיג את ההיפך, אם אתה דורש

זאת כבר היום?

השר י. גלילי:

אם אתה מניח שאנו יכולים לדרוש ולקבל מארה"ב
התחייבות שהם יוציאו את הצבאות הסובייטים ממצרים?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לא, לא יוציאו, אלא יפעלו למען הוצאתם. אני
מוכן לקבל את דברי קיסיןג'ר, אפילו עם התיקון. אני מבקש שהאמריקנים יקבלו על
עצמם התחייבות מוסרית לפעול למען הוצאת היסודות הצבאיים של הכוחות הסובייטים
במצרים או בכל ארץ ערבית שכנה אחרת.

כמו כן, אני חושב שאנו צריכים לדרוש התחייבויות
יותר מפורשות לעזרה לישראל נוכח אפשרות של מעורבות גוברת סובייטית בארצות ערב.
אני חושב שהבהרות אלה חשובות.

בתשובה לשאלת שר הסעד אני אומר: אני מאמין שכשם
שאנו נקלענו פחות או יותר לאיזו פינה - ואל נקשט את הסיטואציה - גם האמריקנים
נקלעו לאיזו פינה. הם נקטו צעד, שידלו את הסובייטים, דברו עם המצרים, דיברו
עם הירדנים - לדעתי, נהגו בשכל בלתי רגיל בעניין זה; אבל יש לנו מה לתבוע. גם
האמריקנים מעוניינים בתשובה חיובית שלנו, יש לנו משקל בוויכוח אתם. הנשיא
במכתבו מגלה הבנה למצבנו. אי לזאת אני מציע לנצל את הסיטואציה הזאת.

אני מקבל את הדעה שאין למהר להשיב. הם חיכו
למצרים שישה שבועות; איני מציע למשוך אותם פרק זמן כה ארוך, אבל שבוע, עשרה
ימים, שבועיים - אין אסון. תוך הזמן הזה אנו צריכים לנסות להדבר אתם - אלה הם

דברים חשובים.

אני בעד הענות עקרונית ליוזמה האמריקנית משלוש

סיבות:

(א) זוהי בכל זאת הפעם הראשונה - עכשיו אני אשמע קצת תמים, אבל כל מדינאי מוכרח להשאר קצת תמים, אחרת הוא נעשה ציני - שבכל זאת המצרים אומרים: אדרבא, שיארינג יזמין את הצדדים. אני אינני חושב שהממשלה צריכה ליטול על עצמה אחריות שהיתה אפשרות תיאורטית כזאת ואנו החמצנו אותה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ישנו סימן שבכל זאת איננו צריכים להתאכזב לגמרי מ"עזרת" הערבים והסובייטים. אקרא את המסמך שהגיע זה עתה אל שר-החוץ מאת השגריר רבין:

"להלן שני מסמכים שקיבלתי מסיסקו היום. האחד - קטע מדברי דוברינין לרוג'רס בפגישתם לפני יומיים בדבר ראיית הסובייטים את תפקיד שיחות הארבע והשניים. סיסקו הוסיף ששגרירם במוסקבה נפגש עם גרומיקו לפני 48 שעות. גרומיקו חזר על קבלת המצרים והרוסים את היוזמה האמריקנית והעלה התביעה הרוסית להמשיך בשיחות הארבע בעיקר. הדגש הסובייטי הוא על שיחות הארבע ולא השניים. לפי סיסקו כמובן זה משום שהם מעריכים אותו כקשוח וכו'. המסמך השני הוא פסקה ממכתב ריאד לרוג'רס ביחס לראיית המצרים את תפקיד שיחות הארבע. הניירות מדברים בעד עצמם:

IT IS 1. AT THE SAME TIME IN THE INTEREST OF THE SUCCESS OF JARRING'S MISSION THE BASIS UPON IMPORTANT THAT HE SHOULD HAVE A DEFINITE ENOUGH UNDERSTANDING AS TO WHICH CONTACTS SHOULD TAKE PLACE BETWEEN THE SIDES IN

SUCCESS SEARCH OF WAYS TO IMPLEMENT THE RESOLUTION OF THE SECURITY COUNCIL FOR THE MAIN QUESTION OF JARRING'S MISSION. FIRST OF ALL, A DIRECTION IS REQUIRED ON THE TERRITORIES OCCUPIED OF SETTLEMENT - THE WITHDRAWAL BY ISRAEL FROM ARAB SECURE AND RECOGNIZED DURING THE CONFLICT OF 67 INCLUDING THE QUESTION OF THE CONFLICT IN JUNE 67 AND THE BOUNDARIES ALONG THE LINES WHICH EXISTED PRIOR TO STABLE PEACE IN THE MIDDLE EAST. THE SIMULTANEOUS ESTABLISHMENT OF A JUST AND REPEATEDLY EMPHASIZED THE GREAT IMPORTANCE GOVERNMENT OF THE U.S. HAS ALSO QUESTIONS. BOTH OF THESE QUESTIONS ARE ORGANICALLY OF THE ABOVE MENTIONED OTHER AND SHOULD BE CONSIDERED JOINTLY. APPROPRIATE CONNECTED WITH EACH EFFECT HAVE BEEN PUT FORWARD BY THE SOVIET GOVERNMENT IN THE PROPOSALS TO THIS COURSE OF A SIDED SOVIET-AMERICAN EXCHANGE OF OPINIONS ON JUNE 2 70 AND ALSO AT THE FOUR ITS REPLY TO CONSULTATIONS IN N.Y..THE AMERICAN SIDE, UP-TILL NOW HAS NOT GIVEN BILATERAL EXCHANGE OF THE ABOVE MENTIONED PROPOSALS NEITHER IN THE COURSE OF A THESE PROPOSALS ARE IN OPINIONS NOR AT THE FOUR-SIDES CONSULTATIONS. YET COMPLETE CONFORMITY WITH THE SECURITY COUNCIL RESOLUTION AND THE SOVIET GOVERNMENT IS EXPECTING A REPLY FROM THE GOVERNMENT OF THE U.S..

PARALLELED TO RESUMPTION OF ACTIVITIES BY JARRING AND THE INITIATION THROUGH HIM OF CONTACTS BETWEEN THE PARTIES, THE FOUR SIDES CONSULTATION IN N.Y. SHOULD BE MADE MORE ACTIVE SO AS TO WORK OUT AGREED GUIDE-LINES FOR JARRING. THE SOVIET GOVERNMENT ON ITS PART, WILL BE DOING ITS BEST TO FACILITATE IT.

2. I ALSO BELIEVE THAT FOR AMBASSADOR JARRING TO BE ABLE TO ACHIEVE QUICK PROGRESS IN THE FIRST STAGE OF HIS WORK, THE FOUR POWERS SHOULD PROVIDE HIM WITH SPECIFIC DIRECTIVES WITH REGARD TO THE IMPLEMENTATION OF THE ARTICLES OF THE SEC. COUNCIL RESOLUTION AND IN PARTICULAR THE WITHDRAWAL OF ISRAELI FORCES AND THE GUARNIEES FOR PEACE."

אני חושב שלפני עבור שבוע-עשרה ימים לא נסיים את הדיונים. יכול להיות שהתשובה הערבית עוד "תתמזמז"; בכל אופן, אני מציע שישראל לא תיקח על עצמה אחריות לדחיית היוזמה האמריקנית. הסיטואציה כפי שהיא היום - לו הייתי צריך להשיב תוך הזמן הקרוב - אני בעד הענות עקרונית, עם הבהרות נוספות:

(א) אנו צריכים להבהיר את המצב עד תום עם הערבים. ברור לי שלצערי הצד הערבי אינו בשל עדיין לשיחות - אפילו לשיחות קשות. אנו לא פוחדים להפגש אתם בשדה הקרב - אל נפחד להיפגש אתם לדיונים, עם כל הסכנות הכרוכות בכך.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אתה מתכוון לפגישות באמצעות יארינג?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

ודאי; אני מדבר באמצעות יארינג; אני מדבר לפי הנייר הראשון, ולא לפי זה האחרון.

(ב) הדבר נחוץ, ולא ארחיב את הדיבור כי אמרתי כמה דברים בעניין זה בפתח דברי - יחסינו עם ארה"ב. זה מפתח גדול בשיקולים.

(ג) הדבר דרוש לדעת-הקהל העולמית שאינה חייבת להיות עויינת, ובוודאי גם לדעת הקהל בישראל עצמה.

אל תשובתנו העקרונית אין סיבה שלא לצרף את הפירושים שלנו - בדיוק כמו שהמצרים עשו - תורה שבעל-פה המוגשת בכתב. אל זה אפשר להוסיף, כאשר נרצה ובמה שנבחר, גם הודעות בעל פה - אם של ראש הממשלה, או של שר החוץ, כפי שהנסיבות תחייבנה באותה עת.

אנו לא חייבים לנהוג כאן כילדים תמימים. דבר אחד שיהיה ברור - בהבדל מנאצר, דברינו אמת ועל כן אנו צריכים להיות מאוד זהירים בניסוחינו.

הפסקת אש - בשעתו אני נקטתי עמדה מאוד נוקשה בעניין זה. אני מקבל היום את ההצעה, ואסביר מדוע. הסיבה פשוטה:

(א) גם בלי הפסקת אש לא נבצר ולא ייבצר מהסובייטים והמצרים להמשיך בקצב זה או אחר ולגלגל את המרבד של מערכות הטילים. אני בטוח שיש בכוחנו להלום ולפגוע ולהכביד, אבל אין בידינו למנוע לחלוטין את גלגול המרבד הזה; כי גם כאשר אנו מצליחים להכות ולהרוס סוללה, הם מצליחים כעבור זמן מה להציב אחרת - לפי הטכניקה שהם פיתחו לעצמם - אלא אם נהיה מוכנים להקריב קרבנות הרבה יותר גדולים.

(ב) גם היום יש מצב של אש לעת הפסקת-אש פורמלית. יש לקוות שהרסטורציה של הפסקת אש הלכה למעשה אולי תתן לנו יותר משלושה חדשים. זה כמובן אומר לבחון כיצד ניתן לפקח - האם רק הם יכולים לחזק את המערך שלהם ולנו אין מה לעשות בחיזוק המערך שלנו? ודאי גם לנו ישנם כמה צרכים שם.

כל זה, לדעתי, צריך להיבדק עוד יחד עם הצבא, עם

הרמטכ"ל ועם עוזריו.

אלא מה? אני הייתי רוצה שהנייר האמריקני המפרש את הפסקת האש, יהיה חזק יותר מבחינת המשפט הבינלאומי ובניסוח הפוליטי, שבאמת לא יתקבל הרושם שבעקבות הסכמתנו להפסקת אש זמנית, כאילו נתנו אישור בדיעבד לחידוש האש. לדעתי, נייר זה ניתן עוד לחיזוק - אינני נכנס עכשיו לניסוח.

ג) אני יודע שאנו שרויים עכשיו באחד הדיונים הרציניים ביותר מאז תום המלחמה, ואנו פה בעצם - אם תתקבל ההצעה להענות עקרונית ליוזמה האמריקנית - אנו בעצם כאילו עוזבים איזה מוצב מבוצר ויוצאים אל השטח הפתוח מבחינה פוליטית. יש משהו בזה, אבל אנו נמצאים במצב של התגוננות קשה מאוד מבחינה מדינית, ואלא אם תהיה נסיגה ערבית, מצרית, ממה שהם כבר אמרו עד היום - עד דרגה שתשחרר אותנו מלתת תשובה חיובית - גם זה יכול לקרות אצלם, אבל אינני בטוח - אני חושב שעלינו ליטול על עצמנו את הסיכון הזה; כי בסופו של דבר - בואו נדבר דברים ברורים - אם יגיע רגע שהאמריקנים יניחו או יעריכו שאפשר להגיע להסכם סופי - לא כמו היום - גם עם הרוסים וגם עם הערבים, במידה זו או אחרת על חשבוננו - הרי בלאו הכי נמצא את עצמנו במצוקה גדולה ובאחת הבחירות הקשות שאולי הוטלו על הממשלה הזאת.

לכן, אני חושב שמותר לנו להסתכן במהלך הזה, וכדי למנוע עד כמה שרק אפשר טעויות - הייתי רוצה שבתום הדיון אולי נבחר שוב מתוכנו איזו ועדה מגוונת שתעסוק בניסוח הדברים. כי מה שחשוב לנו הוא גם שינוסחו דברים בתבונה ותוך עימות של דעות, וגם שתשמר אחדותו של השולחן הזה גם לעת חילוקי דעות, כי עכשיו חילוקי-הדעות אינם על עשייה, אלא על ניסוח.

שר התיירות מ. קול:

אני רוצה בהרהור ראשון לומר שאני מחייב את ההענות ליוזמה של ארה"ב. אם אפשרי להגשים את הצעתו של שר הבטחון - להענות לנשיא ניקסון מבלי להענות למכתבו של רוג'רס - אם זה אפשרי, אני מציע שנבדוק זאת ברוח חיובית, כי ישנה סכנה בקשר שבין העניינים האחרים במכתביו של רוג'רס

ובין הפניה להפסקת האש; אוני מאוד מחשיב את שיקוליו של שר הבטחון ואת אלה של סגן ראש הממשלה ואחרים - שיש להתחשב בסיטואציה החדשה. ישנה מציאות חדשה ואנו מוכרחים להכיר בה. האמת היא שכבר אמרתי לאחד השרים לפני כמה ימים, שלאחר ששמעתי את שר הבטחון בשיבות האחרונות של ועדת שרים לענייני בטחון - הרגשתי שהוא נוטה לקבל את עניין הפסקת האש; מתוך הערותיו, שעמד על כך גם סגן ראש הממשלה - שגם כאשר אין הפסקת אש, אפשר להזיז את הטילים יותר לכיוון התעלה, וזו עובדה. על כן, לאור המצב החדש הרגשתי בדבריו נטייה כזאת, ושמעתי שעוד מפקדים דיברו ברוח זו ובהזדמנויות אחרות.

כמובן שאנו צריכים לחפש כל דרך שהתעודה מסביב לעניין הספקת האש - בזה צדק סגן ראש הממשלה - תהיה מנוסחת כך שתהא מחייבת יותר מבחינת הפיקוח על הדברים. אבל ראשית כל אני רוצה שיארינג יחדש את השיחות. אמרתי זאת - לנו נחוץ לשבור את הקפאון, וטוב שהאמריקנים נטלו בעניין זה יוזמה.

אני אומר שפניית האמריקנים אלינו, לאור ההבהרות מפי הנשיא ניקסון וכל יתר ההבהרות - אני חשוב שבנסיבות הטובות ביותר שרק יכלו להיות, בהתחשב עם הסכנה הסובייטית ועם כל היתר הדברים. הייתי גם בממשלה הקודמת ואני חבר הממשלה הזאת, ואינני זוכר הבהרות כאלה והתחייבויות כאלה מפי נשיא ארה"ב או מפי משהו אחר. ג'ונסון היה בשבילנו נשיא טוב; אז היתה תעודה של גולדבר שנתן אח"כ הוראה לבטלה. היו 7 נקודות של ראסק, היו הנקודות של ג'ונסון עצמו. לכן, אני מחשיב את התעודה הזאת שראש הממשלה קבלה מנשיא ארה"ב וגם הדברים שהוא אמר קודם על גבולות הניתנים להגנה - יש לנו מעצמה אחת ידידותית האומרת לנו דברים כאלה ונותנת לנו נשק ולא מעכבת דבר, והנשק זורם; ויש לנו בעניין זה דברים ברורים גם בכתב, אבל גם במעשים. לא היה כדבר הזה כפי שישנו עכשיו. אני חשוב שמבחינת אספקת נשק והשותפות בעניין זה, לא היה כדבר הזה במשך שנים עם ארה"ב.

גם לגבי ההתחייבויות לגבי הניסוחים הפוליטיים - שאף חייל לא צריך לזוז עד שלא יהיה הסכם חתום בין הצדדים, וכשיראה לנו הדבר, לי היתה חרדה מאוד גדולה על הדברות רוסית-אמריקנית לכפות פה הסדר, והדבר הבא באגרת של ניכסון מונע זאת - בכל אופן בינתיים. אני חרדתי מאוד כי אני יודע שלא ברית המועצות ולא ארה"ב רוצות בעימות הזה והן רוצות למנוע אותו. והנה, אמריקה ראתה בינתיים את כל ההתפתחות, את החדירה הסובייטית, את האינטרסים שלה. הדברים בוטאו בנייר של קיניסג'ר, והם התעוררו - אולי קצת מאוחר, אבל בכל אופן עוד בזמן. והם באו ופונים אלינו - לא באימים ולא באולטימטום. לא אומרים לנו: אם לא תעשו כך - לא ניתן לכם; אלא מדברים כידידים וכשותפים - אני חושב שזהו הניסוח, ואני מחשיב מאוד מאוד. אני חושב שיסוד הניסוח הזה הונח אולי בפגישת ראש הממשלה שלנו עם הנשיא ניכסון, ועכשיו זה מתחיל לתת את הפירות. זה היה עניין של אמון ושל שותפות והבנה.

לכן, אני חושב שעלינו לקבל יוזמה זו - מצד אחד להענות ליוזמה ומצד שני לומר מה עמדתנו, כפי שהמצרים עשו זאת באומרם מה עמדתם. נאצר אמר שהוא מקבל את ההצעה, כי הוא רוצה למנוע את זרימת הנשק מארה"ב לישראל. בא ניכסון ואומר - אני אתן לכם נשק. כלומר, הנימוק המכריע של נאצר לסגור את הברז מוואשינגטון אלינו על ידי כך שהוא יענה להצעה האמריקנית, יורד. האמריקנים אומרים: לא, אנו ניתן לכם ואנו עוזרים לכם, ומוכרח להיות שלום, ושלום חוזי, ושלום חתום בין הצדדים, כפי שייראה. והוא מדבר על גבולות הניתנים להגנה. נכון שאנו צריכים לקיים דיאלוג עם ארה"ב מה צריכים להיות גבולות ההגנה, ולנסות לשכנע אותה מה הגבולות החיוניים לנו. אבל זה מסבך פה מיד את היחסים ליד השולחן, כי זה לעת עתה לא מפות, אבל אלה עקרונות של מפות, לפחות של גבולות הניתנים להגנה, ועל זה צריך לדבר פעם אחת עם האמריקנים כמו עם ידידים.

אני חושב שבמצב זה שהנשק ניתן, ואת הערובות אפשר לקבל, ואפשר לקבל עוד הבהרות, וארה"ב מעמידה ווטו במועצת הבטחון כדי שלא תשתנה דמות ישראל כמדינה יהודית, שלא תהיה פה אינפלציה של פליטים - היא למעשה מבטלת את סעיף 11 של האו"ם בעניין הפליטים ואומרת זוהי הצעה מינימאלית. כך היא

מדברת וכך היא כותבת. כלומר, היא מבטיחה לנו ווטו על כך, וגם שלא יכפו אותנו לשוב לגבולות ה-4 ביוני 1967, שאנו אומרים כי איננו יכולים לשוב אליהם וכי אלה אינם גבולות הניתנים להגנה - מתי היתה לנו התחייבות כזאת? עכשיו הם אומרים - זה תלוי בכם. לכן אני רואה בכך באמת הישג גדול.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

למרות שאני תומך, אני חושב שזה פירוש אופטימי

מדי.

שר התיירות מ. קול:

אדוני סגן ראש הממשלה, אני מציע שנלחץ ונבקש עוד הבהרות. אבל אני רואה שקיבלנו כבר הבהרות חשובות, התעודות שבאו ממעצמת-העל היחידה שעומדת אתנו. אילמלא ארה"ב אולי כבר לא היינו יכולים לעמוד בקווים בהם אנו עומדים עכשיו. כולם יודעים שאי אפשר בלי וואשינגטון להביא לנסיגת ישראל. אז ישנה ברית המועצות, ישנה מעורבות סובייטית, ישנם טילים סובייטים, ישנם טייסים סובייטים - כל זה ישנו. ישנה התפתחות חדשה וארה"ב עומדת בצורה כזאת עם ישראל - ראשית זה חשוב ביותר מבחינה בטחונית, לגבי אספקת הנשק. כמובן, נצטרך לשכנע אותם שהם יחייכו לא רק לראש הממשלה ולשר החוץ, אלא גם לשר האוצר, מבחינת הכסף, אבל זוהי "אופרה" אחרת.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מסכים שבעניין זה הם יחייכו אל ראש הממשלה

ושר החוץ בלבד.

שר התיירות מ. קול:

אני מבין את חרדתו של השר בגין, אבל הוא בכלל לא דבר על הרוסים. הוא הזכיר לנו כמה דברים חשובים, אבל ממשלה האחראית לגורל העם והמדינה, מוכרחה לראות את הסיטואציה החדשה שאנו נתונים בה. לכן, כשהשר בגין מזכיר לנו את כל ההחלטות הללו, אנו צריכים לבוא אל הכנסת, לאחר שנסכם את הדברים בינינו, ונשתדל לקבל עוד מארה"ב את כל מה שאפשר מבחינת הבהרות; אבל בלי כל ספק שאסור לנו לדחות פנייה זאת, כי אז ישנה סכנה שנהיה מבודדים ונעמוד במצב קשה ביותר.

איננו יכולים לחיות רק עם הניסוחים של אתמול. אני לא מזלזל בהם, הם ניסוחים חשובים מאוד, אבל היום ישנו מצב חדש. אני שמח ששר הבטחון בא היום ואמר פה מה שאמר. אולי, ראש הממשלה, מכיוון שעמדנו כך מאוחדים לפני חודש - השגנו את ההבהרות האלה. אני משוכנע שאנו צריכים להתחיל לדבר עם ארה"ב על הבעיה - מה הם גבולות ההגנה של ישראל. אני אומר - היינו מאוחדים, עמדנו, וההחלטה הזאת מלפני חודש, שאנו מוכנים עכשיו לשנותה בנסיבות החדשות - השיגה הישג גדול וחשוב. היא לא היתה החלטה לבטלה; היא נתנה פירות, והודות לזה קיבלנו מה שקיבלנו, הודות לזה מוכנים לתת את כל ההתחייבויות האלה, כדי להשיג הענות מצדנו.

זוהי מחשבתי, ואני נוטה שנלך בשני מהלכים - שנסכים להענות, וננסח זאת כך שלא נסתבך בצורה כזאת עם הניירות של רוג'רס; שלא יראו בכך מצידנו איזו התחייבות; אבל יחד עם זאת נאמר מה שאנו אומרים במשך כל המזן. אני מקווה - אני אינני רוצה שזה ייכשל, אני רוצה שנגיע להתקדמות, אני אומר זאת מראש. אני רוצה שיארינג יביא את הצדדים לשולחן, להדברות - תחילה לא ישירות ואח"כ מוכרחים להביא זאת לשולחן הדיונים בצורה ישירה. אי אפשר בלעדינו לעשות זאת, ועל זה יש לנו עכשיו התחייבות של נשיא ארה"ב, שאי אפשר בלעדינו. אולי לא יצא מזה שום דבר - כפי שנאמר פה קודם לכן, אבל אולי כן. אנו מוכרחים לנסות - גם כלפי העולם וגם כלפי העם בישראל. מוכרחים לנסות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ברצוני להעיר מספר הערות פרלימינריות, כי ברצוני עדיין לקרוא במסמכים באופן יסודי, וגם להיוועץ לפני הכרעה.

כולנו משתדלים להבחין בין תוכנית רוג'רס ובין הסכמה להפסקת אש זמנית. אני יודע שקשה מאוד להפריד, ומי שרואה אפילו בהתחלת תוכנית רוג'רס אסון גדול ביותר, מיד מתחיל לשאול - למה לתת אפשרות כזאת; וזו היתה הגישה שלנו ב-21 ביוני. אבל נידמה לי שאלה דברים שאי אפשר לברוח מהם. אי פעם נשכ ליד שולחן דיונים - יחד או לא יחד, אבל יהיה מו"מ, עם כל הקושי ועם כל ההרהורים שמי יודע מה יהיה אז.

על כן אני לא רוצה שבינתיים ייעשו דברים לא נבונים, כדי לא ליפול בתוך "הפח" של המו"מ. צריך לכן לנתח אם זה נכון היום לדחות, אעפ"י שעניין זה מכניס אותנו לסכנות גדולות, של מו"מ על בסיס תוכנית רוג'רס.

נדמה לי שהיום לדחות את ההצעה מכל וכל - זה לא

יהיה נכון.

שלא כמנהגי, קראתי היום נאום שלי בישיבה הממשלה ב-21 ביוני. נדמה לי שגם אז אמרתי שלדחות הצעת הפסקת אש זה לא כל כך מתקבל על הדעת, מצדנו, שזה מכניס אותנו למצב קשה מאוד ומאוד לא רצוי, ומי יודע אם התוצאות לא תהיינה רעות. כי מי מרוויח מהפסקת אש זמנית? עם כל אותם פסולים שיש בה, וכל הפגמים - מי מרוויח? הצד הטוען שהוא לא המתקיף אלא המותקף, הוא מרוויח מזה. אנו טוענים במשך 22 שנה שאנו המותקפים; ואם כך, עלינו תמיד להענות לכל הצעות של הפסקת אש. אם אנו דוחים זאת - אנו מיד הופכים ממותקפים לתוקפים ואח"כ לך ותסביר. שום הסבר לא יועיל. מי שדוחה הצעה לא לירות ואומר כן לירות,

הוא הופך להיות מתקיף.

שר המשטרה ש. הלל:

השאלה היא אם הפסקת האש היא כדי לחזור למצב הקיים, או כדי להמיר אותה בהפוגה.

ראש המשלה ג. מאיר:

לו קבלנו אז את הפסקת האש כפי שרוג'רס הציע אותה - הרי הוא הציע זאת בליווי עם עוד משהו, עם הפסקת אספקת הנשק - היה מצבנו הרבה יותר קשה. אין להצטרע על כך שאמרנו לא. פירוש הדבר שאין חוקים כאלה שגם אם דבר טוב כשהוא לעצמו - אם הוא מלווה בדבר חמור - מוטב לא לקבלו, ולעת עתה לא הפסדנו; לי יש תיאוריה שלעת עתה לא הפסדנו שום דבר בכך שלא קיבלנו את ההצעות שלפי דעתנו היו לרעתנו. אני לא באה מזה למסקנה שבאופן אוטומטי צריכים לא לקבל - אבל כל דבר לגופו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני אף פעם לא הייתי אומר "לא" על הצעה להפסקת אש. תמיד הייתי אומר: כן, אבל... כן, אולם... כן, אבל בתנאי... אבל אף פעם לא הייתי מתחיל את התשובה מהמילה "לא". לא על הצעה של הפסקת אש, לא על הצעה של שלום - באזני השומע קובעת המילה הראשונה - כן או לא; ואח"כ לך ותסביר את עצמך. על כן הייתי אומר: כן, ואח"כ הייתי מפרט את התנאים.

על אחת כמה וכמה שנדמה לי שהיום הפסקת אש, ולו גם זמנית - תנוצל יותר טוב על ידינו מאשר על ידם - גם מבחינה מעשית נדמה לי כך. על כן כל כך שמחתי שהיום שר הבטחון שינה את דעתו. ההפוגה במלחמת השחרור פעלה לטובתנו - השגנו נשק, התחזקנו, החזקנו גם שטחים. "אוהבי ה' יחליפו כח".

אם עניין אספקת הנשק יימשך בימי הפסקת האש הזמנית - מה יכול להיות? ישנה בעיה של התקרבות הטילים לתעלה, וישנה בעיית אספקת הנשק. התקרבות לתעלה - לא יכולנו למנוע. אמרנו כל הזמן שהפסקת אש זמנית תביא לכך, והנה הם התקרבו גם כך. לא הצלחנו למנוע זאת לחלוטין. בעיית אספקת הנשק - אם היא תמשך, אפילו משני הצדדים - אני חושב שהתמורה שנקבל בנשק תמורת הסכמה להפסקת אש זמנית, תהיה די חשובה. אם לא נסכים - ייתכן מאוד שלא נקבל נשק, או שלא נקבל מספיק, אלא הרבה פחות. על כן, יתכן שאותה הפסקת-אש זמנית תהא לטובתנו ואולי בעוד כמה חדשים נהיה יותר חזקים מאשר אנו היום.

נדמה לי - עד כמה שהצלחתי לקלוט מאותו שדר - יש שם דברים חשובים - הם לא בלי תמורה, הם כולם מותנים בכך שאנו נענה לפניית ארה"ב. הדברים הטובים הללו - כשהם באים בתמורה להסכמתנו - נדמה לי שצריך לקבל זאת.

אם לא נסכים - מה יכול להיות? אז נוצג כלפי העולם כאילו מטרנתנו אחת - המשך המלחמה ותו לא. אין לנו שום תכנית אחרת - לא שלום, לא הפסקת אש, אלא אנו רוצים בהמשך המלחמה. ואם זו תהא התמונה שנקבל - אני לא פוחד כל כך מהאמריקנים שיתכן שבגלל האינטרסים שלהם יהיו זמן מה ברוגז אבל אח"כ אולי יתפייסו קצת. אבל אני מאוד פוחד בפני הרוסים שיהיו אז הרבה יותר חזקים מאשר היום. לרוסים במעורבות שלהם חסר הנימוק - ועל כן אני טוען כל הזמן שלדעתי המעורבות שלהם לא תהיה מלאה - והוא האלמנט של צדק בינלאומי. הרוסים, מבחינת האידאולוגיות שלהם צריכים איזה מסווה כלפי העולם, של שליחי העולם. האמריקנים בקוריאנה חיכו להחלטת מועצת הבטחון כדי ללכת לשם; האמריקנים בווייטנאם חיפשו באומות סימוכין, לא השיגו את תמיכת האו"ם ואכן זה חסר להם מאוד. כאן נקודת התורפה שלהם, הרוסים השתדלו לקבל מסווה של צדק בינלאומי. אם לא נסכים ואם תהיה להם הזדמנות כזאת - הם ילכו למועצת הבטחון ויציעו להיות הזרוע המבצעת של החלטותיה, ואז הם נציגי האו"ם, ואם לא נקבל את ההצעה - אין כל בטחון שארה"ב תטיל ווטו, ואז המעורבות הסובייטית כבר תהיה לגיטימית, ובכוח

האו"ם. לכן נדמה לי שלא צריך לזלזל ולחשוב שזה לא איום רציני.

איני רוצה להכנס לניסוחים, אבל אני מבין שהדבר החשוב ביותר הוא הניסוח של אותו מכתב, שיארינג צריך לכתוב. אינני יודע איך הוא יכתוב ומה הוא צריך לכתוב. לגבי החלטת מועצת הבטחון מ-22 בנובמבר 1967 אני אמרתי שאני פוחד יותר, ובשבילי הרבה יותר קשה הסעיף של הפליטים מאשר הסעיף על הגבולות. הזכרת הפליטים היא בשבילי הכשלון הגדול ביותר והדבר המסוכן ביותר.

שר החוץ א. אבן:

בתחילה דובר על A JUST SOLUTION OF THE
REFUGEES PROBLEM IN ACCORDANCE WITH - סעיף 11.

אח"כ אנו השגנו את הוצאת ה- ACCORDANCE עם סעיף

11.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אל נזלזל במה שיארינג יכתוב, כי מה שהוא יכתוב - יהיה אח"כ בסיס לכל השיחות. לכן נדמה לי שאנו צריכים לתת תשובה - איני יכול לקבל את גישתו של שר הבטחון לא לענות לרוג'רס ישירות, כדי שלא תהיה בזה משום הסכמה. אם אפשר לצאת ידי חובה על ידי תשובה לשדר הנשיא, תוך כדי הסתייגות מתכנית רוג'רס וכו' - אלה עניינים שעליהם אדבר לאחר שאקרא את החומר ביתר יסודיות ולאחר שאוועץ עם חברים.

שר המשטרה ש. הלל:

ראשית, הערה דידאקטית: השר בגין העלה מספר השגות האם הדברים האלה מתיישבים עם החלטות קודמות של הממשלה. ברור לגמרי שאנו צריכים קודם כל להחליט מה אנו רוצים עכשיו ואם נראה שזה חורג במשהו מהחלטות הממשלה - צריך לראות מה התקנה. אחרת, אנו צריכים לשים על הדלת שלט: אלה החלטות של הממשלה, עשרת הדברות, וכל מי שיבוא - יקרא בהן וילך הביתה.

אבל מאחר והשר בגין העלה מספר נקודות אני - רק מתוך שמיעה - התרשמתי שהוא בעצם העלה שהמחשבות של רוג'רס אינן תואמות את מחשבתנו, ואם הממשלה היתה מקבלת לא רק את ההצעה הזאת של חידוש שליחות יארינג, שהיא גרועה כשלעצמה, אלא גם את פירוש רוג'רס, כי אז היתה סוטה סטייה ניכרת מהחלטות הממשלה הקודמות; ועל כן היה צודק השר בגין אם היה אומר שצריך לבוא עם זה בפני הכנסת. אבל אני חושב שאפשר בהחלט שאנו נקבע את עמדתנו בקשר לחידוש שליחות יארינג ללא סטייה ניכרת מהחלטות הממשלה הקודמות, אם אנו דוחים את פירושי רוג'רס ואם אנו נותנים לזה את פירושינו שימשיכו להיות תואמים את עמדותינו.

לא יכולתי להשוות את הדברים במדויק, אבל דומני שלא נחרוג מהעקרונות שקיבלנו עד עתה בעצם קבלת עניין חידוש שליחותו של יארינג. יארינג בעצם היה; שינויים קטנים פה ושם במסכת שליחותו נכון שישנם, אבל השינויים הגדולים הם לא בעצם חידוש שליחותו, אלא בפרשנות שהתלוותה אליה, שאני מציע כי נדחה אותה לפרטיה, אחד לאחד או את כולה יחד.

נקבע את עקרונותינו המבוססים על החלטות הכנסת ועל החלטות הממשלה ואז יכול להיות שלא נמצא את עצמנו בסתירה כה גדולה למה שכבר קיבלנו.

בדיון הקודם על הצעת רוג'רס, לא דנו על עניין שליחות יארינג כדבר תלוש ממכתב הלוואי וההבהרה וההתנאה והתורה שבעל-פה של רוג'רס. כאשר קבענו שאנו מתנגדים - קבענו שאנו מתנגדים לא פחות בשל פרשנות

רוג'רס מאשר בשל עצם ההצעה; כך שדחייתנו היתה מבוססת אז. אפשר לנתח הרבה מה היו התוספות שהוסיף ניכסון כתוצאה מסירובנו אז. ללא כל ספק, אני חושב שאפשר לומר שכל ההערות ששמענו בימים האחרונים ומכתבי ניכסון, יש בהם כדי לספק מבחינתנו את עניין חידוש שליחות יארינג וניתוק מהתורה של רוג'רס שהוא רצה להטיל עלינו.

לכן, אנו בעצם כיום דנים במכלול חדש; אותה הצעה, אבל כאשר הרקע שלה אינו הבסיס הרעיוני וההנחות המדיניות של רוג'רס, אלא כאשר הרקע שלה הוא ההנחות המדיניות וההבהרות של הנשיא ניכסון. כלומר, יש פה באמת קונטקסט לגמרי שונה.

אני חושב שאנו יכולים מבחינה זו לומר שאנו דחינו אז את ההצעה שהיתה גם שליחות יארינג וגם הצעת רוג'רס. יש לנו היום שליחות יארינג בלבד אחר שאנו רשאים לשקול לגופו, תוך הדגשת המשך התנגדותנו להצעות רוג'רס. אמר כבר שר הבטחון, ואני מבין שבעניין זה הנשיא ניכסון אכן יודע שאנו התנגדנו התנגדות מוחלטת להצעות הקודמות.

לאחר כל זה, אני רוצה לומר שההצעה עם כל הפרשנויות החדשות, מבחינתו לא טובה ואנו צריכים להתייחס אליה לא כאל דבר שאנו רוצים בו, אלא כאל דבר שאנו יכולים לחיות עמו ולנסות להעריך מה תהיינה המסקנות באם נדחה או נקבל, וגם אם הן יתגשמו או לא יתגשמו.

על כך שאין אנו יכולים לדחות דברו כל החברים, ואני לא חושב שאני אוכל להוסיף מבחינת משקל פוליטי של דחיית ההצעה המחודשת הזאת. אבל מבחינת הגשמתה, אני רואה פה חומרות לא קטנות. באם אמנם לאחר מתן תשובתנו וההבהרה למה אנו מתכוונים, הערבים יסרכו לכל העניין מהתחלה עד הסוף - ויש המון פתחים לכך - צריך לזכור שנאצר כבר התחיל להסתייג, יכול מאוד להיות שכמה הסתייגויות שלנו והבהרות שלנו ייאלצו אותו, בסופו של דבר, להיות המסתלק הראשון כשם הוא היה המסכים הראשון. באם הערבים יסתלקו - ניהא; באם לא - הם

יכולים באמת לנצל את העניין הזה של הפוגה כדי לבצר את מעמדם במידה ניכרת. אני הקשבתי הקשר היטב לדברי שר הבטחון. הוא לא אמר שהחששות להתבצרותם אינם קיימים עוד. הוא אמר - חרף החששות האלה, בקונסטלציה המדינית החדשה - אין ברירה אלא לקבל את העניין.

טוב שנהא כנים עם עצמנו - אנו מדברים על כך שהערבים קבלו את הצעת רוג'רס, לפחות בעניין הפסקת אש זמנית. מבחינה כרונולוגית זו היתה בעצם הצעה ערבית-רוסית שהאמריקנים אימצו אותה. זמן-מה לפני קבלת מכתב רוג'רס יצא נאצר מספר פעמים ואמר - אני מוכן להפסקת אש לשלושה חדשים, אם הישראלים יבטיחו להתנהג יפה וכו'.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלוץ:

אם ייסוגו מהשטחים.

השר י. גלילי:

אם יודיעו באמצעות מועצת הבטחון שהם נסוגים מכל

השטחים.

שר המשטרה ש. הלל:

יפה; אבל אלמנט זה נזרק לחלל העולם על ידי המצרים והרוסים מבחינה כרונולוגית עוד לפני שהאמריקנים העלו זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

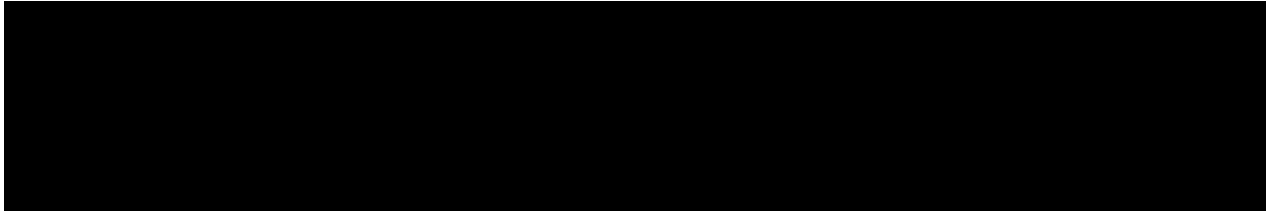
אם כבר מדברים על היסטוריה - היתה הצעה של הפסקת אש בלתי מוצהרת מצד נאצר, והיא באה מצד האמריקנים.

שר התיירות מ. קול:

והיו כאלה שאמרו כי הם מוכנים לקבל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ואז כבר היינו עומדים עם אס.אי. 3 ליד התעלה.

לכן, אינני רוצה שנעשה לעצמנו חיים קלים, ואני רוצה שנדע - יש בעניין זה של הפסקת אש מוגבלת ויתור גדול מאוד מבחינתנו, סיכון גדול מאוד מבחינתנו, וככל שנדגיש את זה גם לאמריקנים וגם לעצמנו - כן ייטב לנו.

גם בעניין שליחות יארינג אני רואה תקלה רצינית. יארינג הסתובב פה באיזור במשך תקופה של שנה אחת, וחיינו אתו איך שהוא. הוא עזב את זה כשהיה תינוק בן שנה; בינתיים צמחו לו שיניים וזה לא אותו תינוק נחמד וחסר-ישע; זה לא מוכרח להיות אותו יארינג.

שר התיירות מ. קול:

הוא נהג מאוד בהגינות.

שר המשטרה ש. הלל:

נכון, אבל אני לא מציע לך להניח שהוא יקבל על עצמו אותה קונספציה מתסכלת; ואם אמנם יחזור לאיזור - אנו צריכים להיות צפויים לכך שהוא יחזור עם שיניים, ללא התחייבות מראש שהוא ימשיך להיות ה"משוגע התורן" של הכפר, שהוא יסע לשאול את השר אבן מה אתה אומר לריאד ויחזור לספר לשר אבן מה ריאד אמר לו. על כן, אם הוא יחזור אנו נהיה במצוקה מדינית לגמרי לא קלה, ואני חושב שיארינג יתחיל לא מההתחלה, ולא בצורה נאיבית, אלא הוא בהחלט ייצור מצבים פוליטיים לא נעימים. טוב שנדע זאת.

שר התיירות מ. קול:

האם חשבת שמו"מ על שלום יכול להיות ללא כאבים?

שר המשטרה ש. הלל:

ישנה לידה עם כאבים וישנם כאבים ללא לידה.

יתר על כן, אם אמנם יארינג ייכנס לפעולה, ואנו נגיע לכל מיני הערכות ועימותים - אנו נעמוד במצוקה גדולה מאוד עם האמריקנים, וגם בזה אין אנו יכולים להשלות את עצמנו. אדוני, השר קול, אני לא מציע להקדים את המצוקה ולהתווכח עכשיו עם האמריקנים, אם אמנם הכל ילך - מה יהיו גבולות השלום? הם לא מבקשים זאת מאתנו. השאלה בה אנו עלולים למצוא את עצמנו במצוקה פוליטית עם יארינג ובהתנגשות פוליטית עם האמריקנים - זה דבר שיכול להתפתח ויכול מאוד להיות שאז בליט ברירה נהיה צריכים להכריע אם ננסה להלחם לבד או שלא תהא לנו ברירה.

אני חושב שאנו צריכים לדחות את ההתנגשות הזאת אם אמנם אינה הכרחית, גם במה שאנו עושים וגם במה שאין אנו עושים. שלא נלך ונפתח עכשיו מערכת ויכוחים עם האמריקנים מה הם עקרונות השלום. גם במה שאנו עושים, שאנו נדע כיום לא להקדים ההתנגשות עימם וללכת בעניין זה בצורה זהירה.

אני יודע שיש בין ההצעות שהציעו לנו האמריקנים, בכוונה טובה, עכשיו בימים האחרונים - תנו את התשובה הבלתי מסוייגת בצורה פורמאלית ותשלחו מכתב בשקט בינינו לבין עצמנו. אני מציע שלא נעשה זאת.

שר החוץ א. אבן:

הם לא אמרו: בשקט, אבל אולי מתכוונים לכך.

שר המשטרה ש. הלל:

בין אם התכוונו או לא התכוונו - אני מציע שאנו את העקרונות שלנו נחזור ונדגיש בהקשר להסכמתנו העקרונית, בליט ברירה לקבל כל הדברים הבלתי נעימים של הפסקת אש זמנית, כמו שליחות יארינג וכו'. לעגן בצורה ניכרת את התיקונים שדיבר עליהם הנשיא ניקסון; כל ההתנגדויות שלנו לתורה שבעל-פה של הנשיא ניקסון - אני מציע שנעשה זאת בפרהסיה. כשם שטוב היה שלא מנענו מעצמנו חשובה ברורה לאמריקנים בגילגול הקודם של ההצעה, ואילו היינו נענים אז להצעה לא להגיב, היינו גורמים נזק לעצמנו - כך אני חושב שאם שהיום לא נפרש ונפרט - נגרום נזק לעצמנו, קודם כל במערכת היחסים בינינו ובין האמריקנים. צריך להיות ברור על מה אנו הולכים כשם שצריך להיות ברור על מה אין אנו הולכים. אנו הולכים לתיקונים, אבל צריך להיות ברור מה הגבולות. אם לא נפרט, יש בזה סיכון מבחינה יהודית, ישראלית. אני חושב שאנו צריכים פה לא לזרוע מבוכה. עלינו לדאוג לא רק לליכוד מסביב לשולחן זה, אלא לליכוד ההבנה בציבור על מה אנו הולכים ועל מה איננו הולכים.

הסכנה השלישית באם לא נפרש את עמדותינו, היא מבחינת הערבים. אנו נאפשר להם ליהנות ממצב זה שכלפי חוץ הוא הגדיר את הגבולות, שהוא שם בהצעות רוג'רס, ואנו למעשה מקבלים זאת בשתיקה. אנו יכולים להיפך - על ידי הצגת הדברים, אנו יכולים להעמיד את נאצר בפני מבחן. אם הוא מקבל את ההגדרות שלנו - טוב. אם דוחה הכל מכל - גם כן טוב, ואפילו יותר טוב, ואז מוטב בשלב זה. לכן אני חושב שאנו צריכים להדגיש את כל האלמנטים החיוביים בצורה פומבית - לא רק בצורה רשמית, אלא גם בצורה פומבית - הכרה, שטחים, סילוק כוחות זרים מהאיזור (גם רוסים במצרים וגם עיראקים בירדן, כי כל זמן שהם נמצאים שם אין להעלות על הדעת שאלנו נוכל להגיע להסכם עם ירדן, כל עוד יושבים שם כוחות

שלא עשו אתנו הפסקת אש).

עלינו גם להסביר דברים שאנו דורשים - במקרה של הפסקת אש, לא בא בחשבון שיעשו עלינו חרם ערבי, ועוד כל מיני דברים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם אלה דברים לעת מו"מ?

שר המשטרה ש. הלל:

לא. אני אומר שעלינו בעת ובעונה אחת לחזור ולהדגיש מה אנו מבינים בפירוש המלה "שלום". זאת עלינו להסביר תוך מתן הסכמתנו לאותו אלמנט של שובו של יארינג לאיזור, לפי ההגדרות שמגדירים אותן.

לדעתי, אנו צריכים לדרוש מהאמריקנים התחייבויות יותר מפורשות גם באשר לאספקת נשק, גם לגבי כסף. ועוד דבר - לגבי המגבלה הזאת המוטלת עלינו כל הזמן, של צמצום קו החזית באותו מקום, באותו זמן, באותן צורות נשק שהם מטילים עלינו. אנו לוקחים על עצמנו סיכון. אני חושב שאנו מתוך הכרה גם לוקחים על עצמנו סיכון בטחוני לגמרי לא קטן בתוך ה"תרגיל" הזה. ואם לאמריקנים הסיכון הזה הוא שולי, אנו חייבים להיות במצב שלא ייתכן כי בתקופת הפוגה המצרים יקבלו תוספת מעל ומעבר למה שהם קיבלו בעבר מבחינת נשק וכסף, ואנו צריכים לומר לאמריקנים - אין אפשרות לדרוש מאתנו שאנו נחיה בהגבלה הבטחונית הזאת, שנהיה צריכים לפעול רק בגבול התעלה.

אני מציע לעצמנו שלא נדחה את התשובה, כי בזה נפסיד את כל היתרונות של תשובה חיובית - אם ישנם כאלה.

יכול להיות הגיון - בואו "נמזמז" את זה ולא ניתן שום תשובה. אבל אם עניין זה יימשך עכשיו ללא תשובה שלנו - או שהעמדה הערבית עם העקרונות שהם שיוו לה הולכת ומתגבשת בדעת-הקהל בעולם והופכת להיות נכס צאן ברזל, או אפילו אם הם יסתלקו, בסופו של דבר הם יטענו - אנו השבנו בחיוב, והישראלים לא ולכן אנו מסתלקים מהעניין. על כן אני חושב שכרגע המצב הוא שנאצר נאליץ, לפי דרישה רוסית, לעשות אקרובטיקה בספירות מאוד גבוהות. אנו יכולים לקעקע את החבל הדק עליו הוא עומד באם נתרום להוצאתו משווי המשקל על ידי מתן תשובה מבחינה מסויימת חיובית, עם אותן הגבלות שאנו רוצים להטיל עליה.

לכן אני מציע לעצמנו לא לדחות את זה לעשרה ימים או שבועיים. הדבר מחייב התייעצות בין הסיעות. אמנם, לפי מה ששמעתי מפיו של השר ורהפטיג - הוא איננו זקוק כל כך להתייעצות, אבל יש אולי אחרים הזקוקים לכך. אני מציע להיפגש מחדש מחר-מחרתיים, על מנת שנוכל לפנות לאמריקנים גם עם התשובה, גם עם התנאים שאנו מתנים. לדעתי, אם לא נעשה כך - אנו ניתן למהלך הרוסי- מצרי להפיק תועלת, מבלי שנמנע בעדו ומבלי שננסה לשבש אותו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני קורא כבר אינני יודע באיזו פעם את מכתבו של רוג'רס מה-19 ביוני. כשאתה קורא דוקומנט זה, ברור כי הוא אינו העתק מדוייק מזה שנשלח למצרים. כל מה שכתוב פה - ישנם 15 סעיפים - הרי חוץ מסעיף אחד, או יותר נכון קטע מסעיף G ---

שר החוץ א. אבן:

אתה צודק. המצרים פרסמו ב"אל-אהרם" את המכתב

שקבלו ממנו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לא קראתי, אבל ברור שזה לא אותו הדבר. ואם אני רואה כיצד הם אישרו את הקבלה - זאת אנו רואים במכתבו של הנשיא ניכסון אל ראש הממשלה:

"I AM WRITING TO INFORM YOU THAT WE HAVE RECEIVED THE FOLLOWING ORAL MESSAGE FROM THE FOREIGN MINISTER OF THE UAR:

HIS 'THE GOVERNMENT OF THE UAR ACCEPTS THE PROPOSAL OF MR. ROGERS CONTAINED IN MESSAGE OF JUNE 19. WE ARE READY TO SUBSCRIBE TO THE STATEMENT AS IT IS WRITTEN IN THIS MESSAGE THAT IS IN THE FORM OF A REPORT FROM AMBASSADOR JARRING TO THE SECRETARY GENERAL OF THE UNITED NATIONS.'"

אני מקבל את הערת השר בגין שאין זה כל כך פשוט לקבל MESSAGE מרוג'רס ולא להתייחס כלל לזה. אולם, אין אנו צריכים ואיננו חייבים כלל להתייחס באותה הזדמנות לכל יתר 14 הסעיפים הכתובים במכתבו של רוג'רס אלינו. אני בדעה שבמידה ויש כאן חומר רלבנטי - ויש הרבה חומר כזה - וחלק מזה למעשה בוטל או שונה או תוקן על ידי מכתבו של הנשיא, ואנו רוצים עוד - זה צריך להאמר במכתב. אנו יכולים ללכת בדיוק באותה דרך בה הלכו המצרים.

אנו עושים ORAL ACCEPTANCE לדוקומנט שצריך לכתוב יארינג - אם אנו מוכנים לכך - ובמכתב לומר כל מה שיש לנו לומר.

אני רוצה שיהיה לנו ברור שהדוקומנט הזה - נקרא לו הטיוטה של מכתב יארינג - בטיוטה זו, אם אנו לא רוצים בכלל לדחות לא יחולו שינויים. המצרים הלכו בדרך זו ואנו יכולים ללכת בדרכם. כל מה שהם רוצים לסטות מהטיוטה של יארינג - זה בא במכתב הלוואי שלהם. אבל הפורמולה של המכתב של יארינג הם השאירו ללא שינוי, ואני מציע לעצמנו ללכת באותה דרך - אם אנו מקבלים

פה את העקרונות.

בצדק רב מנה פה השר בגין את השינויים המרובים שיש בין נוסח זה בהשוואה לשורת החלטות שקיבלה הממשלה. אני רוצה לומר שבשינויים האלה - אם אנו מקבלים אותם - אנו מסתלקים בוודאי משורה של החלטות - אם לצמיתות או זמנית, על כל פנים מסתלקים. אני חייב לומר שיש בניסוח הזה עליו חזר ריארד, דבר שהמצרים מעולם לא הוציאו מפייהם:

"THAT THE PURPOSE OF THE AFOREMENTIONED DISCUSSIONS IS TO REACH AGREEMENT ON THE ESTABLISHMENT OF A JUST AND LASTING PEACE BETWEEN THEM..."

(המשך הישיבה רשם י.מ.)

(לפני כן רשמה ר.ש. מכאן רשם י.מ.)

זהו חלק אחד שלא אמרו. ומה שעוד יותר חשוב - עד עכשיו היו מסתובבים מכל הצדדים כדי לא להזכיר את שם "ישראל". היו מדברים על "כל המדינות באזור". ישראל מאן דכר שמיה! בזה שריארד אמר מה שאמר שהם מסכימים כי יארינג יכתוב מכתב כזה ושזה מחייב את המצרים במידה שכתוב פה מה שכתוב, יש פה למעשה לא רק סטיה ממה שנאמר עד היום, ממה שהערבים היו בכלל מוכנים לומר במשך 22 שנה, אלא יש בעצם המעשה הזה כבר למעשה הכרה במדינת-ישראל. אין אני עושה מזה נשף. אבל יש לציין את הדבר הטוב והדבר הנכון.

אני רוצה להעיר עוד דבר לשר בגין, כי במידה שישנה סתירה בין מה שנחליט לחתום לבין החלטות קודמות, אין עלינו שום חובה לחפש ולחטט בהחלטות ולומר: למרות מה שנאמר בהחלטה זו וזו אנחנו מתקנים את ההחלטות. אנחנו מקבלים את ההחלטה, וודאי אם נעשה זאת, נעשה זאת באישור הכנסת בשלב המתאים וננקוט ונתפוס לשון אחרון. אם בחיים ככה, הרי בדוקומנטים מדיניים על אחת כמה וכמה.

רבותי! ישנן איזו אמונות תפלות שהן מלוות אדם
או עם במשך תקופות ארוכות. לא הלך לנו מעולם בקונפליקטים עם אימפריות.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

חוץ מאשר עם האימפריה הבריטית.

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

צדקיהו הסתדר משהו.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לא הלך לנו עם אשור, לא עם בבל, לא עם מצרים
ולא עם רומא. אני מאוד מאוד מפחד מהאימפריה האחרונה שאנחנו צריכים לעמוד נגדה.
אני אפילו מפחד, ואין אני מתבייש להודות בזאת, אני מפחד מפני התנגשות זאת, גם
אם אמריקה תלך אתנו יד ביד. ניו-יורק לא תינזק, גם בוסטון לא. אין אני בטוח
ביחס לתל-אביב וחיפה ומקומות דומים. ואם ארצות הברית, כמובן מתוך חשבון שלה,
מתוך זה שאין היא יכולה להשאיר אותנו במדבר, ומתוך זה, לאחר שעלתה על דרך של
איזה הסדר מדיני, אין היא יכולה להרשות לעצמה לנחול מפלה, ואין ספק בדבר,
שבשלב זה, אם אנחנו נסרב, הנחלנו אנחנו את המפלה לארצות הברית, הרי זה כשלעצמו
מחייב אותנו לשקול היטב היטב, לפני שאנחנו מחליטים לתת תשובה שלילית בשלב זה.
במילים אחרות: אני בעד זה שאנחנו ניתן תשובה חיובית. כאשר אני אומר "תשובה
חיובית", אין אני אומר תשובה חיובית לכל המגילה הגדולה הזאת שכתב לנו רוג'רס.
על זאת איננו חייבים לענות, לזה איננו חייבים להתייחס. למעשה אמרנו כבר שאת זה
איננו מקבלים.

שר המשטרה ש. הלל :

אפשר לומר זאת עוד הפעם. זה לא יזיק לאיש.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

זהו עניין של טאקט.

שר החוץ א. אבן :

הם מבקשים תגובה על הטכסט ליארינג.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

על זה אנחנו צריכים לתת תשובה חיובית, עכשיו אני רוצה להתייחס גם למברק שקיבלנו הבוקר מהשגריר וגם למכתבו של ניכסון. היתה לי אחרי כן שיחה עם השר בגין, שהזהיר בדבריו נגד האקטיביות של השגריר, שרוצה לקבל התחייבויות אמריקאיות על ויטו. בגין ראה בזה דברים מסוכנים. אני חושב אחרת. היתה לי שיחה עם השר בגין, ונדמה לי בשינוי נוסח גם הוא יראה ברכה בהצעותיו של השגריר.

אני מייחס חשיבות גדולה מאוד בעיקר בשתי נקודות בזכות הויטו. כשאומר לנו ניכסון, כפי שהוא אומר, שבעניין הגבולות זה בסופו של דבר עניין ביניכם לבין המצרים ואיש איננו יכול להגיד לכם ואנחנו לא נגיד לכם כיצד להתנהג בעניין זה, הרי זה יפה מאוד וזה חשוב מאוד. אבל אין זה מספיק. כי ברגע שיראו שיארינג אינו מצליח להביא אותנו לידי הסכמה - ויש להניח שלא יביא אותנו לידי הסכמה ביחס לגבולות, יש להניח שהמצרים והרוסים ירוצו למועצת הבטחון, והמועצה תחליט מה שתחליט ונאמר שהאמריקאים ידברו נגד זה, וההחלטה תתקבל בהימנעות האמריקאים, הרי זה יהיה רע בשבילנו.

שר החוץ א. אבן:

זה היה משנה את כל מעמדנו הבינלאומי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ודאי. אנחנו צריכים שהזכות שלנו, שניכסון מכיר בה, שבעניין הגבולות והפליטים זה בסופו של דבר רק עניין של משא ומתן בין הצדדים או יותר נכון הסכמה בין הצדדים, שהזכות הזאת לא תחבטל על ידי החלטה של מועצת הבטחון, ושלא יהיה נסיון לבטל את זה על ידי החלטת מועצת הבטחון, יהיה ויטו של ארצות הברית.

והוויטו השני יהיה בעניין הפליטים. ואני צריך לומר כי יש לפעמים שאתה מנסה לעקור משהו ואתה מצליח, ואינך בטוח אם הצלחת כל כך טוב. אני חושב שאנחנו עומדים עכשיו בעניין הפליטים במצב גרוע יותר מאשר לגבי סעיף 11 המפורסם. מדוע? מפני שעד לפני זמן קצר הפורמולה היתה שצריך לתת להם חופש לבחור במה הם רוצים. בזמן האחרון המצרים וכל הערבים, ואין צורך לומר החבלנים למיניהם, כבר אינם מדברים על כך שיתנו להם חופש לשוב...

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם יתנו לנו חופש לצאת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אלא אם הם יתנו לנו חופש לצאת.

שר החוץ א. אבן :

שלח את עמי.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

גם בעניין זה אני חושב שהשגריר רבין עשה דבר נפלא. ביחס לדבר הראשון אני חושב שדרוש נוסח אחר, אבל הרעיון הוא נפלא. כל הכבוד לסיסקו, אבל יהיה זה טוב יותר אם זה יהיה חתום על ידי הנשיא או לפחות על ידי רוג'רס. אמנם אין אנחנו אוהבים כל כך את רוג'רס.

שר החוץ א. אבן :

העיקר שיהיה חתום על ידי מי שהוא מוסמך לחתום.

השר א. דולצ'ין :

האם אפשר להציע משהו לסדר?

ראש הממשלה ג. מאיר :

לא.

השר לקליטת העליה ש. פרס :

אני רוצה להגיד לחברי הממשלה, שיש לפי דעתי מקום לפסימיות לגבי המצב הכללי ומקום לאופטימיות לגבי היחסים שלנו עם ארצות הברית. ואת זאת צריכים להבין היטב. לפי הערכתי איננו הולכים לשום הפוגה ולשום הסכם. לצערי הרב אנחנו הולכים להמשך המלחמה, כאשר הבעיה היסודית היא, איך

יימשכו אותם היחסים ואותם המגעים שנוצרו בינינו ובין ארצות הברית. זוהי לפי דעתי הבעיה הפוליטית בה"א הידיעה. ראש ממשלת קנדה אמר פעם: לגור על יד ארצות הברית זה כמו לישון על יד פיל. אני מוכרח להגיד שהפיל מטפל בנו בהרבה מאוד התחשבות, הן במדיניות הצבאית והן במדיניות הפוליטית. נתבענו לקרבנות הרבה יותר מרחיקי-לכת בתחום המגבלות הצבאיות מאשר בתחום המרחב הפוליטי, כלומר להתרכז בהתקפותינו רק באזור תעלת סואץ. לי יש דעה כי כדי להגן על האזור של תעלת סואץ, אנחנו צריכים מרחב גדול יותר, ובכל זאת השולחן הזה החליט להשמע לארצות הברית, ולא מפני שיקול צבאי אלא מפני שיקול פוליטי, להשאיר בצמידות לארצות הברית.

ואם בתחום הצבאי זה כך, הרי זה תופס עוד יותר בתחום הפוליטי. אני חוזר ואומר כי המכתב של ניכסון הוא הליכה לקראתנו. כאשר שמעתי את המכתב, חשבתי לי כי בעצם ניכסון הצטרף לממשלת הליכוד הלאומי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לקבלת משרה?

השר לקליטת העלייה ש. פרס:

בלי תיק.

שר המשטרה ש. הלל:

יש לו תיק ארצות הברית.

השר לקליטת העלייה ש. פרס:

לפי דעתי כל מה שיש לנו בקווי היסוד בחמש נקודות, הוא הכניס לתוך המכתב.

שר האוצר פ. ספיר:

נו!

השר לקליטת העליה ש. פרס:

למשל מה לא? לגבי גבולות מוסכמים - לא רק מוכרים, לגבי פליטים - הגבולות, משא ומתן ישיר בעניין הגבולות. האם מילתא זוטרות היא בעיניכם? דבר רביעי, שהסכם בין שני הצדדים, ולא הסכם בעלמא, קודם לכל פינוי. ודבר חמישי - עניין איזון הנשק.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

אין אצלו משא ומתן ישיר.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

מדובר על משא ומתן בעניין הגבולות. מי ינהל את

המשא ומתן?

שר הפיתוח ח. לנדאו:

יארינג.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה ודאי אינו כתוב.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

לא כתוב "משא ומתן ישיר".

השר לקליטת העליה ש. פרס:

אילו עבדול נאצר היה כותב מכתב לחיים לנדאו שהוא מסכים שאנחנו נשאר ליד הירדן וליד תעלת סואץ, אף על פי שלא היה מנהל אתך משא ומתן, יש לי רושם שהיית מקבל את המכתב. כי מה זה משא ומתן ישיר?

ראש הממשלה ג. מאיר:

"OUR POSITION ON WITHDRAWAL IS THAT THE
FINAL BORDERS MUST BE AGREED BETWEEN THE PARTIES BY MEANS OF NEGOTIATIONS
UNDER THE AEGIS OF AMBASSADOR JARRING."

האם זה מובן?

השר לקליטת העליה ש. פרס:

לא התנגדנו לזה אף פעם.

השר ו. שם-טוב:

קשה לו ללנדאו לבלוע את המכתב.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

זוהי אירוזיה!

ראש הממשלה ג. מאיר:

המכתב הזה הוא גם כן אירוזיה? אני מאחלת לעצמי שבכל שבוע נקבל אירוזיה נוספת כזו. איני רואה בזה גאולה. אין זה משיח. אבל מארוזיה זה קצת רחוק.

השר לקליטת העלייה ש. פרס:

אין אנחנו יכולים לשנות את שלושת הסעיפים של רוג'רס. את הנוסח איננו יכולים לשנות. השאלה היא: איך לנסח את יחסנו אל הנוסח הזה מבלי שנהיה שותפים לו? שמחתי מאוד כאשר השר בגין אמר, כי מלים כמו PROMOTE, CALL, SPIRIT מספיקות כדי להפריד בינינו ובין הניסוחים המקובלים על העולם ועל או"ם. איני מתנגד שנכניס גם פה את המילה CALL או בעצם אפשר להכניס את המילה FRAMEWORK, איני רואה מה ההבדל בין SPIRIT לבין FRAMEWORK. זוהי מסגרת רוחנית ו-FRAMEWORK זוהי המסגרת של הרוח.

לפי דעתי, ברגע שהערכים נתנו לנו את העצה TO SPELL OUT, תגידו, מה אנחנו לפי דעתי יכולים לעשות כדי להתרחק מהתחייבות יתרה לנוסח זה הבלתי ניתן לשינוי, פלוס התביעות שלנו, ואז השולחן יכול להשאר מאוחד, מאוחד לקראת - לצערי הרב מבחנים קשים מאוד.

שר האוצר פ. ספיר:

היו פה שניים שציטטו מה אמרנו לפני מספר חדשים ומה אמרנו בתאריך זה וזה. גם לי היו היסוסים ביחס להפסקת אש מוגבלת לשלושה חדשים. היום שמעתי מדיין, ואני יכול להבין זאת, שעניין זה אינו מעסיק אותו כל כך. אני אומר: מותר לשנות דעות, מותר לשנות בהתאם לנסיבות, מותר לשנות בהתאם לעובדות חדשות שנוצרות, מותר לשנות בהתאם להתחייבויות אחרות או בהתאם למכתבים חדשים. פה זה נקרא השדר. ולמרות שהתנגדתי להפסקת אש מוגבלת לשלושה חדשים, אני יכול להבין שאפשר לקבוע הפסקת אש קבועה ובאותו זמן לבנות מיתקנים ולגמור אותם לפני גמר שלושת החדשים וכעבור חודש או חדשים לשבור את הפסקת האש. אבל עצם הדבר שהפסקת האש אינה מחייבת אותו, דומה שנאצר אמר בסוף 1967.

השר ו. שם-טוב:

בדצמבר 1968.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

במרס 1969.

שר האוצר פ. ספיר:

קודם לכן.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

נטלפן לנאצר ונברר.

שר האוצר פ. ספיר:

לא רק זאת. עשינו במשך הזמן את הכל על ידי אנשים ועל ידי מטוסים לא לתת להם להציב את סוללות הטילים. בכל זאת אנחנו מדברים היום על שירות אחר לגמרי. תוך הזמן הזה, איננו מבטיחים את זה בשום מקרה.

אם במצב שנוצר נגיד "לא" ליוזמה האמריקאית, אין לי ספק שאנחנו נותנים בידי נאצר את הנשק הגדול ביותר שאנחנו יכולים לתת לו ושנאנחנו מחזקים אותו.

אנחנו האמנו - וזה היה עוד לפני קום המדינה, שהרבה פעמים הערבים חילצו אותנו מצרה על ידי זה שהם אמרו "לא". אנחנו האמנו והיינו מעוניינים להאמין שאולי זה יקרה גם הפעם. אני בטוח שבימי שהותו של נאצר ברוסיה לחצו עליו להגיד את ה"כן" על המיסמך הזה של רוג'רס. השאלה היא עכשיו: האם בגלל זה שהאמנו כי הוא יוכל לחלץ אותנו, אנו מוכרחים עכשיו להסתבך או לא? איני מזלזל במה שקרה כאן בארץ. איני מדבר על העולם האומר, שבזאת אשמה ההסברה שלנו או אינה אשמה. באמרנו עכשיו "לא", אנחנו עלולים לפגוע בעצמנו בכל שלושת המישורים: גם בעולם כולו, גם בין היהודים ואני חושש אפילו מהתגובה שתהיה כאן בארץ. כי תהיה זאת עובדה: נאצר אמר "כן". ולא על מה שאמרה רוסיה ולא על מה שאמרה צרפת, אלא על דברים שאמר רוג'רס ועל דברים שאמר נשיא ארצות הברית ואנחנו נגיד "לא". העניין הוא מסובך גם לולא היו לפנינו המיסמכים שקראו לפנינו.

אין אני יכול לזלזל גם בעובדה, שאולי אין היא טובה, שאולי היא אכזרית, אבל זוהי עובדת-אמת, שלפני שבוע או שבועיים השגריר שלנו בארצות הברית, בעצה עם נציגי משרד הבטחון - ונשלח לזה אפילו מישוהו לארץ - הכניסו לרשימת-הנשק שאנו מבקשים מארצות הברית, פריטים על סכום של 800 מיליון דולר. איני מדבר כבר על עניין של כסף. ומתוך הרשימה הזאת צריכה ארצות הברית לעמוד מבחן בחמשת החודשים הקרובים על סכום של 254 מיליון דולר. כשאנו מדברים על

מלחמה, עלינו לזכור שמלחמה עושים בכלים. אני שומע לא פעם מפי שר הבטחון שהוא מודאג מאוד מעניין זה, שלמצרים יש כלים משוכללים יותר מאלה שיש לנו, גם אם המצרים מטפלים בהם ולא הרוסים.

עם מי נשארנו בעולם בעניין רכישת נשק? איני מדבר כבר על כך מה יהיה הסוף. זה שלוש שנים שורר מצב מסויים שיש מלחמה, ואנשים הולכים לאיבוד, פיתוח הולך לעזאזל, גם קליטת העליה מתחילה ללכת לעזאזל. אני יודע שיש אצלנו אנשים החושבים על הכל. אני מדבר על עניין הנשק ועל הכלים שבהם עושים את המלחמה. והמדובר הוא לא על נשק סתם, אלא על נשק משוכלל יותר ויותר. אולי לפני חודש לא הייתי מאמין בעניין האלקטרוניקה. דומני שעל זה כתבו בעתונות חוץ. לי מספיקה העובדה הזאת שהם שלחו לנו כלים אלקטרוניים והם שלחו לנו מומחים לכך, כדי להלחם ולהאבק בנשק הרוסי המשוכלל החדש. כל הכבוד להוד, אבל נחוץ לו משהו ליכולת מלחמתו. קורא אני את הכותרת שהוא יכול לגמור עם הרוסים בדפיקה אחת. אולי נחוץ לדבר כך לשם צורך של מלחמה פסיכולוגית.

בגין אומר היום שיוברר כי אנחנו עושים את המלחמה של האמריקאים. אני בכלל איני רוצה לעשות את המלחמה של האמריקאים. הוא אמר שהאינטרסים של המלחמה שלנו מזדהים עם האינטרסים של ארצות הברית, ואז מותר לעשות זאת. בינתיים נדמה לי עוד שהאמריקאים רואים בזאת מלחמה שלנו. אולם אין אני רוצה להתווכח עם הדעה הזאת ואין אני מקבל אותה.

אנחנו נהיה במצב מאוד מסובך ומאוד אומלל ואולי גרוע מזה, אם אנחנו נהיה הגורמים לכך, שהעולם יוכל לומר - בין אם יצדק בזאת במאה אחוז ובין אם לא יצדק - שהרוסים יוכלו לומר, ואם הרוסים לבדם אומרים זאת, זה לא איכפת לי, ואם המצרים והערבים כולם לבדם יוכלו לומר זאת, זה לא איכפת לי, אבל אם גם בפני האמריקאים תעמוד העובדה הזאת שהמצרים ענו בחיוב, והם לא חילצו אותנו מהצרה, ושנחנו נגיד "לא" ונגרום למצב שיווצר - יהיה מצבנו אומלל מאוד. וכאשר יש לנו אותה ברירה לעשות מה שהמצרים עשו, בין אם נפרסם את זה ככה ובין אם נפרסם זאת אחרת - זה כבר אחרי כן עניין טאקטי, עלינו לעשות זאת. איני

מאמין, אם כי אפשר לבדוק זאת - שאפשר על ידי תשובה לניכסון להתחמק מתשובה לעניין. איני מאמין בזאת.

שר החוץ א. אבן:

ניכסון מבקש שייענו להצעת רוג'רס.

שר האוצר פ. ספיר:

איני מאמין בטריק הזה, גם אם זה היה מוצלח אילו זה היה יוצא לפועל פה מדובר בנוכחות העולם. ישנם מיסמכים, ועליהם ענו המצרים. אנחנו צריכים ללכת באותה הדרך שהם הלכו, להגיד כל מה שאנחנו רוצים להגיד ולהוסיף על יסוד התוקף הפנימי שנתן לנו השדר הזה מה שנוכל להוסיף ולצאת מהעניין הזה מבלי להנזק.

אחת משתיים: מי שמאמין שמזה לא ייצא לפועל שום דבר, כי הערבים העמידו כל כך הרבה תנאים - ישמח שהערבים, שלא חילצו אותנו במחזור הראשון, יחלצו אותנו במחזור השני, על יד השולחן עם יארינג או אולי עוד לפני שיגיעו לשולחן עם יארינג. איני יודע מה יהיה הלאה. על זה איננו מתווכחים. אין אני בעד מלחמה של מאה שנים. במלחמה של מאה שנים לא יישאר מאתנו ולא כלום. אם אין ברירה - אין ברירה, נלחמים ונאבקים. אני דן על פי שלוש השנים שעברו. אין אני בין אלה החושבים שמצבנו היום חזק יותר משהיה לפני שלוש שנים. לא ולא. אולי אני טועה. אבל על כל פנים איני חייב להאמין שמלחמה של מאה שנים או של עשרים שנה תפתור את הבעיה שלנו.

עוד מעט אהיה אולי השוטה היחידי שצריך לדבר על הבעיה הכלכלית שלנו. נגיע למצב שהשולחן כולו יזדעזע מהמצב הזה. על כל פנים, לפנינו רשימה של 800 מיליון דולר. אם היינו מגישים רשימה כזו לצרפת, היינו צריכים לשלם עוד לפני קבלת הנשק. ועוד דבר: שמעתי ממומחים של צה"ל העוסקים

בעניינים אלה, שיש דברים, שאם עושים השוואה בין מה שאלה עולים בצרפת ומה שהם עולים בארצות הברית - ידעתי כל הזמן שהם קיבלו מאתנו "ליטרת בשר", דולרים רבים - הרי ההבדל הוא גדול לרעת צרפת, והיינו צריכים לשלם את הסכומים הגדולים מראש אילו המקור הצרפתי היה המקור היחידי. אני עצוב שגם עכשיו יש לנו רק מקור יחידי לרכישת נשק. הייתי עצוב כאשר הסבירו לי שהמקור המרכזי לרכישת נשק היא צרפת ושאינן אנו צריכים לחפש מקורות אחרים. בצרפת היינו צריכים לשלם מיד כסף מזומן, והנה לשר ההגנה של ארצות הברית לרד אתה מכניס רשימה על 800 מיליון דולר, ומיד אתה מדבר על זה שאינך יכול לשלם את הכסף. והם יודעים שאינך יכול לשלם את הכסף, כי בשביל הנשק הקודם שקבלת בקשת כבר דחיית התשלום, לא רק אשראי בקשת אלא דחיית תשלומים. ויש הבדל בין אשראי ובין דחיית תשלומים. ואלה הם כלים שהם הנשק העיקרי במלחמה הזאת. יכולים להיות הטייסים הגיבורים הגדולים ביותר בעולם ויכולים להיות הטנקיסטים הטובים ביותר בעולם, אם הם לא ילכו למלחמה עם כלים מתאימים, לא יוכלו לנהל מלחמה או ייכשלו בה, ייהרגו. ואין אני חייב להיות פטאליסט כזה או אוטופיסט כזה ולומר: העניין יסתדר. במה יסתדר? אצל מי ניקח את הנשק? אני זוכר כי כאשר אנשים שמעו שאנחנו חדלים לקבל נשק מארצות הברית, הנשימה נעצרה לרגע, עד שיכולת לשמוע רשרוש זבוב על הקיר. כך נחרדו ונדהמו, וזה היה בשעה שלא דובר על ממדים כאלה ועל היקף כזה ועל סכומים כאלה ועל נשק כה משוכלל.

תמיד היו אומרים לנו שהריפובליקנים יגרמו לנו את הצרות הגדולות ביותר. גם אני חשבתי איזה זמן שמא יש כאן במעשיהם משום טריקים או הונאת דעת. העובדות של החודש האחרון הוכיחו לנו את ההיפך מזה - מה הוא לנו האיש הזה. ועכשיו אין זה עניין שאני צריך לחכות לו הרבה זמן. הנשק על 250 מיליון דולר יוכיח תוך חמישה חדשים אם הם עומדים בדיבורם או לא. אני יודע אפילו שאנשינו נדהמו מהרשימות שהם קיבלו. כל כך הרבה הופתעו. האם נבוא היום לסכן את כל זה? איך יביט עלינו העולם אם מחר נגיד "לא", ואני מדבר לא רק על אויבים, על עויינים ועל נייטראליסטים? ידידים לא יבינו מה שעשינו. אנשי תבונה לא יבינו מה שעשינו. ואני אומר כי גם העם היושב בציון לא יבין.

ודאי לא צריך למהר וצריך להוציא עוד הבהרות. אבל מסביב לנקודה המרכזית אי אפשר להסתובב הרבה. אם אנחנו ניתן תשובה שלילית, האם תוכלו להגיד שאין היא שלילית. איני רוצה אפילו להשלות את משהו שאנחנו יכולים לשנות משהו בנוסח של יארינג או מה שיארינג יגיד, אם ניתן תשובה שלילית. אם נעשה זאת, לא יסלחו לנו זאת. ואין צורך להאחז בדברים לא חשובים, אם המערך התייעץ או לא התייעץ. אמרתי לשר בגין כי שמעתי אמש מראש הממשלה שאין היא רוצה שהיום יחליטו מפני שכתוב בעיתונות מה הממשלה תחליט היום. אבל לא נעסוק בדברים צדדיים, אלא נדון על העניין כפי שהוא. לי מספיקה הרשימה של 800 מיליון דולר לנשק למלחמה. המדובר הוא לא על תחנות חשמל. הסכנה לא לקבל את הנשק הזה או להתחמק מלענות על הדבר הזה, על ידי זה שנציג את האמריקאים במצב קשה, הרי הפסוק האחרון במכתבו של ניכסון שהוא חרד למצב, אומר גם כן משהו. אילו היה אומר זאת פומפידו, זה לא היה מעניין אותי.

אני בין אלה החושבים שצריך לענות תשובה חיובית. בדבר אחד אני מסכים עם בגין. הוא הגדיר את האפשרות השלישית שהוצעה כאן. אני מסכים אתו כפי שהגדיר אותה.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

יש לי רק שאלה ושתיים שלוש הערות, וזה רק כהקדמה לישיבה הבאה. השאלה מופנית דווקא לרמטכ"ל.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

סוף סוף. הוא יושב ומחכה לה כל הזמן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא, הוא יגיע לרשות הדיבור.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

האם עם קביעת הפסקת האש לשלושה חדשים אין לכאורה סכנה באיזו צורה שלא יהיה פיקוח, אפשר יהיה לפי ההסברים שקבלנו עד עכשיו, לקרב סוללות של טילי אס.אי.3 לתעלה מבלי להזיז אותן פיזית? אם יתברר לנו שיש הכנות כאלה ושכאמצע תשעים הימים יתברר לנו הדבר ואז לא נוכל לעמוד יותר על התעלה, או לך ותוכיח שחל שינוי האם אז לא יוכל להיות מצב כזה שנצטרך לפעול באמצע התקופה ואז ייראה כאילו אנחנו מפירי הפסקת האש?

חבל על הניתוחים הארוכים להוכיח איך אנחנו במצב טאקטי אומלל. הרי אף אחד לא השלה את עצמו לחשוב שהרוסים אינם מתכוונים למה שהם מתכוונים ושהאמריקאים יגישו לנו על טס של כסף את כל ארץ ישראל. בעצם מהרגע הראשון אחרי מלחמת-ששת-הימים היה ברור שלא נשיג מהם אפילו מה שהמיעוט בתוכנו רוצה. השאלה המהותית היא: מה יתפתח כאן? כאן שאלה לשר החוץ מהי הערכתו. אם האמריקאים מוצאים את עצמם היום בפנינה, הרי הם תימרנו את עצמם לפינה, והם חייבים לעשות איזה דבר. הם הכריזו על זה והם היו רוצים לצאת ממנה. והאם יוכלו לצאת ממנה אם אנחנו נגיד משהו ואחרי כן ייצא מזה ההיפך? השאלה היא: האם זוהי כוונתם?

שר החוץ א. אבן:

בעצם הם רוצים בהפסקת האש.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

לא על זה אני מדבר. בשדר יש כל כך הרבה LOOPHOLES, שיכול להיות כי בזמן המשא ומתן לא ייצא מזה ולא כלום. נאמר שאנו נודיע ברבים שאנו נענים לפניית ניכסון ודוחים את הצעת רוג'רס. זה היה דבר נאות. האין סתירה מהותית בין מה שאומר ניכסון בשדר ובין התכנית של רוג'רס? הוא אומר זאת לא בלי הסכמה. הוא יכול להניח שאפשר להסכים גם לתכנית רוג'רס ביחס לגבולות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא גם קובע מהי עמדת ארצות הברית.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

שזה צריך להיות דבר מוסכם, כל אלה הדברים שאפשר מחר להעריך ולהגדיר אחרת, כדפנסיבה.

שר החוץ א. אבן:

"SATISFACTORY TO YOU", IT MEANS "TO US"

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

בכל השדר הוא משאיר בידינו את ההכרעה על יסוד תמיכת אמריקה. אבל אילו האמריקאים לא היו אומרים על ידי רוג'רס מה שהם חושבים לנכון, אז היה מצב נוח ואז היו לנו אופציות. הם סגרו לנו 90% של אופציות.

אני חושש מפני דבר אחד, שאנחנו על ידי הלחץ הטאקטי מתמרנים את עצמנו למצב שבכוא העת - וזה לא יהיה כעבור שנים - יתברר שאנחנו למעשה קיבלנו על עצמנו את הגבולות של ה-4 ביוני. נעזוב את הדעות השונות

שיש אצלנו ביחס לגבולות. לי נדמה שלדבר כזה אף אחד מאתנו איננו מסכים. לי נראה שמה שצריך להיות, אם נקבל קו של גישה טאקטית, צריך להיות מבוצר נגד כל אפשרות, שזה יכול לפגוע במינימליסטים שבמינימליסטים היושבים על יד השולחן, כי אחרת אנחנו מתמרנים את עצמנו לגבולות של ה-4 ביוני עם תוספת שאף פעם לא הכרנו בה, כי מיד אנחנו רואים את בעיית הפליטים כחלק של התחייבות מוסרית. תמיד הכחשנו זאת ואמרנו "לא". הפעם ניכנס לעסק, נניח, של 20,000-30,000 פליטים ולא פתרון ריאלי, כפי שהאמריקאים מוכנים. אני רואה כל כך הרבה מוקשים, שעל ידי הרצון והלחץ והתבונה מבחינה טאקטית לא להגיד בשום אופן "לא" - וקשה להתווכח עם הטיעונים שזה יכול להעמיד אותנו במצב אומלל, נעמוד בפניהם. רצה הגורל המר שאנחנו עומדים עכשיו עם הדבר הזה בתנאים צבאיים חמורים מאוד. אני מתקשה לראות איך לא יפרשו את זאת. אל נרמה את עצמנו: "שנויי הלכי הרוח על יד השולחן הזה אינם נובעים מתוך שינוי בהכרה של הצדק שלנו, אלא מתוך הלחץ של המעורבות הרוסית. זה לא יהיה סוד רק לנו. זה יהיה ידוע בכל העולם הערבי, זה יהיה ידוע בשטחים ובמזרח ירושלים ובתוך תוכה של מדינת ישראל. אנחנו נעמוד בתנאים כאלה עם הערבים שקשה מאוד יהיה אחרי כן למצוא איזו אפשרות של חיים משותפים אתם.

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

תמה הייתי לדבריו של השר בגין ששם את הדגש על כך, שאנחנו עומדים לקבל היום החלטות שהן שונות מההחלטות שקיבלנו. נדמה לי כי במצב שהגענו אליו עוד תידרש מאיתנו בעתיד גמישות מכסימלית ויכולת להתאים את הצעדים הפוליטיים ואת הטאקטיקה שלנו לתנאים המשתנים, שאיננו יכולים לחזות היום איך הם ישתנו ובאיזה כיוון. יש להגיד כי אנחנו נצטרך להיזדקק ללוליינות, לפעמים להליכה על חבל דק ולהליכה בין טיפות. וצריך בשביל זה לאמץ את כל כושר מחשבתנו.

לי ברור שהמעורבות הסובייטית, כפי שהיא התפתחה בחדשים האחרונים, גררה אחריה את הידוק השותפות עם האמריקאים. איני מעלה על הדעת שהיינו יכולים להגיע לשותפות כזאת לולא המעורבות הסובייטית. ניזכר רק

איזה לחצים היו לפני מספר חדשים מצד חברות הנפט וכל הדברים האחרים שהיו. ופתאום אנחנו מקבלים שדר כזה מהנשיא. ממה זה נובע? בגלל המעורבות הסובייטית הגענו להזדהות הרבה יותר גדולה עם ארצות הברית, שהיא נובעת מאינטרסים משותפים עם ארצות הברית. אינטרסים משותפים בעניין שאנחנו עוסקים בו הם הרבה יותר רחבים ויסודיים משהם היו לפני זמן. כולנו קצת התפלאנו לשדר ולמברק הנוסף. היתה מחשבה "זה טוב יותר מדי". אבל אני חושב שהשדר הזה מבטא את העניין החיוני שיש עכשיו לארצות הברית, שהיא עושה בשביל "לשחק את המשחק הגדול". אם אני טועה, הרי בשדר הקודם של ניכסון היה ביטוי כזה: "THE BIG GAME".

אנחנו עכשיו נכנסנו, או יותר נכון הוכנסנו למשחק הרבה יותר גדול. ואיני מאמין שנשיא ארצות הברית היה מסוגל להתגבר על התנגדות כל החוגים האלה מסביבו לולא היה זה דרוש בשביל "המשחק הגדול הזה". איני יודע ואיש מאיתנו איננו יודע את כל האפליקציות ואת כל הגורמים הקובעים במשחק הזה. יכול להיות שזה דרוש לניכסון לא רק במשחק שהוא משחק עם ברית המועצות. אולי זה נחוץ לו גם בפנים ארצות הברית, כדי להראות על המאמצים הגדולים שהוא עושה כדי להגיע לשלום במזרח התיכון, אם יתברר שמה שדרוש מארצות הברית הוא דבר יותר גדול.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא אמר זאת.

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

אם נגיד ש"איננו משחקים את משחק הזה" - אין אני מתעלם מהסכנות הגדולות שישנן בזאת. אבל אפילו אם נראה באופן גלוי וברור את הסכנות מזה, שאנחנו נתחייב עכשיו לדברים שכל הזמן התנגדנו להם, הרי הברירה העומדת לפנינו היא, או שנסכן את עצמנו בסכנות האלה, ואז עומד לפנינו מרחב די גדול, תקופת המשא ומתן, ובכל זאת ישנו הסיכוי הזה, שכנראה נצאר לא נתן את

תשובתו על דעת כל השותפים שלו, ועוד אין אנו יודעים מה הם יאמרו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין עדיין תשובה מירדן. הם מתקשים מאוד לענות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

וזה השותף הטוב ביותר.

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

מדוע אנחנו צריכים לעזור לו להחליץ מהמצוקה שאולי יהיה נתון בה, כאשר יצטרך ליישב את ההדורים עם "אל-פתח", עם עיראק ועם סוריה? מדוע עלינו לעשות את זאת? אם אין אנו נותנים תשובה חיובית, הרי הסכנה אינה צפויה כעבור חצי שנה אלא מחר. ובקשר לזה איני רוצה להוסיף מילה על מה שאמר פנחס ספיר ועל מה שאמרו אחרים.

אני תמים דעים עם השר הלל. אני בעד תשובה מהירה, אם לא היום אז מחר, אבל גם לא לסחוב זאת לזמן רב, כי כאן סחבת תתפרש כנסיון להתחמק וכאי-רצון לתת תשובה, ואת האפקט של התשובה החיובית גם כלפי העולם וגם כלפי ארצות הברית אנחנו עלולים להפסיד, לפחות חלק גדול מן האפקט הזה, אם ניתן לעניינים להסחב יותר מאשר הזמן הדרוש כדי שאנו נהיה מסוגלים כאן להגיע לידי החלטה.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

בדברי מספר שרים נשמע כאילו המערכה על חופש הפעולה בתעלה שלנו למעשה הוכרעה, כאילו ברור שבהתפתחות הנוכחית אנחנו מדרדרים למצב של איבוד חופש הפעולה האווירי. בחלק ישנם שרים, למשל, גם השר בורג המתבסס כאילו על דברים שהושמעו על ידי או על ידי מפקד חיל האוויר. איני יודע. לפי דעתי המצב כיום איננו כזה. אנחנו פועלים עם המטוסים שלנו לאורך התעלה, מהצפון ועד הדרום, כולל לטווח של ארטילריה. זה המצב של היום. ועל זה אינו יכול להיות לדעתי ערעור או ויכוח.

ההתפתחות - במידה והמצרים והרוסים ינסו - ואני מדבר על מצב של לחימה, על המצב הנוכחי - ינסו להתקדם לעבר התעלה, הרי לדעתי יש לנו יכולת לא מבוטלת לעמוד נגד זה. אין לנו יכולת בלתי מוגבלת. אם הרוסים, ללא שום התחשבות, יביאו עשרות סוללות ומאות מטוסים, הרי מובן שקשה יהיה לעמוד. לא על זה אני מדבר, כי אם בקו כללי כפי שאנחנו עדים לו בחדשים האחרונים. אני מעריך את יכולתנו לעמוד נגד זה, בתנאים לא של הפסקת האש, אלא בתנאים של לחימה, כיכולת לא מבוטלת. אבל היא מותנית בהמשך של קבלת סיוע מצידה של ארצות הברית, במישור, בהיקף ובפרטים שאנחנו מקבלים אותם בחודש האחרון. במילים אחרות: אם ארצות הברית סוגרת לנו היום את כל הברזים הצבאיים - איני מדבר לא רק על מכשירי האלקטרוניקה, כי אם אפילו על חלקי חילוף, על תחמושת, כלומר על פצצות - הרי יכולת העמידה שלנו נגד נסיון לקרב את הטילים מצטמצמת מאוד מאוד. כך שזהו מה ששייך למצב של היום ולמצב שאנחנו, מסיבה זו או אחרת, איננו מגיעים להפסקת האש. ואם אין אנו מגיעים להפסקת האש, ואם ארצות הברית תמשיך לסייע לנו, כפי שהיא מסייעת לנו בחודש האחרון, הרי לפי דעתי יש לנו כוח עמידה טוב מאוד בתחום הזה. אנחנו עומדים בפני הבעיה של כתריסר סוללות במרחק של 50 קילומטר, שאנחנו תקפנו אותן כמה פעמים ושגרמנו להן נזקים ואבדות.

אבל אין לנו היום פתרון רדיקלי לבעיה הזאת. מזה אין להסיק שאם כל העניין הזה יזוז מזרחה וייתיצב על התעלה, אנחנו נימצא באותו המצב.

בדיון של ועדת השרים לענייני בטחון ביום חמישי הסברתי מה הם השינויים ומה הם ההבדלים. ההבדל העיקרי הוא שהיום יש לנו אלטרנטיבה. היום אפשר להגיד: בואו, אל נתעסק בזה. חיל האוויר אומר: בואו, אל נעסוק בזה, אנחנו יכולים להסתדר בלי זה, עוד איננו מוכנים לגמרי מכל הבחינות. בואו, לא נתעסק בזה. זוהי מערכה במרחק של 50 קילומטר מהתעלה. היא אינה עומדת בסתירה מידית עם חופש הפעולה לאורך התעלה. כך שהיום יש לנו אלטרנטיבות, אפשר להחליט, כן לתקוף את זה או לא לתקוף את זה, כן לתקוף באופן מאסיבי ולשלם בעד זה מחיר יקר מאוד. האפשרות היא להתקיף כפי שתקפנו עד היום ולאבד מספר מצומצם של מטוסים. יש לנו אלטרנטיבה, אולם במידה שהמערכה תזוז יותר מזרחה, אין לנו אלטרנטיבות ונצטרך לטפל בזאת.

ההבדל בין המצב הנוכחי של המערכה ובין המצב כאשר המערכה תזוז יותר מזרחה הוא מרחק כזה, שהיום אנחנו יכולים להתעלם ממנה, ובעתיד לא נוכל להתעלם ממנה.

אשר להתפתחות שלא נגיע להפסקת האש - ואין זה משנה מאיזו סיבה זה יהיה, או שיוחלט שלא הולכים להפסקת האש, או שהולכים להפסקת האש, ובפועל היא לא תתקיים, כל עוד האמריקאים עוזרים לנו כפי שהם עוזרים לנו, אני מאמין שנוכל לשמור על חופש הפעולה שלנו לאורך התעלה. מה שאותנו מעניין הוא, שהארטילריה המצרית לא תוכל לתקוף ולהפגוז באופן בלתי מוגבל. כך שבעניין זה יש לנו להערכתי עוד מרחב מחיה גדול, הייתי אפילו אומר "גדול מאוד", כי אם ארצות הברית תתמוך בנו, כפי שהיא תומכת היום, אני גם מניח שאז ברית המועצות לא תבוא עם מאות טייסים ועם עשרות סוללות שלה. כל זה במידה שאין הפסקת האש.

במידה שישנה הפסקת האש, ישנה כמובן בפנינו בעיה בהחלט גם רצינית וגם מסובכת. כי בהפסקת האש, כפי שהאמריקאים מדברים על אודותיה כאן, ישנם שני אלמנטים: ישנו האלמנט של הפסקת האש, שזהו דבר פשוט יחסית. ישנו מנגנון היושב בקו הראשון והוא רושם מי ירה ובאיזו שעה, זה מאפשר דיווח, ואם רוצים - זה מאפשר גם שליטה. אבל מנגנון יעיל שיפקח גם על STANDSTILL, כלומר,

על הקפאת המצב, אני סבור שלמעשה אין לזה מנגנון יעיל. אני מדבר על מנגנון בינלאומי אובייקטיבי יעיל. לכן אם מישו יבוא ויאמר, אנחנו פעמיים בשבוע נצלם את המצב בצילומי אוויר ונשווה אותו עם מה שהיה, וזוהי אפשרות של פיקוח - אני חושב שלזה לא נוכל להסכים מהסיבות האישיות שלנו. אין לפי דעתי שום אפשרות להסכים שמישהו יצלם בצד שלנו 50 קילומטר, כי עד היום הצלחנו לשמור בסודיות לגמרי לא רעה את מה שיש לנו, או יותר נכון, את מה שאין לנו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הצרה היא שיצלמו מה שאין לנו.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

כך שפיקוח כזה, שהוא אולי תיאורטית היחידי שבא בחשבון, אילו היינו סומכים על הגורם הבינלאומי הזה, אם כי גם הוא יכול לסלף את האינפורמציה שהוא יקבל - לפי דעתי לאפשרות כזאת אין אנו יכולים להסכים בשום פנים ואופן. כך שכל ההסדרים שיעשו או לא יעשו, הם לפי דעתי הסדרים צדדיים ובלתי חשובים. אם נסכים להפסקת אש, הרי לפי דעתי התנאי הראשון להסכמתנו לכך צריך להיות התנאי האומר, כי במידה וישנו שינוי משמעותי אצל האויב, פג תקפה של הפסקת האש.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

מי יקבע אם יש שינוי?

השר א. דולצ'ין:

כל צד יאמר שיש שינוי אצל הצד השני.

שר המשטרה ש. הלל:

אתה מתנגד להצעת רבין לפיקוח הדדי של אחד אצל

השני.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

פיקוח הדדי איננו יכול להיות יעיל, אלא צילומי אוויר, ולצילומי אוויר אסור לנו להסכים. זוהי פניה אמריקאית אלינו. גם לאמריקאים אין אינטרס, מתוך השיקולים שלה, כי במשך תשעים היום הללו תקום שם מערכת שתוכל לקלוט את הטילים. נדמה לי שפה יש לנו איזה מרחב שבו אנחנו יכולים לפעול.

השר א. דולצ'ין:

על זה יש לנו אפשרות לפקח?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

כן. אנחנו נתבסס על מקורות המודיעין שלנו, ואם אנחנו ניווכח לדעת שיש שינוי משמעותי - הרי לפי דעתי אנחנו צריכים מראש להתנות את הסכמתנו לכך, שזה לא יקשור את ידינו. איני אומר שלמחרת היום לאחר שנינוכח בזאת נלך ונתקוף; יכול להיות שנבוא לאמריקאים ונוכיח להם זאת ונדרוש מהם שיביאו לביטול השינוי הזה. אבל באופן עקרוני לבנות על פיקוח בינלאומי, זוהי לדעתי פיקציה. ולכן גם אם תהיה איזו שהיא מערכת-פיקוח של צד שלישי, אנחנו נצטרך לבנות את הפיקוח על עצמנו, ואנחנו יכולים לבנות אותה על עצמנו. ומוכרח להיות מראש הבנה בינינו ובין האמריקאים, שהסכמה להפסקת אש מוגבלת אומרת שאם יש

שם שינוי ממשי, לא תהיה לנו ברירה אלא לפעול.

שר האוצר פ. ספיר:

היית תובע אותו דבר גם אם תהיה הפסקת אש לא

מוגבלת?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

כן.

הבעיה אינה רק הזזת טילים והצבתם. כי את זה אפשר לעשות ביום ה-89 או בלילה-89 ו-90. הבעיה היא הפיכת אותן המחפורות, שאנחנו הרסנו אותן ושהן הרוסות היום - הפיכתן למחפורות-ביטון. את זה אפשר לעשות לא בתשעים יום אלא בשלושים יום, ואז עם תום הפסקת האש הם יכולים באמת בן לילה להכניס הרבה סוללות טילים ככל שירצו, לתוך מערכת-ביטון מוכנה. ואת הבעיה הזאת אנחנו מוכרחים להבהיר עוד היום עם האמריקאים. השאלה אינה אם יכניסו עוד שלושה גדודי ארטילריה או עוד 100 טנקים. לא זו הבעיה. ממין זה יש להם בלאו-הכי מספיק. אבל הבעיה היא אם הם יוכלו לנצל את הפסקת האש לבניין עמדות ביטון למערכת טילים עם קשר תת-קרקעי יציב, ואפילו אם רק אחרי תום הפסקת האש, אחרי תום תשעים הימים הללו יתחילו להכניס את סוללות הטילים ואז אנחנו כתוצאה מהפסקת האש נמצא את עצמנו במצב הרבה הרבה יותר מאשר אילו כל זה היה נעשה בתנאים ללא הפסקת אש. אשר לשינויים עצמם המתהווים, אנחנו יכולים לגלותם על ידי מקורות מודיעין ועל ידי צילומי אוויר. אגב, גם האמריקאים יכולים לפקח על זה בשביל עצמם, אם יש להם לוויינים המצלמים את העולם אחת לכך וכך זמן. אנחנו יכולים בהחלט לומר להם: בבקשה, צלמו גם אתם ותיווכחו לדעת מה הם השינויים שחלים בינתיים. ואני מאמין שלאמריקאים אין אינטרס למצוא כעבור תשעים יום מצב של ביצורים כאלה עם סוללות טילים כאלה, כי גם הם אינם תולים יותר מדי תקוות בכך, שאחרי 90 יום אלה ניכנס עוד פעם להפסקת אש של תשעים יום ובסופו של דבר

להסדר שלום. אני אמנם חושב שקשה יהיה לתפוס אותם בנקודה זו במילה. אבל אנו יכולים לגיטימית לומר, שאנחנו רואים את הסיכויים שאחרי הפסקת האש אנחנו נעבור לא למצב של שלום אלא חזרה למצב של האבקות. אנחנו רואים את זה בהחלט כסיכוי אפשרי. זהו אם כן לפי דעתי תנאי אחד כשאנחנו יודעים כי האמריקאים מתעסקים בנושא זה של פיקוח על הפסקת האש ועל ה- STANDSTILL.

לפי מיטב יכולתנו אין אני רואה איזה שהוא פטנט אחר חוץ מצילומי אוויר. אבל לצילומי אוויר על ידי צד שלישי איננו יכולים להסכים. פרט לזה, אני חושב שכל יתר הדברים המוצעים הם פיקציה. בתנאים של שביתת נשק בנינו בהר הצופים מבצר של מאות כלי נשק. בחלקכם ראיתם את התערוכה הזאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

וכעסנו תמיד מדוע אין נותנים לנו להעלות לשם

בנוזין.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

דבר שני שאנחנו צריכים להתנות אם ללכת להפסקת אש, שבניגוד להצעה הקודמת, ימשיכו האמריקאים לתת את כל מה שיוכלו לתת, כדי שאם בסופה של הפסקת האש לא יהיה המשך של הפסקת האש, שנהיה מאורגנים ומצויידים כמיטב יכולתנו ולא נישאר במצב הזה שאנחנו נמצאים בו עכשיו. אני מבין שלגבי התנאי השני הזה הם עצמם מתייחסים אליו, וזה יהיה אולי פשוט יותר, אבל לפי דעתי חשוב מאוד מאוד להקפיד גם על התנאי הראשון.

ועכשיו שתי הערות צדדיות. יכול להיות שאמנם יוסכם על הפסקת אש. אבל אני רואה בהחלט מצב שגם בתעלה וגם בחזית המזרחית הפסקת האש בפועל ממש תתמוטט מאליה. אנחנו זוכרים תקופות כאלה של הפסקת אש. ומבחינה

זו אני דואג פחות לחזית המערבית, לחזית המצרית, ששם בכל אופן קיים מנגנון-פיקוח, ושם אולי אם לא תתקיים הפסקת אש של ממש, זה אולי אפילו לא כל כך איכפת לנו. אבל בחזית המזרחית, כלומר בגבול הירדני, הבעיה של הפלשתינאים ושל הארגונים הטירוריסטיים קיימת בכל חומרתה. גם יש לנו ידיעות על כך, וגם רדיו דמשק מתייחס לזה. הם אינם מקבלים את תכנית רוג'רס. רדיו דמשק מצטט את נאצר, כאילו הוא נתן לפלשתינאים יד חפשית גם בתקופת הפסקת האש. ולכן לאורך הגבול הירדני זאת תהיה בעיה לא רק של חוסיין אלא גם שלנו. איך הוא יסתדר עם עניין זה, אין אני יודע. גם היום יש דה יורה הפסקת אש, ואנחנו יודעים מה נעשה שם.

אלה הן שתי הערות צדדיות שבכל אופן כדאי לזכור

אותם.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

שאלה טכנית: האם אין הלוויינים הרוסים מצלמים אצלנו כמו שהלוויינים האמריקאיים מצלמים אצלם?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

אין אנחנו יודעים. אבל גם צילומי הלוויינים האמריקאים הם בהחלט לא יותר מדויקים מאשר הצילומים שלנו מגובה של 60,000 רגל, אין מבחינים בין סוללות דמה ולא דמה, למשל, כאשר התחילה הפרשה עם מערכת הטילים, פנינו לאמריקאים וביקשנו מהם אינפורמציה. הם אינם נותנים לנו צילומים אלא את נקודות הציון. לפי נקודות הציון האלה צל הרים והרים מטושטשים מאוד מאוד בצילומי הלוויינים האלה. אולי גם הרוסים עושים זאת, אבל ההרגשה שלנו היא שאף פעם לא נתנו למצרים איזו שהיא אינפורמציה מבוססת על כך, כי אם נתנו לא מובן הדבר, מדוע ההתקפות המצריות הן ברוב המקרים על אובייקטים שרואים אותם גם מהצד ההוא של התעלה או לאחר שעשו איזה שהוא צילום על ידי מטוסים רגילים. אילו הרוסים היו נותנים להם את האינפורמציה, יכלו לנהוג אחרת. יחד עם זאת, איני

רוצה לומר שלרוסים אין צילומים כאלה. יכול להיות שיש להם, אבל הם שומרים אותם לעצמם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני הייתי מייצעת לחברים מכל הדעות, מצד אחד לא להתלהב למה שעומד לפנינו, מצד שני להזהר באותה מידה, לא לבטל דברים חיוביים. אין פירוש הדבר שהכל חיובי. איך אומר ארן? "אין די ליכט פון די גרויסע פינסטערניש!" כאשר יש נקודות אור בתוך האפלה הגדולה, יש לראות גם אותן. אנחנו עומדים עכשיו במצב קשה ורציני מאוד. אבל יכולנו להיות במצב גרוע יותר.

פעמיים בתולדותינו היה הסכם או פעולה משותפת בענייננו בין ארצות הברית ובין ברית המועצות. פעם אחת היה לטובה - בשנת 1947, ופעם אחת בשנת 1956, כאשר חברו יחד - היה באמת רע מאוד. ובכל המהלכים האלה של האמריקאים בשיחות הארבע ובשיחות השתיים, פחדתי בעיקר מפני דבר אחד, שלא יגיעו הרוסים והאמריקאים לידי הסכם ביניהם. כל המהלכים של רוג'רס ושל סיסקו לקראת דוברינין והעניין של "חבילה" ולא "חבילה", כאן היה הפחד שלי, מפני שלא התקבל על דעתי שבהסכם כזה הפירוש יהיה או התוצאה תהיה שהרוסים יילכו לקראת האמריקאים. אף פעם לא העליתי על דעתי אפשרות כזו. הייתי בטוחה שאם יקרה הסכם כזה, פירוש הדבר שהאמריקאים הלכו לקראת הרוסים על חשבוננו - ביודעי שיש עניין מעל לכל בין שני אלה להגיע לאיזו אפשרות של דו-קיום. "הידידות" של הרוסים אלינו ידועה. אבל גם האמריקאים עם כל הידידות שלהם אלינו, הרי למען הדבר הגדול, למנוע מלחמה גרעינית או לדחות מלחמה גרעינית להרבה זמן, אם ישראל תינזק איך שהוא, לא בצורה אנושה - אין דבר. תמיד אפשר להגיד שמניעת מלחמה בכוח גרעיני, זה גם קצת לטובת ישראל, כי ישראל נמצאת גם כן בעולם. אפשר היה לתרץ את זה, וזה היה הפחד שלי.

אני חושבת שהגענו עכשיו - לעת עתה, אני יודעת מה יהיה כעבור זמן, אבל לעת עתה הגענו לכך למה שהגענו, מפני שהרוסים הובהלו על ידי הערבים, והם כל כך הלכו צעד אחר צעד לקראת הערבים עד שהם תימרנו את עצמם למצב שאין הסכם בינם ובין האמריקאים. עוד פעם אני יודעת כמה זמן זה יימשך ככה. כרגע זהו המצב. הרוסים רימו את האמריקאים על ידי הכנסת סוללות טילי אס. אי. 3. האמריקאים אינם אוהבים כשהם נשארים טפשים. הם נשארו טפשים. דיברו אתם, ישבו אתם ליד השולחן, ומאחורי גבם עשו מה שעשו, פחות או יותר, כפי שעשו בקובה. והאמריקאים אינם אוהבים את זה. והנה הזרימה הזאת, בכל אופן גדולה יחסית לעומת מה שידענו בעבר, של נשק אמריקאי, של המכשירים האלקטרוניים, של שיגור מומחים - כל אנשי הצבא, גם שר הבטחון וגם הרמטכ"ל, כולם אומרים שכדבר הזה עוד לא היה. אני מבינה את נאצר כאשר הוא מתפקע ואומר: שלחו להם חמרים תוך 48 שעות. זה נכון. וגם כאשר נוקטים באיזו עמדה שהיא, אסור לשכוח זאת מה שאמר פנחס ספיר ומה שאמר הרמטכ"ל, אם כי זה נוח יותר מדי כאשר שוכחים את זאת. שמחים לזה גם כאשר מקבלים פצצות וגם כאשר מקבלים ציוד צבאי. ודאי אין זה טוב כאשר הכל תלוי רק בהם. אבל זה לא נעשה טוב יותר כאשר שוכחים את זאת.

אני מתביישת להגיד שמאז הפעילות של הרוסים, חל שינוי גדול ביחס האמריקאים. דייך אמר את זאת הבוקר. יצאנו למלחמה נגד מצרים, גם עם הנשק הרוסי שהיה להם במספרים גדולים ועם ציוד פנטאסטי בהשוואה למה שהיה לנו, והנה אנחנו עומדים במלחמה נגד הרוסים עצמם. מישו ציטט פה את בן-גוריון. אני זוכרת שבן-גוריון אמר בכנסת לא פעם אחת - אני אומר שככה גם עכשיו מצבנו: נגד הצבא האדום, נגד הצבא האמריקאי ונגד הצבא הבריטי לא נעמוד. האם זוהי בושה לומר זאת? אין זו בושה. זוהי טרגדיה. אבל אין בזאת בושה, ששנים וחצי מיליון אנשים אינם יכולים לעמדם נגד 200 מיליון.

בהחלט השתנה המצב. האם אני רוצה לוותר? אלהים עד שאיני אוהבת לוותר. אם אני צריכה לוותר על קיום או לנסות איך להתקיים בכל זאת פחות או יותר מכפי שאני רוצה, אבחר בדבר השני.

שמעתי בימים האחרונים תחזית. לא צריך להיות איש צבא כדי לתאר תחזית כזאת, שאם אנחנו נשארים לבדנו בלי האמריקאים, האם יש איזה גבול למה שהרוסים יכולים לעשות לנו? אמרתי הרבה פעמים שאין אני מאמינה בזאת ואין אני חושבת שישבו להם אי-פעם בקרמלין ואמרו, שצריך לחסל את ישראל. זה לא. אבל אם כדי להשיג בחלק זה של העולם מה שהם רוצים להשיג פה, ונפלה להם מתנה מן השמים ומה שנאצר נתן להם באזור זה, אם כדי להחזיק בזאת וכדי להתקדם, אם דרך אגב תינזק ישראל, המדינות הזאת, מה אסון יש בכך? האם יבכו הרבה על זה? איני מוכנה בשום פנים ואופן להגיד באיזה מקום יהיו הרוסים מוכנים להעצר אם האיום היחידי כנגדם יהיה רק מאתנו. הם אמריקאים, יש להם שפה אחרת וזה דבר אחר. הלוואי וניכסון היה אומר בינואר או בפברואר או אפילו במארס מה שאמר ביולי, אז היה המצב שונה. אבל מה אנחנו יכולים לעשות? אנחנו יכולים רק לומר להם: I TOLD YOU.

מה הוא אמר אז באזני הכל, באזני הרוסים והערבים ובאזני העולם כולו? איננו נותנים פנטומים. אחרי שנתברר שהם הכניסו טילי אס.אי. אמר ניכסון: עוד איננו בטוחים שיש איזו הפרה במאזן הכוחות, שקלו זאת על המאזניים של בית מרקחת. הרוסים לא שמעו זאת? הם שמעו ואמרו: אם כך, נוכל להתקדם הלאה. ניסינו לשנות זאת ולא יכולנו. והעובדות הן עובדות כמות שהן. אי-אפשר לשכוח את זאת.

עכשיו הבעיה היא זאת: מצד אחד המציאות העצובה הזאת, אם נגיד את זאת ב-UNDERSTATEMENT, ומצד אחר בכל זאת לא לוותר מדי ובקלות על כל העמדות שלנו, שהן לא היו עמדות סתם, עמדות דקלרטיביות. כאשר קיבלנו איזו עמדה, האמנו שהיא חיונית לנו ואין לעשות מיד "מכירה" כללית של העמדות. צריכים לחפש דרך.

במכתבו של ניכסון יש בעיני עוד אלמנט חשוב. הוא עבר דרך מחלקת המדינה. משיהו אמר פה שיש להפריד בין הבית הלבן ובין מחלקת המדינה. איננו יכולים לעשות זאת. קבלנו כבר פיתקאות ושדרים - לא חשוב איך

קוראים לזה - ישר מהבית הלבן, שלא עברו דרך מחלקת המדינה. המכתב הזה של הנשיא הובא לפנינו על ידי בארבר במעטפה פתוחה. ולא רק זה. הדבר הוברק לבארבר, והוא אמר לי: נתבקשתי על ידי הנשיא להביא לך את המכתב הזה. אנחנו עושים זאת גם כן עם השגרירים שלנו. המכתב איננו סוד בפני מחלקת המדינה.

מדוע אני אומרת זאת? מפני שיש לנו פה איזו אחיזה - איני אומרת שבמאה אחוז, אבל איזו אחיזה - להגיד, שאנחנו רואים במכתב הזה של הנשיא עם הניסוחים בענייני גבולות ובענייני פליטים ובענייני משא ומתן ישיר וכו', אנחנו רואים זאת כמדיניות ארצות הברית בעניינים אלה.

"IN OTHER WORDS: IT OVERRIDES ROGERS A, ROGERS B, ROGERS C." ROGERS C.

זה באותו ORAL PAPER שבתוכו כלולה גם הפסקה מה צריך יארינג להגיד. איני מדברת עכשיו על הפסקה של יארינג. אבל "ההסברים הנחמדים" של רוג'רס והפירושים שלו לדברים האלה, אני חושבת שיש בהחלט טעם לראות בעמדה הזאת של נשיא ארצות הברית מדיניות של ארצות הברית. יש פה דברים שבהם הוא אומר I, יש דברים שבהם הוא אומר WE. גם כאשר נשיא ארצות הברית אומר I, זה לא כמו כל ה-I-ס.

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

איי, איי, איי!

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל כשהוא אומר:

"I WANT AGAIN TO ASSURE YOU, AS I HAVE PREVIOUSLY DONE IN OUR PERSONAL TALKS, OF MY SUPPORT FOR ISRAEL'S EXISTENCE AND SECURITY... I WANT TO ASSURE YOU THAT WE WILL NOT PRESS ISRAEL TO ACCEPT AFOREMENTIONED

POSITIONS OF THE UAR. OUR POSITION ON WITHDRAWAL IS THAT THE FINAL BORDERS MUST BE AGREED BETWEEN THE PARTIES BY MEANS OF NEGOTIATIONS."

נכשהוא אומר WE, הוא מדבר בשם העם, אין הוא מלך, וכן גם כשהוא אומר I AM FULLY AWARE.

בכל אופן, מותר לי לנסות לפרש זאת שזוהי מהדורה מתוקנת חדשה של מדיניות ארצות הברית על אותם הדברים שהוא כותב עליהם. ואני מציעה שנעשה את זאת, אולי עוד לפני ההחלטה.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

זאת אומרת להזכיר בתוך ההחלטה שלנו את העובדה של השדר הזה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

עוד מעט אגיע לכך. פחות או יותר יהיה הכל ברור. אני בכל אופן משתדלת שיהיה הכל ברור. רבין כבר שאל את סיסקו, האם זה מבטל הודעות קודמות של רוג'רס. סיסקו ענה: "IT IS DIFFICULT, IT IS MOST DIFFICULT".

איני מחוייבת לקבל את זה כתשובה אחרת. אבל אני רוצה שנגיד לרבין: היה זה וישנו זה, יש לנו דוקומנט יש "FROM THE HORSE'S MOUTH". והוא אומר לנו במפורש: זו תהיה עמדתנו. כך אנחנו נפרש. המצרים יעמדו על שתי נקודות אלה ואלה. כך הם מפרשים. דעו לכם, אנחנו נפרש את זה ככה. אם כן, השגריר שלנו בארצות הברית צריך לבוא לסיסקו או לרוג'רס - לא איכפת לי אם ילך לקיסינג'ר, יילך לאן שהוא צריך ללכת, לא צריך עכשיו להחליט על כך אל מי ללכת ולהגיד: כך אנחנו מקבלים את זאת. הייתי יכולה להגיד דבר אחר, שבמכתב הלוואי

אנחנו נכתוב שכך אנחנו מקבלים את זאת, מפני שזה נכתב כאשר נכתב, זה נאמר בצורה מפורשת, זה נאמר על ידי הנשיא בדברו בשם הממשלה, אנחנו מקבלים שזה נאמר אחרי הכל. איני רוצה להעליב את רוג'רס או את מישו אחר, אבל מכתב זה של הנשיא נכתב אחרי הכל, הרי זוהי המדיניות כיום של ארצות הברית. אם הם יכחישו את זאת, נדע שאין זה כך ואז זה דבר אחר. השאלה היא: מתי לעשות זאת? על זה אין עדיין דעה ברורה, על זה צריך עוד לחשוב.

עכשיו יש פה עוד אלמנט שכבר הוזכר. אנחנו עומדים עכשיו אחרי מעשה תרמית שלא היה כמוהו. אולי רק מנהיגי הערבים מסוגלים לדבר כזה.

השר ו. שם-טוב:

פוליטיקאים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איפה ישנו כדבר הזה שלא במשטר טוטאליטרי שיקום מנהיג וישקר מהמילה הראשונה ועד המילה האחרונה? הוא עונה, הוא מופיע במסיבה של שאלות ותשובות. מישו שואל אותו: האם לא יכולים בהפסקת האש של תשעים יום הישראלים לקום ולבנות אותו חלק של קו בר-לב? ואז הוא קם ללא בושע ונותן היסטוריה של קו בר-לב ואומר: אנחנו הכרחנו אותם לסגת 20 ק"מ מהתעלה. בדיוק 20 ק"מ ולא 19 ק"מ ולא 21 ק"מ. ולדבריו אין קו בר-לב. יוק! הוא קם ואומר זאת, כאשר מאות עתונאים ראו ויכולים לראות את קו בר-לב. בשבילו זה לא כלום. הוא עומד בפני ועידה של אלפיים צירים ואומר זאת ומוסיף: זהו החלק שאני יכול להגיד בפומבי ישנן שאלות שעליהן אני צריך להשיב בסודיות. היינו בסודיות של ועידה של 2,000 צירים, בישיבה סגורה. וכך הוא אומר, ונגמר! הוא משקר גם לאמריקאים. לכולם הוא משקר. אולי לרוסים לא, קשה לשקר להם, כי הם יודעים את האמנות הזאת טוב יותר ממנו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ואיך שיקר במכתב ליארינג!

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם הרוסים אומרים את האמת לעצמם? הנה המכתב הזה של דוברינין וריאד. האם בכל הידידות נחוץ לי להגיד לאמריקאים "אל תספרו לנו סיפורים"? איזו קבלת התכנית היא זאת?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלוץ:

האמריקאים העבירו לנו זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בסדר. לו היה זה איזה מיסמך שגנבנו מה-סי.איי.איי.. לא יכולתי להשתמש בזאת. איזו קבלה של התכנית היא זאת?

ויש עוד דברים להבהיר. ובאותו נאום של נאצר והתשובות לשאלות. אני בטוחה שבעצמו חיבר שאלות שונות למשל, כשהוא נשאל: מה יהיה על האחים הסורים שלנו, שלא קבלו את הפסקת האש ושאינן מזכירים אותם? יש לו איזה פלפול מדוע צריכה להיות הפסקת האש גם שם מבלי שהסורים צריכים להגיד איזה דבר. אבל אם לפי שפתח, אנחנו נתקיף את הסורים, הרי תהיה בזאת משום הפרת הפסקת האש. צריך לשאול את האמריקאים: האם זהו ככה?

ועוד: מירדן אין עדיין תשובה. לו היתה בלבי רחמנות על מישו מהם, הייתי מרחמת על חוסיין. מה הוא יכול לעשות? אבל גם זה לא חשוב לנו. אבל צריך בהחלט להבהיר עם האמריקאים: נניח ש"המלך הגדול והנורא הזה" יקום ויגיד שהוא מקבל את התכנית. עלינו לשאול: מה פירושו של דבר שהוא מקבל? ואיפה ערפאת? ואיפה חבש? ומה יהיה אם יירו עלינו, לא על מוצבי צבא, אלא על כפר רופין ועל אשדות יעקב, ואנחנו נענה - מה זה? האם בזה הפרנו את הפסקת האש? אין אנחנו יכולים לקבל זאת סתם מתוך עיוורון.

איך אומרים הילדים? אין אני מדברת מהראש. אני משוכנעת שלניכסון אין אמון ברוסים או בערבים אפילו כחוט השערה. אני חושבת שהוא "מאמין" בכך שזה מוביל לשלום כמו שאנו "מאמינים" בזאת. קודם כל, כאשר נפגשתי אתו בספטמבר והיה ויכוח על שיחות השתיים והארבע, הוא אמר: "מה את חושבת שאני מאמין בזאת? האם אני מכיר את הרוסים? אני מאמין בזאת. אבל אני יכול לא לעשות זאת בשביל עמי. אני מוכרח לשכנע את עמי שמצידי עשיתי את הכל." זה היה בספטמבר. עכשיו יש פה משפט שהוא משפט-מפתח ושאלן לעבור עליו לסדר היום:

"I AM CERTAIN, TOO, YOU WILL APPRECIATE THE WEIGHT OF RESPONSIBILITY WHICH I BEAR TO EXHAUST EVERY EFFORT TO ACHIEVE A STABLE AND DURABLE PEACE IN THE MIDDLE EAST."

הוא מוכרח לעשות זאת. על זה בכל אופן אין להאשים אותו. מצד אחד אנחנו אומרים לו: איפה אתה? איזה גבור אתה? תגיד איזה דבר! תעשה איזה דבר! תהיה בן-אדם! איך אומר עכשיו בכל בוקר ילד ב"קול ישראל" לנהג? תנהג כבן-אדם! וכך היו אומרים לו: תנהג כנשיא! האם אתה מפחד מפני הרוסים? תראה שאינך נמר של נייר! תעשה איזה דבר! סוף סוף אמר. אחרי כן שלח את סיסקו. וסיסקו אמר לרביין שכל מילה מתואמת בין הבית הלבן ובין מחלקת המדינה. היא מתואמת - זוהי מליצה. היא הוכתבה על ידי הבית הלבן. ואחרי כן באים המעשים. איננו צריכים לחזור על מה שכבר אמרו. והנה אנחנו אומרים: זה יפה מאוד מצדך, תהיה גיבור גדול עוד יותר, על כל הדברים שיש לך בארצות הברית - אמנם לא בקשר אתנו - כגון וייטנאם,

קמבודיה וכו' - על כל זה תצפצף ולך אתנו באש ובמים בלי שום חשבון אחר. לא היתה לי חוצפה כזו להגיד לו זאת. אבל נניח שהייתי אומרת לו זאת, היה מחליט שאין מה לדבר עם בן אדם כזה.

אבל אני משוכנעת שאין הוא מאמין בזאת שמזה יבוא השלום. אבל הוא מוכרח TO GO THROUGH THE MOTION, אולי. אבל גם אנחנו אומרים: כמה נסים כבר קרו לעם, מי יודע אולי יקרה עוד נס! אבל אם הוא חושב שזה יביא לשלום, הרי גם הוא חושב על איזה שהוא נס.

ואולי מוזר להגיד זאת בניגוד לכל התדמית שהיתה לנו מניכסון. אם יש פה איזה זיק כלפינו, יכול להיות שזה נובע מכך שיש לו השקפת עולם כזו על הרוסים ועל הקומוניזם, וזה כך קרה שאנחנו TO FIT IN נכנסים בדיוק במקום הנכון בתוך השקפת עולמו, והוא אינו חדל להגיד בשיחות פרטיות עם אנשים שהוא מלא הערצה לישראל זו על עמידתה ועל כוח הלחימה שלה ועל הכל הכל. עוד לא שמעתי מאיזה בן-אדם - אולי אין רוצים למסור לנו דברים לא נעימים - ואני מדברת על אנשים אובייקטיביים לגמרי, לא שמעתי עדיין מאיזה בן אדם, שהנשיא כועס עלינו על איזו עמדה שנקטנו. במרס כעסנו עליו, ובצדק. בכל אופן בשבועיים האחרונים הוכיח את עצמו בעת צרה גדולה לנו.

אולי הייתי מנסה לנהל איזו שיחה עם אנשי מחלקת המדינה בנוסח זה: אל נשחק במחבואים. אתם עם הערבים ואתם אתנו ואנחנו עם הערבים - הבה ונביא את הכל ABOVE BOARD. מה הן העובדות? עובדה היא כאילו נאצר אמר "כן". אחרי כן שלח להם מכתב מלא פירושים של "לא" ו"לא". אחרי כן הגיע עוד לעניין ה"מה". אנחנו נעשה אותו הדבר, אם נעשה. אתם אומרים שננהג כמובן, ננהג כמוהם, נגיד "כן" ונשלח לכם מכתב ובו נפרש מה הן בדיוק העמדות הללו שלנו.

שר החוץ א. אבן:

נאצר גם נאם נאום פומבי גדול.

ראש הממשלה ג. מאיר:

נאצר נואם נאומים ומפרש. גם לנו יש עם. ההבדל הוא יסודי. אין אנחנו משקרים לעם שלנו. גם אנחנו לא נוכל לסתום את פינו לומר רק כן, זהו. ישאלו: איפה אתם? מה החלטתם? מה עשיתם? אולי נהיה כולנו אנשים הגונים ונפרסם את הכל? מה שנאצר יודיע שיגיד ליארינג, פרסמו זאת. פרסמו את המכתב של נאצר, מה שהוא יגיד, ופרסמו את המכתב שלנו. יהיה הכל גלוי וברור? לפי דעתי צריך לחשוב על זה. צריך לחשוב על זה פעמיים. קודם כל צריך לחשוב על כך אם זה טוב לנו. ואם זה טוב לנו, האם הם יעשו זאת? ואם זה טוב לנו, צריך לנסות להעביר את זאת. קודם כל צריך להראות לעולם - וזה מאוד חשוב לנו - שאינו יושב בקאהיר רק אדם שהוא יונה תמימה, שנשמחו יוצאת רק לשלום. צריך להגיד מי הוא ומה הוא.

אני רוצה להגיד לשר החוץ שלפי דעתי צריך מיד להוציא חוברת עם כל "הפנינים" של נאצר בעשרת הימים האחרונים - הנאומים, השאלות והתשובות ולהראות איזה "דורש שלום" הוא זה.

שר החוץ א. אבן:

וקבלת הפנים לחוטפי האווירון!

ראש הממשלה ג. מאיר:

אשר להפסקת אש המוגבלת. יושב פה הרמטכ"ל שהוא יכול לפסוק אם הפסקת אש מוגבלת היא טובה או אינה טובה. אנחנו לא אהבנו את זאת. אני מודה ומתוודה שאין אני אוהבת את זאת. אבל מה קרה? יש לזה פורמולציה אמריקאית, איך אמריקה רואה את עניין הפסקת האש לתשעים יום. איני יודעת אם אתה

בר-לב ראית את הדבר הזה. אמרתי לבארבר: איזה דיבור הוא זה ששני הצדדים הפרו את הפסקת האש? אבל היתה הפסקת האש ולפי הכתוב בספרי האו"ם ישנה עדיין הפסקת האש, אנחנו רוצים רק לממש את זה עכשיו. והאמריקאים אומרים שהם לא יאמרו כי אחרי תשעים יום אין כוח להפסקת האש. הם יגידו אז בפומבי שזהו הפירוש שלהם. זו יכולה להיות תשובה לאיזה עיתונאי או לאיזה שהוא בן-אדם, שאין אמריקה מקבלת את הפירוש, נאמר של ישראל, שביום ה-91, כאשר המצרים יתחילו לירות או מישו יתחיל לירות, הרי יש כאילו לגיטימציה לכך. לפי תפיסתה של ארצות הברית אין לגיטימציה לכך.

ועכשיו לעניין הארבע. אם נחליט להגיד "לא", אין זה חשוב. אבל אם לא נחליט להגיד "לא פשוט", מוכרחים לעמוד על כך בכל תוקף, וזהו תנאי: אין פה שום תפקיד לארבע. אמרנו זאת מיד וכך הגבנו בדברינו לבארבר. מה פתאום כאן עניין הארבע? אומרים הם: אלה הם ידידים שלנו. בבקשה, אם הם ידידים שלכם, ספרו לכם סודות אם אתם רוצים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

כלומר, אין להם תפקיד כלפי יארינג.

שר החוץ א. אבן:

אין להם LOCUS STANDING.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם יכולים לשבת ולעמוד ולעשות מה שהם רוצים, אבל הם אינם פורום בשביל מתן הוראות ליארינג, בשביל קבלת החלטות. זה לא בא בחשבון. אם האמריקאים רוצים לספר להם מה שנעשה, יספרו להם. אם רוצים להניח לפנייהם דבר על השולחן, יעשו זאת, יעשו מה שהם רוצים. אבל מסגרת הארבע אינה

יכולה להיות פורום, שיארינג חייב להם דין וחשבון, שהוא צריך לקבל מה דיוקטיבות. כפורום כזה אין הם קיימים. יארינג ואו-תאנט, אלה לבד כבר מספיק "טובים" לנו.

נכון מה שאמר השר אבן, שקשה לקבל כי סיסקו יתחייב לבדו, סתם ככה. אבל אפילו אם סיסקו יכתוב, אני מודיע לכם שממשלת ארצות הברית תעשה כך וכך, הוא יכתוב זאת ויחתום על כך, הרי לא יעזו לעשות זאת בלי רשות מהבית הלבן. נכון הוא שחתימת ניכסון יפה יותר, אבל אני מוכנה לקבל חתימה על כך לא רק מרוג'רס אלא אפילו מסיסקו אם זה יהיה כתוב על נייר של מחלקת המדינה: SO AND "I HEREBY INFORM YOU THAT THE POSITION OF THE USA GOVERNMENT IS SO AND "OZU. וזה יהיה חתום על ידו. הוא לא יחתום בלי רשות. חוץ מזה יש לנו אפשרות גם לוודא.

שר המשפטים י.ש.ש. שפירא:

את מאמינה לו, ואת רוצה גם לוודא.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אני רוצה לסכם רק במשפטים אחדים. אני מבינה שמר לנו מאוד להגיב "כן". איני רוצה להקל על עצמי. זה מר מאוד. אבל לצערי הרב יש דבר מר יותר, וזה להגיד "לא". ואני בטוחה שאין יושב איש ליד השולחן הזה שיכול לתאר לעצמו שאנחנו נגיד "לא", ושלמען הנימוס נחכה 2-3 ימים, ואחרי כן נגיד לרבין, לך ללרד ותגיד לו: איפה הם כל הדברים האלה של הציוד הצבאי? אין זה מתקבל על הדעת.

אני מודה ומתוודה: האימה היא גדולה, לפי דעתי.
 בלי פצצות אי אפשר להפציץ וכן בלי ציוד אחר אי אפשר להלחם. הלוואי והיו עוד
 4-3 מקומות שהיו רוצים לקבל מאתנו בעד נשק את המיליונים שאינם בידינו.

הם אינם. וזהו רק מקור אחד ויחידי שזמנו אנחנו יכולים לקבל נשק. והשר לנדאו, איני מתחננת לפניך ביחס לעמדה שתקבל אותה, אבל שלא תשכח את זאת ושלא תקל בעניין זה. אין לנו מקום אחר.

גם אני יכולה להניח שיש לנו אינטרס משותף עם ארצות הברית. אבל אמרתי כבר לחברים במסיבה אחרת: שלושים שנה, מאז 1917, מאז מתן הצהרת בלפור עד קום המדינה, מי מאתנו, מהגדולים ביותר, לא עשה מאמץ לשכנע את אנגליה שבכלל לטובתה היא אנחנו יושבים כאן ושהיא צריכה לטובתה היא לעשות אותנו גדולים וחזקים ויפים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אבל להם היה "ראש של גוי".

שר החוץ א. אבן:

הרברט סייטבוטהאם קיבל את זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל מה יכולנו לעשות שהם חשבו אחרת? יכולה להיות לנו עכשיו נקמה כלפיהם ולומר: התנהגתם באכזריות כלפינו, והנה כיום מגרשים אתכם מכל פרוזדורון שיש לכם באזור הזה. אבל מה זה נותן לנו כיום? שלושים שנה אכלנו את ליבנו עם האימפריה הזאת. תודה לאל שיכולנו לגרש אותה. אבל היא לא רצתה לשמוע לדברינו. לפני שנתיים נפגשתי עם ג'ורג' בראון באיזה מפגש סוציאליסטי בארוחת צהרים. הוא יושב ושותה ומדבר. והנה הוא אומר: אבל רק פעם אחת לא הסכמתי עם בוויין, והוא בעניין 100,000 הסרטיפיקטים. עכשיו אני אומרת לך תודה רבה שהוא לא הסכים לך ולא נתן את מאה אלף הסרטיפיקטים. ומוסיף בראון: ודאי, מפני שאם היה נותן לכם את מאה אלף הסרטיפיקטים, ודאי לא הייתם מקבלים

מדינה. יכול להיות. אבל הם לא הקשיבו לנו.

אבל אני מציעה לא לבנות על זה. איך שהוא האמריקאים או שיסתדרו בלעדינו או שלא יסתדרו, אבל לא לבנות על זה, שאמריקה תלויה כל כך בנו, ושנחנו נגיד "כן" או נגיד "לא" ואנחנו נעשה מה שאנחנו רוצים, כי הם יראו שבלעדינו אין הם יכולים לעמוד, הם ימצאו את הדרך גם בלעדינו. אבל אני חושבת שאנחנו צריכים לחשוב על העניין. אני מודה ומתוודה שלו הייתי בטוחה שמה שהציע דיין ניתן לביצוע, היה זה נחמד. אבל מה אומר דיין? אמנם יש בזה איזה דבר. הוא אומר שעלינו בעצם להגיד: אנחנו מקבלים מה שניכסון אומר, או שנשתמש בכל הפורמולציה הזאת ונגיד עוד איזה דברים. והוא מניח מראש שהאמריקאים יודיעו ליארינג שיש לנו תשובה חיובית מישראל. בכל אופן אני מוכנה לשקול זאת.

השר י. גלילי:

או שיאמרו ליארינג, יש לנו מישראל תשובה חיובית להצעת רוג'רס, מבלי שישראל תכחיש זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

את זאת איני מבינה לגמרי.

אבל אני מוכנה בראש פתוח לשקול כל נוסח שיקל עלינו ובלבד שזאת לא תהיה תשובה שלילית. איני אוהבת לתת תשובה חיובית על תכנית זו. איני מוכנה להלביש זאת במלבושים נאים, כדי שתהיה לי הנאה אסתטית. אין לי הנאה אסתטית מזה. לו מצבנו היה אחר, הייתי אומרת "מוחל טובות, איני רוצה בזאת". אבל מצבנו הוא כמו שהוא, וגם מהמצב הזה איני מסוגלת לברוח, כדי להקל על לבי. לבי כבד עלי.

ראינו משהו בשבת שעברה. הרמכט"ל היות והוא רמכט"ל ודאי ראה זאת אחרת. אולי אצלו הלב דפק קצת פחות מאשר אצלי, איני יודעת. ראיתי להק של 16-18 פנטומים עם בחורים עולים על האש, מפני שכתוב באיזה ספר כי הטילים לא יפגעו בהם.

אני מודה ומתוודה: האימה היא גדולה. ובiodענו את כל זה, טוב שאין אנו צריכים לסכם היום. אניט מציע ששיבת הממשלה תהיה ביום שלישי בבוקר בשעה תשע.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

אולי בשעה אחרת. אני צריך לנסוע לברית מילה של הנכד שלי לפני שהבן חוזר לתעלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

קודם כל מזל טוב.

בכל אופן ביום שלישי צריכה להיות לנו ישיבה. לחברים יהיה זמן לחשוב. כל אחד מאתנו יחשוב באופן פרטי. אולי יהיה למישהו איזה "פטנט".

השר א. דולצ'ין:

מה לשאלת שר הסעד על התייעצות עם חבריו השרים? ודאי חל עליו מה שחל לגבי אחרים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר החוץ, האם אתה רוצה להשיב היום?

שר החוץ א. אבן:

האם ישנה ישיבה ביום שלישי, אשיב ביום שלישי

לשאלות.

השר י. גלילי:

אני חושב שעניין הפירסום מהישיבה הזאת הוא ברור. לדעתי צריך לומר בפירסום שהממשלה פתחה בדיון על המצב שנוצר כתוצאה מההודעות האחרונות של ממשלות מצרים וברית המועצות בקשר ליוזמה האמריקאית. ראש הממשלה ושר הבטחון סקרו את ההתפתחויות המדיניות. התחיל דיון, הוא יימשך בישיבה הבאה של הממשלה. מצדנו יש להטיל איפול על כל הפרטים. איני יודע מה ינחשו העיתונאים.

781. שינויים בהרכב הממשלה

ראש הממשלה ג. מאיר:

עכשיו יש לנו סעיף "שינויים בהרכב הממשלה".

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

זה היום קיוויתי לו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

קודם כל מוצע לצרף את מר נתן פלד כשר נוסף לממשלה וכן מוצע למנות את השר נתן פלד לשר לקליטת העליה ואת השר ויקטור שם-טוב לשר הבריאות. וכן נקבע כי מינוייהם של השרים חיים גבתי כשר הבריאות ושמועון פרס כשר לקליטת העליה בטלים מעת כניסתם לתוקף של שני המינויים האמורים.

יש להודיע על כך לכנסת ולבקש את אישורה.

השר א. דולצ'ין:

מי מוסר את ההודעה בכנסת?

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר המשפטים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה לא רק עניין של הודעה, זה טעון אישור.

מ ח ל י ט י ם :

א. בהתאם לסעיף 18 לחוק יסוד: הממשלה, ועל-פי הצעת ראש הממשלה, לצרף את נתן פלד כשר נוסף לממשלה.

ב. בהתאם לסעיף 17(א) לחוק יסוד: הממשלה, למנות את השר נתן פלד לשר לקליטת העליה, ואת השר ויקטור שם-טוב לשר הבריאות.

מינוייהם של השרים חיים גבתי כשר הבריאות ושמועון פרס כשר לקליטת העליה, בטלים מעת כניסתם לתוקף של שני המינויים האמורים.

ג.1. שר המשפטים יודיע לכנסת ביום כ"ג בתמוז תש"ל (27.7.70) על ההחלטה המובאת בסעיף א' ועל תפקידו של השר נתן פלד ולבקש אישורה של הכנסת להודעה.

ג.2. לבקש אישור הכנסת לשינויים בחלוקת התפקידים בין השרים, כאמור בהחלטה המובאת בסעיף ב'.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה להודות בשם הממשלה ובעיקר בשמי לשמועון פרס ולחיים גבתי בעד מילוי התפקידים שהם באמת עשו על הצד הטוב ביותר. תהיה לכם עכשיו עבודה קשה, כדי להראות שגם אתם יכולים לעשות עבודה טובה ואני מאחלת לכם שלא יהיו לכם שביתות.

אני רוצה להביע את שמחתי ואת שמחת כל הממשלה

שיצאנו מהבלבול הזה.

הישיבה ננעלה בשעה 16:20